

YUNANİSTAN’IN “PONTUS SOYKIRIM” İDDİALARI VE TÜRKİYE

CİN, Turgay*
TÜRKİYE/ТУРЦИЯ

GİRİŞ

Günümüzde Türkiye’de, Türk-Yunan “dostluğundan, yakınlaşmasından” bahsedilirken, Yunan basınında/medyasında hemen hemen her gün ve her ortamda Türklerin, Karadeniz’de Yunanlıların deyimi ile (“Pontus’da”¹), “Küçük Asya’da”² ve “Trakya’da”³ Ortodoks Hristiyan “Yunanlılara” karşı “katliamlar ve soykırım uyguladıkları” sözde iddiaları ile dolu olduğu ve bu konuda Yunanlıların önemli kentlerde anıtlar⁴ diktikleri gözlemlenmektedir.⁵

* Yrd. Doç. Dr., Ege Üniversitesi, İİB Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü Devletler Hukuku Anabilim Dalı Başkanı. e-posta: turgay.cin@ege.edu.tr

¹ Pontus sorunu hakkında bkz.: Gedikli, Y., **Pontus Meselesi**, Bilge Karınca Yayınları, İstanbul 2002.

² Yunanistan’da, Yunanlılar, kural olarak Türkiye sınırları içerisindeki yerleşim yerlerinin mutlaka Yunanca isimlerini kullanmaktadır. Yunancaları yoksa ancak o zaman Türkçelerini kullanırlar. Yer isimleri devletin egemenliği ile yakından ilgilidir. Yunanlılar yerleşim yerlerinde olduğu gibi, benzer bir biçimde Türkiye’ye, Türkiye coğrafyasına da kural olarak Türkiye yerine “Küçük Asya”, “Anatoli yani Anadolu”, “Pontus” diyerek, bu coğrafyada yaşayan Türklerin varlığını, egemenliğini tanımadıklarını ortaya koymaktadır. Türkiye topraklarının tarihî bakımdan kendilerine ait olduğunu düşünen Yunanlıların çoğunluğu, söz konusu “vatanlarının, kaybedilen ama unutulmayan vatanlarının” kendilerinin olacağı günün hayali/rüyası ile yaşamaktadır.

³ Yunanlılar bakımından Trakya, Batı ve Doğu Trakya olmak üzere İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada’yı da kapsayan bir coğrafyadır ve bu toprakların da kendi vatanları olduğunu iddia etmektedirler. Trakya’daki soykırım iddiaları sadece Türkler için olmayıp, Bulgarların da Trakya’da Yunanlılara karşı soykırım uyguladıkları yönündedir. **Bkz.:** “Anagnorisi tis genoktonias tu Thrakiku Elinismu! (Trakya Yunanlığının Soykırımının tanınması)” başlıklı yazı Gümölcine’de yayımlanan 29.09.2005 tarihli **Hronos Gazetesi**, “Genoktonia tu Thrakiku Ellinismu (Trakya Yunanlığı’nın Soykırımı)” başlıklı yazı 27.07.2005 tarihli **Hronos Gazetesi**.

⁴ Sadece Yunanistan’da değil. Yunanistan dışında da “Pontus soykırım” anıtları dikilmektedir. 26 Eylül 2006 tarihli Eleftherotipia Gazetesinin konumuzla ilgili haberin başlığı ve içeriği aynen şöyledir: “ABD’nde Pontus Soykırım Anıtı. Pontus soykırım anıtının açılış töreni 10 Eylülde ABD’nin Philadelphia kentinde yapıldı. Etkinlikte bir konuşma yapan Mih. Haralambidis şunları söyledi: ‘ABD’de açılan bu ilk Pontus soykırım anıtı büyük önem taşımaktadır. Çünkü isminde hayat, dostluk, kardeşlik ideolojisinin mesajları bulunan bir şehirde –ki “Philadelphia”, Yunancada “kardeşlik sevgisi” anlamına gelmektedir– hayat bulacaktır. Biz Yunanlılar, Pontuslularla aynı milletiz ve haçlı seferlerini ve kutsal savaşları, Nazileri ve Kemalistleri görmüş/tanımış bir milletiz. Bu nedenle sözümüz gerçeğin ta kendisidir.” Burada, Mihalis Haralambidis’in kimliği hakkında kısaca bilgi verelim; PASOK’un eski Merkez Komitesi üyesidir. Ayrıca Selânik’te bulunan Demokratik Bölgesel Birlik Partisinin kurucusudur ve

Yunanlılar bu iddialarını uluslararası camiayı da bu konuda yanıltmak ve yanlarına çekebilmek bakımından başta Yunanistan olmak üzere diğer devletlerde de sözde bilimsel toplantılar düzenleyerek, yabancı gazeteci ve bilim adamlarını, siyasileri ve uluslararası kamuoyunu bu konuda harekete geçirmeye çalışmaktadırlar. Yunan medyasında ve sözde bilimsel toplantılarda sadece “Yunanlılara” karşı değil, ayrıca “Ermenilere” karşı da Türklerin “soykırım uyguladığı” ve Türklerin ne kadar çok “barbar” oldukları iddiaları yer almaktadır.

Esasen Yunanlıların soykırım iddialarının; “Pontus”, “Küçük Asya” ve “Trakya” olmak üzere bu üç coğrafi bölgede meydana gelmiş olduğunun iddia edilmesi de anlamlıdır. Zira bu üç bölgede Yunanlılar bakımından “zorunlu olarak köklerinden söküldükleri, yurtlarından koparıldıkları”, “kaybedilen ancak unutulmayan vatanları”, “Büyük İdealleri (Megali İdeaları)”⁶, olarak andıkları bu toprakları hiç “unutamadıkları” ve bir gün yine bu söz konusu edilen “zengin vatanlarına” nasıl sahip olabilecekleri, dönebilecekleri arzu, düşünce ve hayallerini, şuurlarını nesilden nesile aşılama çalışmaları, bu konuda Yunanistan’da ve Yunanistan dışında kurulmuş bulunan çok sayıda Yunan sivil toplum örgütlerinin/derneklerinin bu yönde çalışmaları ve özellikle **1923 Lozan Barış Antlaşması**’ndan sonra bile Ortodoks Yunanlıların –ki bunların çoğu yine Yunanlılarca “Türkçe konuşan Yunanlılar” olarak tabir edilen Ortodoks Hristiyan Türklerden olması– Türkiye toprakları için “kaybedilen vatanları”⁷ için “çırpınmaları”, yeniden bu topraklara sahip olabilmeyi, bu “vatanlarına” dönebilmeyi hayal etmeleri, düşünmeleri dikkat çekicidir. Yunanlıların iddialarına göre, Yunanlılar bakımından durum bu olmasına rağmen, aynı şekilde Yunanistan’dan Türkiye’ye göç etmek durumunda kalan ve vatanlarını, doğdukları evlerini terk etmek zorunda kalan Müslüman Türkler “kaybedilen vatanları” tabirini kullanmayıp, bu yönde dernekler kurmayıp, yeniden geri dönmeyi, ata topraklarını, vatanlarını fethetmeyi düşünmemeleri bu tür hayaller,

Halkların Hakları ve Kurtuluşu İçin Uluslararası Birlik (LIDLIP) üyesidir. Sözde “Pontus soykırımı”nın tanınması için çok yoğun faaliyetlerde bulunan, hatta “soykırım” iddialarının fikir babası/elebaşısı, uluslararası lobici olan Haralambidis, Türkiye aleyhtarı bütün faaliyetlerde görev almaktadır.

⁵ **Bkz.:** ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (Uluslararası Bilimsel Toplantı) Πρακτικά (Tutanaklar/Zabıtlar) Ξάνθη (İskeçe), 30 Ιουνίου (Haziran)-3 Ιουλίου (Temmuz) 1995, Ο βίαιος εξισλαμισμός και εκτουρκισμός των λαών της Μικράς Ασίας και της Κύπρου από τους Τούρκους (Türkler Tarafından Küçük Asya ve Kıbrıs Halkının Zorla İslamlaştırılması ve Türkleştirilmesi), Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 2000.

⁶ “Büyük İdeallerine (Megali İdealarına)” bugünlerde Yunanlılar “orama” diyorlar. “Orama”yı Türkçeye, vizyon, ülkü ve büyük amaç şeklinde tercüme edebiliriz. Bkz. Yunanca – Türkçe Sözlük Rodamos Yayınları, Atina 1994, “orama” maddesi, s. 537. Ayrıca bütün Batı’da olduğu gibi Yunanistan’da da bir siyasetin veya stratejinin gereği olarak “yabancı düşmanlığı” “yabancı korkusu (fobisi)”, “İslam düşmanlığı” “İslam korkusu”, “Türk düşmanlığı” da “Türk korkusu” olarak da ifade edilmektedir.

⁷ Καπη, Γ. Π. (Kapsi, G. P.), Χαμένες Πατρίδες (Hamenes Patrides: Kaybedilen Vatanlar), Nea Sinora A. A. Livani Yayınları, Atina 1989.

inançlar içinde faaliyetlerde bulunmamaları, dernekler kurmamaları, bu konularda yeterince kitaplar, bilimsel çalışmalar yayınlamamaları da anlamlıdır.⁸

Yukarıda, Yunanlıların bakış açısıyla saydığımız; “Trakya”, “Küçük Asya” ve “Pontus” bölgelerinde, –esasen bütün Osmanlı Devleti sınırları içerisinde aşağıda ifade edeceğimiz bu durum gözlenmektedir– **1923 Lozan Barış Antlaşması**’ndan önce yaşayan bu insanların konumuzla ilgili olarak, dillerini ve dinlerini, şu ana başlıklar altında sınıflandırmamız mümkün olabilir. Ortodoks Hristiyan dinine mensup olup ana dilleri: a) Yunanca, b) Yunanlıların “Pontusça (Pontiaka)” tabir ettikleri dil ve c) Türkçe⁹ olmak üzere üç grup dil

⁸ Türkiye’de hatalı olarak, “Türklerin 1071’den” itibaren Anadolu’ya ve ondan sonra da Balkanlara geçtikleri söylemi “Müslüman Türkler” bakımından doğrudur. Çünkü İslamiyet’ten önce de Anadolu’da ve Balkanlarda Türkler vardır. Bu konuda dikkatli olunması gerekir, diye düşünüyorum.

⁹ Ortodoks Hristiyan Türklerin bir kısmı isimlerini “Eski Ahitten (Paea Diathiki’den)” bir kısmı “Yeni Ahit’ten (Kenî Diathiki’den)” bir kısmı da Ortodoks Hristiyanlığı etkileyen Yunan kültürü nedeniyle Yunan isimleri alıyorlar. Soyadları ise Türkçe olup “-oğlu” ile son buluyor. Örneğin; Arabacıoğlu, Semercioğlu, Davulcuoğlu, Malkoçoğlu vs. gibi... Ancak, mübadele ile Yunanistan’a giden Türkçe konuşan Ortodoks Hristiyanların soyadları Arabacidis, Semercidis, Davulcidis vs. gibi değiştirilerek Yunanlılaştırıldı. Bazıları ise, özellikle Yunanistan’daki yerli Gagavuz Türkleri “oğlu”yu hâlâ kullanmaya devam etmektedirler. Ortodoks Hristiyanların, özellikle de Yunanlılar tarafından “Kapadokyalılar (Kapadokes)” olarak anılanların Konyalı – “Konyalım, yürü yavrum, yürü” – türküsü, âdeta onların “millî marşları”dır. Dügünlerinde veya toplantılarında mutlaka çalınır, dinlenilir. Aynı şekilde 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması gereği mübadeleye tabi tutulmayan ve Yunanistan’ın Batı Trakya bölgesinde kalan Müslüman Türklerin, Yunanlıların tabiri ile “Helen Müslümanlarının” “Konyalı” türküsü dinlenmeden/çalmadan düğünlerinin bitmez olması, düğün yapılmış sayılmaz olması veya “işleri ileri” gitmez şeklinde bu konuda inançlarının olması, başka bir deyişle mübadele ile Yunanistan’a Karaman’dan giden Ortodoks Hristiyanlar gibi Batı Trakya Müslüman Türklerinin de “Konyalı” türküsünün âdeta “millî marşları” olması, bu kültür birliği ilginç bir tesadüf müdür? Batı Trakya’daki Müslüman Türklerin çoğunun Osmanlı döneminde Karamandan, Batı Trakya’ya iskâna tâbi tutuldukları herkesin malûmudur. 1923 Lozan Barış Antlaşması’yla Türkiye’den mübadeleye tabi tutulan Ortodoks Hristiyan Karamanlılarla (Kapadokyalılarla) aynı dili yani Türkçe konuşmaları ve aynı kültüre sahip olmaları gayet normaldir. Normal olmayan, Ortodoks Hristiyan dinî inancına sahip olan ve Türkçe konuşan bu Ortodoks Hristiyan Türklerin, Müslüman Türkler tarafından “gâvur” olarak nitelenip, Müslüman Türklerce tarafından dışlanması, Türk sayılmamasıdır. Her zaman olmasa bile çoğunlukla dil, millî kimliği belirleyen en önemli unsurlardandır. Burada ilginç olan Ortodoks Hristiyanların Yunan Kilisesi, daha doğru bir ifade ile Bizans döneminden itibaren veya Osmanlı’da Ortodoks Hristiyanların “Millet Başı” olan İstanbul Rum Patrikhanesi çerçevesinde Türk ulusal bilinçlerini kaybedip, Yunanlılaşmaya başlamış olmalarıdır. Geçmişte, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan Ortodoks Hristiyan Türklerin nüfusu, kültürleri hakkında, günümüzde de Yunanistan’da ve başka yerlerde yaşayan Ortodoks Hristiyan Türklerin nüfusu ile kültürlerine dair hususları ve onlarla barışma veya başka bir deyişle Türk kimliğine çağdaş bir bakış açısı getirmek, kazandırmak ve bu konuda araştırmalara hız verilmesi teşvik edilmesi gerekmektedir diye düşünmekteyiz. Osmanlı döneminden beri devam eden gelen bir anlayışa göre Türk kimliğinde cami (İslam dini) vardır. Ancak kilise ile sinagog yoktur. Oysa din inançla ilgilidir ve değiştirilebilir. Hristiyan Türkler (Gagavuz Türkleri) olduğu gibi, Musevi

ve insan topluluğu vardır. Osmanlı Devleti'nde bu Ortodoks Hristiyanların dışında önemli bir insan topluluğu ve mahalleleri de Müslüman dinî inancına sahip olup ana dilleri Türkçe olanlardır. Ana dili Türkçe olan ve hiç Yunanca bilmeyen, ancak mübadele ile 1923lerde Yunanistan'a giden Ispartalı, Karamanlı, Bafralı ve diğer vilâyetlerden olan ve Türkçe konuşan bu insanlardan öğrendiklerimize göre, örneğin Isparta'da –diğer bölgelerde de olduğu gibi–, 1923'ten önce üç mahalle vardır. Bunlardan biri Müslüman mahallesidir ve konuşulan dil Türkçedir. Diğer iki mahalle ise Ortodoks Hristiyanlardan oluşmaktadır. Bu mahallelerden bir tanesinde konuşulan dil Türkçedir ve bunlar kiliseye giderler, ibadetlerini de kilisede Türkçe olarak yaparlar. Fakat Yunanca bilmezlerdi. Diğer mahalle sakinleri de kiliseye giderdi. Ancak onlar “Kilise Yunancası” ile konuşurlar ve ibadetlerini de Yunanca yaparlardı. Bunlar daha sonraları kilisenin/papazların etkisiyle aynı okullara gitmeye başlarlar ve Yunanca bilmeyen ancak Yunanlıların deyimi ile “Türkçe konuşan Yunanlıları” Yunanlılaştırdılar (ellinopiisi) ve mübadele ile Türkiye'den, Yunanistan'a gittikten sonra ve bir hayli zaman sonra çocukları okulda Yunanca'yı öğrenmek zorunda kaldılar.¹⁰ Fakat kendi aralarında ana dilleri olan Türkçeyi kullanmaya devam ettiler. Türkçe konuşan Ortodoks Hristiyanlara Yunanistan'ın her bölgesinde/yerinde rastlamak mümkündür. Ancak özellikle Makedonya –Siroz (Serez), Drama gibi kentlerde– ile Batı Trakya –Dedeağaç, Gümülcine, İskeçe ve köyleri– Türkiye'den mübadele ile gitmiş olan Ortodoks Hristiyan Türkler ile Yerli Ortodoks Hristiyan Gagavuz Türkleriyle mukimdir. Mübadele ile Yunanistan'a gidenlerin torunları artık Yunan ulusal bilincine daha yakın görünüyorlar. Artık bunların çoğu Türkçeyi anlasalar bile konuşamamaktadırlar.¹¹

dinine mensup/inanan Türkler (Karaim Türkleri) de mevcuttur. Ayrıca herhangi bir dini inancı olmayan Türkler de olabilir. Millî (ulusal) kimlik, millî bilinç ile dini inanç karıştırılmamalıdır. Bunlar farklı şeylerdir.

¹⁰ İskeçe Türk Azınlık Lisesi (şimdilerde (2007) “Muzaffer Salihoglu” olarak anılmaya başlanan İskeçe'deki tek ortaokul ve lisedir.) Edebiyat Öğretmenimiz merhum Enver Kasapoğlu'nun –ki aslen İskeçe'lidir– derste bize naklettiği, Siroz'un (Serez'in) köylerinde yaşanmış bir olayı konumuza ışık tutması bakımından burada anlatmak isterim. Siroz'da bir köylünün kız çocuğu, köydeki ilkokula gitmektedir. Bütün köyde herkes ve evde de aile Türkçe konuşmaktadır. Yunanca bilmemektedir. Ancak okulda, Yunanlı öğretmen (daskalos) çocuklara okulda olduğu gibi evde de aileleri ile dahi Yunanca konuşmaları gerektiğini sıkı sıkı tembih eder. Bir gün evde yer sofrasında yemek yerlerken baba kızından bir “maşrapa” (bardak) su vermesini ister. Baba bir, iki, üç kez tekrarlarsa da kız duymazlıktan gelir. Baba bu duruma kızar ve kızına: “-Ne oluyor? Duymuyor musun? Bana bir su bile mi vermeyeceksin? Diye haykırır. Kız ağlayarak cevap verir: “-Baba, bana Yunanca konuş! Ben artık Türkçe konuşmayacağım! Öğretmenim öyle istiyor!” deyince baba: “-Benim ana dilimi mi unutturacaksın?” diye kükrer ve elinin tersiyle ilkokula giden kızının yüzüne bir şamar indirir.

¹¹ Ortodoks Hristiyan Türklerin Kurtuluş Savaşı'ndaki katkıları için **bkz.:** Ergene, T., **İstiklâl Harbinde Türk Ortodoksları**, İstanbul 1951.

Anagnostakis ile *Balta*'nın birlikte yazdıkları “**Kappadokia...**”¹² adlı kitaplarından aldığımız ve aynen çevirisini aşağıda verdiğimiz Karamanlı Türkleri veya Ortodoks Hristiyan Türklerle ilgili şu satırlar, çok anlamlı ve düşündürücüdür: “Bu yıllarda hâkim resim, yani 19. asrın ilk yarısı, Karamanlılar için, ve genel olarak Anadolu için, daha sonraki yıllarda yayınlanan kanıtlardan değerlendirebildiğimiz kadarıyla, öyle bir nüfus resmi ki; Ortodoks Hristiyan çoğunluğu Türkçe konuşan (Turkofon) ve çok az sayıda Yunanca konuşan (Elinofon) olup, bunlar da Kilise Yunanca’sını (dilini) konuşmaktadır. Bu Ortodoks nüfus, eğer dini istisna tutarsak/dışarıda bırakırsak, Müslüman komşularından hiçbir farkları yoktur. 19. asrın ortalarından itibaren Yunanca konuşan yoğun cemaatlerin, Yunan örf ve âdetleri ile şarkılarına sahip olan büyük nüfusların ortaya çıkması ve varlığı büyük bir sürpriz oluşturmaktadır.”

Ermenilerin bir kolunun da aynı Yunanlılarda olduğu gibi aslen Türk kökenli oldukları iddia edilmektedir. Ermenistan’da Türkçe konuşan Gregoryen dinî inancına sahip Türk kökenliler vardır. Hristiyan Ermeniler ile Hristiyan Yunanlıların bu konudaki stratejileri örtüşmektedir. Şöyle ki, Yunanlılar İstanbul’daki Ortodoks Hristiyan Patrikhanesini/Kilisesini başka bir deyişle Ortodoks Hristiyanlığı Yunanlıların millî kilisesi/dinî olduğu tezini ortaya atarken, Ermeniler de aynı şekilde Gregoryen kilisesinin/dininin Ermenilerin millî kilisesi/dinî olduğu tezini, tek milliyetçi Ermeni millî yapılanmasını güçlendirmek için ortaya atmışlardır. Böylece Gregoryen mezhebi inancına sahip Türklerin, aynı Bulgar Türklerinin Slavlaşmasına benzer bir süreçle, Haylaşması, başka bir deyişle Ermenileşmesi süreci yaşanmıştır.¹³ Aynı şey Anadolu’daki Ortodoks Hristiyan Türklerin Yunanlılaşması sürecinde yaşanmıştır.¹⁴ Bugün (2007) Gürcistan’da Türkçe konuşan Ortodoks Hristiyan ve Türkçe konuşan Müslüman Türkler mevcuttur. Yunanistan, hiç Yunanca bilmeyen ve Türkçe konuşan ve kanımızca Türk olan bu Gürcistan uyruklu

¹² Αναγνωστακης, Η. (Anagnostakis, İ.)-Μπαλτα, Ε. (Balta, E.), Η Καπαδοκία “ζώντων μνημείων” (İ Kapadokia “zonton mnimion”: Kapadokya “Yaşayan Anıt”), Poria Yayınları, Atina 1990, s. 16.

¹³ “Örneğin; Hicrî 1031 yılında Osmanlı padişahının Ankara ve kayseri Sancakbeylerine hitaben yazdığı bir fermanla, Anadolu’daki Gregoryen Türk ailelerinin çocuklarının, Gregoryen kilisesindeki Ermeni papazlarca ayartılıp eğitim bahanesiyle manastırlara götürüldüğü ve buralarda asimile edilerek Ermenileştirildiği ve ahalinin bu durumdan kaynaklanan şikâyetlerinin giderilmesi belirtilmektedir... bir diğer örnek; kişi adlarının değişiminde gözlemlenmektedir. Önceleri ana dillerini olduğu gibi, kişi adlarını da, hatta kilise görevlisi olan Türkler dâhil olmak üzere, korumayı başaran Gregoryen Türk toplulukları, daha sonra zamanla Hay/Ermeni adları almaya başlamışlardır... Böylece Yahşi, Kaya, Toman, Demir, Arslan gibi kişi adları zamanla, özellikle din eğitimi alan veya papaz olan Türkler arasında, yerini Aram, Sarkis, Hayk, Nikol, Ruben gibi adlara bırakmıştır.” **Bkz.:** Sezgin, M. N., “Anadolu Türklüğünün Kayıp Halkası: Gregoryen Türkler” **2023 Dergisi**, 15, Sayı: 55, Kasım 2005, s. 68. ; Fehmi, H., “Anadolu’da Gregoryen ve Ortodoks Türkler”, **Ülkü**, Cilt: 4., Sayı: 21, İkinci teşrin 1934, s. 173 vd.

¹⁴ Bu konuda geniş bilgi için **bkz.:** Sezgin, s. 62 vd.

Ortodoks Hristiyanları Gürcistan'dan "Pontuslu Yunan oldukları, soydaşları oldukları için" Yunanistan'a getirterek, özellikle Batı Trakya Müslüman Türklerin yoğun olarak yaşadığı Batı Trakya bölgesinde iskâna tabi tutmaktadır.

Sonuç olarak, Osmanlı Devleti'nde yaşayan ve ana dilleri Türkçe olan Ortodoks Hristiyan Türkler, Osmanlıdaki "millet sistemi" çerçevesinde, Ortodoks Hristiyan oldukları için "Rum" milletinden sayılarak, "millet başları" da İstanbul'daki Fener Rum Patrikhanesi varsayılarak Yunanlılaşmışlardır. Böylece Osmanlı Devletinde uygulanan millet sistemi neticesinde Anadolu'da ve bugünkü Yunanistan'da, Yunan nüfusunun, nüfuzunun gelişmesi/yeşermesi, çoğalması sağlanmıştır. İşte Türkçe konuşan, ana dilleri Türkçe olan bu Ortodoks Hristiyan Türkler de **1923 Lozan Barış Antlaşması** gereği Türkiye'den Yunanistan'a gönderilmişlerdir.

Yıllarca Yunanistan'da, "Türk" terimi –Küçük Asya felâketi, katliamı, barbarlık, yerinden yurdundan eden, katil, hırsız, soykırım uygulayan, işgal eden, Kıbrıs'ta, Ege Denizi'nde ve Batı Trakya'da yayılcı siyaset izleyen ve saire gibi "olumsuzluklar" çağrıştıran terimlerle birlikte anılarak– kötülenmiş ve bu şekilde belli bir sistematiik propaganda –devlet politikası– çerçevesinde ifade edildiğinden, Türklere karşı bir olumsuz bakışın, "korkunun" ve düşmanlığın¹⁵ zamanla gelişmesi böylece kaçınılmaz olmuştur. Bu da zaten, Ortodoks Hristiyan Türkleri asimile etmek için Yunanistan Hükûmetleri ve aydınları tarafından arzu edilen bir şeydir. Yine bu şekilde Yunanistan esasen farklı soylardan gelen/oluşan ulus devletini "öteki" kimliği bu durumda "Türkleri" kötüleyerek, ülkesindeki farklı milliyetleri asimile etmeyi başarmış ve kendi Yunan millî kimliğini geliştirmiştir. Burada Doğu Ortodoks Hristiyan inancının birleştirici bir tutkal olarak kullanılması ve İstanbul'daki Fener Patrikhanesi'nin bu konuda çok önemli rol oynadığı gözlemlenmektedir.

Bu çalışmamda, Yunanlıların deyimi ile "Pontos, Trakya ve Küçük Asya Yunanlılığına" Türkler tarafından uygulandığı öne sürülen soykırım iddialarının hukuki boyutunu ve Yunan tezlerini, Yunan kaynaklarını inceleyerek, araştırmaya ve anlamaya çalışacağız.

I. Yunan Basımında Sözde "Pontus Soykırımı"

Bu başlık altında Yunanlıların, Yunanistan ve dünya kamuoyunun Türkiye'ye ve Türklere karşı olmaları konusunda nasıl ve ne tür faaliyetlerle harekete geçirilmeye çalışıldığını Yunanca Gazetelerden çeviriler yaparak ortaya koymaya çalışacağız. Bunun için 2005 ve 2006 yıllarında yayınlanmış bulunan muhtelif Yunan Gazeteleri taranarak, bunlardan ulaşılabildiklerimizden ve önemli olduklarını düşünerek, seçtiğimiz bazı haber yazılarını Türkçeye aynen tercüme ederek aşağıya koyuyoruz.

¹⁵ Burada yeniden hatırlatalım ki, Yunanistan'da ve esasen Batı'da "düşmanlık" terimi yerine "fobi" kavramının tercih edilip kullanıldığı gözlenmektedir.

A. Batı Trakya’da Yunanca Olarak Yayınlanan Gazeteler.

a. Batı Trakya’nın Gümölcine ilinde 12 Aralık 2005 tarihinde **Hronos Gazetesi**’nde¹⁶ yayınlanan haber dikkat çekicidir. Türkçeye tercümesi ise aynen aşağıdaki gibidir:

“Yunan Dilinin Uluslararası hâle Getirilmesi, Yayılması Federasyonu (ΠΟΔ-ΔΕΓ, ΟΔΕΓ) ve Salentina Yunanca Konuşan Belediyeler Yunanistan Federasyonu ‘Antik Çağlardan Bugüne Yunanca Şiveleri (Diyalektler)’ konulu **6. Dünya Dilbilim Kongresini** İtalya’nın Otranto kentine bağlı Koriliano’da (‘Kato İtalia: Aşağı İtalya’da) düzenlendiler. Söz konusu bu Kongreye bütün dünyadan çok sayıda dilbilimci bilim adamı katıldı. Kongre Yunanistan Cumhurbaşkanı, Yunanistan Kültür Bakanlığının, Salentina Yunanca Konuşan Belediyeler Konfederasyonu (Grecia Salentina), Otranto’nun Koroliano Belediyesi, Kosta ve Elenis Urani Vakıfları, KLEOS (ΚΛΕΟΣ Α. Ε.) Anonim Şirketi ve KEDKE (ΚΕΔΚΕ) destekleriyle gerçekleşti. Kongrede, KEDKE’yi Argostoliu Belediye Başkanı G. Fortes temsil etti.

“Kongrede, Trakya Dimokritos Üniversitesinden Fanis Malkidis tarafından ilk defa Türkiye’deki ‘gizli Hristiyan’ ve ‘Pontusça (Pontiaka)’ konuşan toplumlarla ilgili bir sunum yapıldı. Böylece, bu konu ilk defa uluslararası bir dilbilim kongresinde ele alındı. Fanis Malkidis sunumunda Eski (Antik) Yunancaya en yakın ağız (diyalekt) olan ve bugün konuşulan ‘Pontusca’ konusunda açıklamalarda bulundu.

“Fanis Malkidis 1650 yılından beri varlıkları bilinen ‘gizli Hristiyanlar’dan ve 1856’dan sonra Osmanlı Devleti tarafından 1911’de ‘Kapadokya ve Pontos’da’ gizli Hristiyanların tanındığını ve bu konuda kaynakların bulunduğu, bunlardan en önemlisi P. S. Sidiropulu veya Pehlil (Π. Σ. Σιδηρόπουλου ή Πεχλίλ) tarafından Trabzon’daki İtalyan Konsolosluğundan Fabri denilen görevli ile temasa geçtikten sonra, Osmanlı Devleti tarafından Hristiyanlığı tanındı. Bu haber o zaman bu konuda yeni gelişmelere neden oldu ve 15 Temmuz 1857’de, gizli Hristiyanların 1590 temsilcisi Trabzon’daki Theoskepasti Kilisesi’nde toplandılar ve Babiâli’ye, Avrupa Devletleri Büyükelçilerine ve İstanbul’daki Evrensel Patrikhane’ye bir açıklama notu iletiler.

“Sivas Piskoposu Gervasios, Küçük Asya’daki gizli Hristiyanlardan bahsederken, 1858 yılında Avrupalı diplomatların müdahalesi sonucu 25.000 kişi Hristiyan inancına sahip olduklarını kamuoyuna açıklamışlardı... Osmanlı Devletinin 1869 yılından itibaren Hristiyan olduklarını açıklayan ‘gizli Hristiyanlara’ sorgulama ve kovuşturma uygulanmaya başlandığı, bu durumun Jön Türkler ve Kemalistlerle en üst seviyeye ulaştığı, Soykırımla Pontusluların kovulmasından sonra gizli Hristiyanların İstanbul’a göç edenlerin dışında, Kilise ve Yunan unsurlarıyla bağlarının kesildiği, sadece İstanbul’a göçenlerin

¹⁶ Yunanca ve günlük olarak yayınlanan aşırı sağ eğilimli, 3.000 tirajlı yerel bir gazetedir.

geleneklerini, ‘Pontusça’ ağzını korudukları ve çok güçlü cemaatler oluşturdukları... bunların her ne kadar Yunan unsurlarıyla bağları kopmuş olsa da Yunanlılık bilincini az da olsa barındırdıkları ve 1970’li yıllardan sonra kökenlerini araştırmaya başladıkları, Türkiye’den Batı Avrupa’ya göçmen işçi olarak gittiklerinde orada zamanla ‘Pontus kökenli Yunanlılarla’ karşılaştılar ve ortak, değişmemiş asırlık dilleri, gelenekleri, türkü ve horonları ile ilk iletişimi kurdular. İşte böylece Yunanistan’dan Pontos’a ilk ziyaretler düzenlenmeye başlandı.. Fanis Malkidis, ‘Pontusça’ konuşanların ‘Pontus’ meselesinin önemli bir bölümünü oluşturduğunu, Türkiye’de ‘Pontusça konuşanların sorunlarının’ hükümetler dışı örgütlerde, ‘Halkların Hakları ve Özgürlüğü Uluslararası Birliği’ örgütünün toplantılarına yıllardan beri M. Haralambidis’in katılmasıyla taşındığını ifade etti. Haralambidis AGİT, BM İnsan Hakları Bürosuna ve diğer kurum ve kuruluşlara bu konuda yazılı ve sözlü raporlar sunmaktadır... Fanis Malkidis son olarak ‘Pontusça’ konuşanların ‘Pontus’ meselesinin önemli bir bölümünü oluşturduğunu, bu konunun son zamanlarda Yunanistan, Türkiye, AB, ABD ve uluslararası kurum ve kuruluşlarda ele alınmaya başlandığını ve bunun yanı bu ana dilinde konuşma, yazma, bu ana dilini koruma ve genç nesillere nakletmenin Avrupa’nın bir özgürlük sorunu olduğunu dile getirdi.

“Fanis Malkidis’in sunumu; Yunanlı ve yabancı bilim adamları, Yunanlı, İtalyan ve diğer izleyiciler tarafından övgüyle kabul edilip karşılanırken, ‘Gazette di Lecce’ ve ‘Messagero di Mezzogiorno’ gibi yerel gazeteler de konunun yakında uluslararası siyaset ve bilim topluluklarını meşgul edebileceğini belirtti.”¹⁷

b. Batı Trakya’nın Gümülcine ilinde Yunanca olarak yayınlanan 13 Şubat 2006 tarihli **Hronos Gazetesi**’ndeki haberin Türkçe tercümesi şöyledir: “4. Kolordu geçen gün (10 Şubat 2006) İskeçe Belediye Sarayı’nın tiyatro salonunda ‘Küçük Asya Pontuslularının Soykırımı’ konulu resmî bir etkinlik düzenledi. Söz konusu etkinliğe konuşmacı olarak Batı Makedonya Üniversitesi öğretim üyesi Konstantinos Fotiadis katıldı. İskeçe Pontoslular Derneği Folklor grubu oyunlarıyla geceye ayrı bir hava kattı. Toplantıya İskeçe Despotu (Mitropolit) Panteleimon, Vali, Belediye Başkanı, İskeçe’de bulunan dernek, kurum ve kuruluşların temsilcileri, Drama Valisi, 4. Kolordu Komutanı Korgenaral Karavas, subaylar, İskeçe Pontuslular Derneği Başkanı Yorgos Davulcidis ve çok sayıda izleyici katıldı. Konuşmacı anlaşılabilir bir dille ve güzel bir sunum yaparak, söyledikleriyle herkesi etkiledi.”

c. Batı Trakya’nın İskeçe ilinde Yunanca olarak yayımlanan aşırı sağ eğilimli **Mahitis Gazetesi**’nin 15 Şubat 2006 tarihli sayısının yorumlar kısmında Emekli Korgenaral *N. Fotiadis*’in yazısının Türkçeye çevirisi aynen şöyledir:

¹⁷ Yunanca metin için **Bkz.:** <http://www.xronos.gr/view.cgi?newsid1134363600,94858>.

“4. Kolordu¹⁸, 10 Şubat 2006 tarihinde “Küçük Asya ‘Pontusluların Soykırımı’ konulu bir etkinlik düzenledi. Söz konusu etkinliğe konuşmacı olarak Batı Makedonya Üniversitesi Öğretim Üyesi Konstantinos Fotiadis katılırken, resmi zevat ve halktan çok sayıda kişi etkinliği izledi. Fotiadis, Türklerin Pontus ve Küçük Asya’daki gelişmiş ve medeni yerleşim birimlerinde yaşayan Yunanlılara karşı işledikleri suçları, basit ve anlaşılır bir dille anlattı. Bu dönemin Alman, Avusturyalı, Rus ve ABD’li yetkililerden alıntılar yaparak, söz konusu soykırımı yapanların değil, cezalandırılması, onurlandırıldığını belirtti ve buna örnek olarak Pontusluların Eichman’ı¹⁹ ve Kemal’in yakın çalışma arkadaşı Topal Osman’ın anıtının Giresun’un tam merkezine dikildiğini söyledi. Esasen Pontus katliamı ile ilgili Hr. Samuilidis, Haris Çirkinidis, Prof. Dr. Enepekidis, İzmir’deki ABD Başkonsolosu John Horton ve Pontusluların katledişlerine bizzat tanık olan Amerikan tedavi heyeti üyesi Ethel Thomson gibi çok sayıda kişiler yazılar yazdı. ‘Unutmuyorum.’ anlamı atalarının fedakârlıklarına saygı gösteriyorum, zalimin yaptıklarını kınıyorum ve kurbanlar olmaması için mücadele veriyorum, demektir. Unutmaya hayır, çünkü hafızası olmayan halklar yok olmaya mahkûmdurlar. Aslında, Kemal’in Samsun’a ayak bastığı tarih olan 19 Mayıs’ın kardeşlerimiz Pontusluların ikinci²⁰ soykırımına saygı günü olarak belirlenmesi gayet iyi bir adımdır. Söz konusu etkinliği düzenleyerek mükemmel bir girişimcilik örneği gösteren 4. Kolordu Komutanına, konuşma yapan Pontuslu öğretim üyesi Fotiadis’e, geceye şarkı ve danslarıyla renk katan Pontuslular Derneğine tebrikler... Romania²¹ yok olmuş olsa da yeniden filiz verecektir.”

B. Atina’da Yunanca Olarak Yayınlanan Gazeteler

a. Atina’da Yunanca olarak yayınlanan 27 Aralık 2005 tarihli sağ eğilimli **Apogevmatini Gazetesi**’nde Demelsa Velika tarafından kaleme alınan “Pontus ve Yunanistan Konulu Buluşma” yorum yazınının Türkçeye çevirisi aşağıdaki gibidir:

“Frankfurt’ta 17-18 Aralık 2005 tarihlerinde düzenlenen Pontuslu Gençler I. Evrensel (Ekümenik) Konferansın Pontuslularla benim ilk buluşmamdı. Dikkatimi çeken, konferans fırsatıyla bu Alman şehirde toplanan Pontus gençlerinin içinde güçlü şekilde Yunanistan’ın bulunması oldu. Konferansa ABD, Avustralya, Kanada, Gürcistan, Litvanya, Rusya, Almanya, Belçika, İsveç ve İsviçre’den yüzlerce genç katıldı. Konferansta, Pontusluları temsilen, baba ocağında kalan Muhammed ve de Küçük Asya’da yaşayan Hristiyanların

¹⁸ Merkezi İskeçe’de bulunan ve Batı Trakya’da 1974 yılından sonra tamamen Türkiye’ye karşı konuşlandırılmış ve kurulmuş olan Yunan ordusudur.

¹⁹ İkinci Dünya Savaşında Yahudilere uygulanan katliamın sorumlusu olduğu iddiası ile İsrail tarafından idam edilen Nazi subayıdır.

²⁰ Yunanlıların iddialarına göre ilk soykırım 1914-1923 yılları arasında gerçekleşmiştir.

²¹ Pontus’un diğer bir adı da Yunanlılar bakımından “Romania”dır. Bizans’la, Doğu Roma İmparatorluğu ile de ilgisi araştırılmalı ve düşünülmelidir.

soykırımının Türk devleti tarafından tanınması için mücadele eden Türk vatandaşı Ali Ertem de vardı. Bu şahıslar, Yunanca'yı çok iyi konuşuyorlardı ve görüşlerini Yunanca ifade ettiler. Birçok kimsenin onları unuttuğuna ve dışarıda bırakıldıklarına ilişkin şikayetlerini dile getirdiler. Avrupa'daki Yunanlı Pontoslular Dernekleri Federasyonu (OSEPE) onursal başkanı Hristos Galanidis'in ve konferansın başkanının (OSEPE danışmanı Dimitris Emanuilidis) birlik çağrısına, gençler sadece mevcudiyetleriyle bile karşılık verdiklerini kanıtladılar. Bu konferansta ilk adımı attılar ve diğer adımların da bunu takip edeceğini vaat ettiler. Gençler tek bir yürekle duygulandılar, konuştular ve aynı ritimde dans ettiler. Bütün dünyadaki Pontosluları üzen tek konu, 1914-1922 Küçük Asya maceraları sırasında maruz kaldıkları soykırım meselesidir. Pontosluların hedefleri, soykırımın uluslararası bir konu yapılması ve bunun Türkler tarafından tanındıktan sonra 16 Mayısın bütün dünyada anma günü olarak kabul edilmesidir. Konferansta ele alınan bir diğer konu da soykırımın 1994 yılında Yunan Meclis'ince kabul edildikten sonra, neden uluslararası bir mesele hâline getirilmediğidir. Selânik Aristotelio Üniversitesi Profesörü Kostas Fotiadis'e göre, soykırımın uluslararası toplum tarafından tanınması bakımından önce –Ermenilerin ABD ve diğer devletlerde hareket ettikleri gibi– Pontosluların bizzat kendilerinin harekete geçmesi gerekiyor. Bunun için ilk adımın, lise üçüncü sınıf zorunlu ders kitaplarının konuları arasına, 'Karadeniz Yunanlılığı'nın dâhil edilmesi olduğu, konferansta vurgulandı."

"Bu evrensel konferanstan ayrılırken, Mayıs ayında Avrupa'daki Yunanlı Pontoslular Dernekleri Federasyonu tarafından düzenlenecek olan 25. festival için randevulaştık."

b. 7 Temmuz 2006 tarihli **Eleftherotipia Gazetesi**'nde Makis Selamazidis'in "**Dünya Pontus Yunanlılığının Kongresi**²² – Karamanlis'ten Konut ve Vatandaşlık Vaatleri" başlıklı yazısının çevirisi şöyledir:

" 'Vatanım, seni lânetli gibi arıyorum... Gurbette Yunanlı, Yunanistan'da ise yabancıyım... ' Cumhurbaşkanı Papulyas himayesinde düzenlenen Konferansa gönderdiği mesajda Ekümenik Patrik Vartholomeos 'Sümela'daki Meryem Ana'nın rahmeti ve anne şefkati sizlerle birlikte olsun' dileğinde bulunurken, Konferans'ın açılışı münasebetiyle ayin yapan Atina ve Bütün Yunanistan Başpiskoposu Hristodulos 'dünyadaki Pontus Elenizmi'nin korunması adına mümkün olan her türlü yardımın yapılması gerekir' dedi."

c. 7 Temmuz 2006 tarihli **Ethnos Gazetesi**'nde Maria Psara imzalı ve "Pontus Kalplerinde Hâlâ Yaşıyor" başlıklı yazıda şunlar kaleme alınmıştır:

"6. Dünya Pontus Yunanlılığı Kongresi dün Atina'da başladı. Kongreye dünyanın her köşesinden gelen 622 temsilci ve 110 gözlemcinin yanı sıra, 35 Yunanlı ve yabancı gazeteci katılıyor. Toplantının amacı Pontus

²² 6 Temmuz 2006 tarihinde "6. Dünya Pontus Yunanlılığı Kongresi" Atina'da yapıldı.

Federasyonlarını ilk kez bir Dünya Pontus Yunanlılığı/Elenizmi Dünya Koordinasyon Organizasyonu altında toplamak. Kongre Başkanı Dimitris Tombulidis, gazetemize yaptığı açıklamada, ‘Yurdumuzdan koparılmamızdan 83 yıl sonra tarihle ilgili anlarımızı, medeniyetimizi, gelenek ve göreneklerimizi hâlâ canlı tutuyoruz. Kongre, dünya genelinde tek bir organizasyon altında toplanmamızı sağlayarak, bir dönüm noktası oluşturacak.’ dedi. Kongrede ele alınacak olan konular ise Yunanistan, Kıbrıs ve Karadeniz Yunanlılığının sorunları ve çözüm yollarıyla Pontus soykırımının uluslararası alanda tanınmasıdır. Toplantıda ayrıca, gençlerin ve kadınların Pontus hareketine katılımı konuları görüşülecek. Kongreye katılan 622 üyeden 120’sini 18 ile 28 yaşları arasındaki gençler oluşturmaktadır. Dün yapılan konferansın açılışında, Meclis Başkanı Anna Psaruda Benaki, Atina ve Bütün Yunanistan Başpiskoposu Hristodulos, siyasi parti başkanları, bakanlar ve birçok milletvekili hazır bulundu. Başpiskopos ‘bir Yunanlının, Pontusluları ruhu kanamadan düşünmesi mümkün değildir. Acının ölçülmesi kabil değil, çünkü Pontusluların kanı ve gözyaşları henüz kurumadı’ dedi. Dernekler-Birlikler. Kongreye Kimler Katılıyor? Kongre’ye, Yunanistan Pontus Federasyonu, Yunan Pontus Dernekleri Federasyonu, Selânik Pontus Dernekleri Federasyonu, Bağımsız Devletler Topluluğu Yunan Cemaatleri Uluslararası Birliği, Ukrayna Yunan Dernekleri Federasyonu, Rusya Yunan Cemaatleri Derneği, Avrupa Pontus Rumları Dernekleri Federasyonu, Kazakistan Yunan Dernekleri Federasyonu, ABD ve Kanada Pontusluları Federasyonu, Avustralya Pontus Dernekleri Federasyonu, Kıbrıs Pontus Rumları Dernekleri Federasyonu, Ermenistan Yunan Cemaatleri Organizasyonları ve Kırım Pontus Dernekleri Federasyonu katılıyor.”

ç. 7 Temmuz 2006 **Apogevmatini Gazetesi**’nde *Panagiotis Efthimiadis* imzalı “Karamanlisten Pontuslular Kongresi’nde Türkiye’ye Mesaj: ‘Avrupa Değerlerine Saygı Gösterin” başlıklı yazıda şunlar ifade edilmektedir:

“Bölgemizde geçmişte yaşanan trajedilerin bir daha yaşanmamasını istiyoruz. Bölgemizin herkes için barış, güvenlik, demokrasi, kalkınma ve refah örneği oluşturmasını istiyoruz.’ Başbakan Kostas Karamanlis bu ifadeleri, ülkemizde ilk kez düzenlenen 6. Dünya Pontus Yunanlılığı Konferansındaki konuşmasında vurguladı. Karamanlis, soykırımın anısının Yunanlıların kararlılıkla hizmet ettiği değerleri daha da güçlendirdiğini belirtti ve şunları ilâve etti: ‘Hepimizin, içe dönüklüğe, ırkçılığa ve yabancı korkusuna tepkisi güçleniyor. Bu da yurdumuzu daha da yüceltmemiz yönündeki kararlılığımızı kuvvetlendiriyor.’ Başbakan, Rusya’dan gelen Pontus Rumlarından söz ederek şunları söyledi: ‘On yıllarca süren bir göçmenlikten sonra, eski SSCB devletlerine yerleşmiş olan Pontuslu kardeşlerimizin çoğu bugün aramızda bulunuyor. Buraya geldiklerinde karşılaşmış oldukları zorlukları biliyoruz. Ancak, geri gelmeleri için kapılarımızı açmış olmaktan da gurur duyuyoruz.’ ...

Atina'daki²³ Pontus Dernekleri tarafından kurulan Pontus Yunanlılığı Kültür Merkezinin mali yardım talebinin de kabul edildiğini belirtti.”

d. 7 Temmuz 2006 tarihli *Avgi Gazetesi*'nin konumuzla ilgili haberin çevirisi aşağıdaki gibidir:

“Atina’da dün başlayan Pontus Yunanlıları Kongresi’nin açılışında hükûmet ve parti temsilcilerinin yanı sıra, LAOS Başkanı Yorgos Karacaferis’in desteğiyle Pontus soykırımının uluslararası alanda tanınması konusunu öne çıkaran Atina ve Bütün Yunanistan Başpiskoposu Hristodulos da bir konuşma yaptı. Hristodulos’un aksine, hükûmet ve parti temsilcileri Pontusluların devlete katkılarından ve karşılaştıkları sorunlardan söz ettiler. Dışişleri Bakanı Dora Bakkoyanni, Pontusluların gurur duymamıza neden olduklarını söylerken, İçişleri Bakanı Prokopis Pavlopulos, Pontus Yunanlılarının yaşadıkları memleketlerde daha da büyük başarılar elde etmeleri için devletin görevini tam olarak yerine getireceğini açıkladı. Pavlopulos, Hükûmet’in 19 Mayıs’ta anılan soykırımın yıl dönümüne ilişkin etkinliklerin zenginleştirilmesi konusunu ele aldığını bildirdi. Kongre’nin açılışında, toplantıyı tarihî bir olay olarak nitelendiren PASOK üyeleri Apostolos Kaklamanis ve Haris Kastanidis de hazır bulundular. Yunanistan Komünist Partisi (KKE) Genel Sekreteri Aleka Papatraki, Pontusluların sosyal ve kültürel haklarının desteklenmesini ve seçimlerde istismar edilmelerine son verilmesini istedi. Sol İttifak (Sinaspismos) adına konuşan Panos Trigazis, sorunların çözülmesi, özellikle eski SSCB’den gelen Pontuslulara yönelik ırkçılığın son bulması gerektiğini vurguladı. Trigazis yaşadıkları çeşitli devletlerde birçok farklı kültürle karşılaşan Pontus Yunanlılarına da çağrıda bulunarak, Yunan toplumuna çok kültürlü ortak yaşamı ve ırkçılık aleyhtarlığını benimsetmeye davet etti. Hristodulos; Soykırım uluslararası düzeyde tanınmalı Başpiskopos Hristodulos, Hükûmeti Pontus Yunanlılığı soykırımının tanınması için uluslararası düzeyde yapılacak bir kampanyaya öncülük etmeye çağırdı. Hristodulos, ‘Pontusluların, atalarına karşı yapılan soykırımın herkes tarafından tanınması yolundaki çabalarını heyecanla izlediklerini’ söyledi ve sözlerine şöyle son verdi: ‘Pontusluların soykırımı tanınacak. Bugün elbette bir savaş döneminde bulunmuyoruz. Siyasi liderlerimiz. Yunanlıların haklarını uluslararası düzeyde savunmalıdır.’”

e. 9 Temmuz 2006 tarihli *Ta Nea Gazetesi*'nin “Pontusluların Evrensel Kucaklaşması” başlıklı ve Hari Karanika imzalı yazının çevirisi aşağıdaki gibidir:

“Dünya genelindeki Pontusluların talepleri ancak evrensel bir örgütlenmeyle karşılanabilir. Bu nedenle, aldığımız en önemli kararın Pontus Elenizmi Evrensel Konfederasyonu’nun kurulması kararı olduğuna inanıyorum’. Organizasyon Komitesi Başkanı Dimitris Tombulidis dün sona

²³ Attiki’deki.

eren Dünya Pontus Elenizmi kongresi'nin sonuçlarını bu cümle ile özetledi. Merkezi Selânik'te bulunacak ve kar amacı gütmeyecek olacak Pontus Elenizmi Evrensel Konfederasyon'u, bir eşgüdüm organı vazifesi görecektir ve dünyadaki bütün Pontus derneklerini temsil edecek. Yunanistan Cumhurbaşkanı Papulyas'ın himayesinde gerçekleşen Kongrede, Karadeniz Elenizminin sorunlarının yanı sıra, eski Sovyetler Birliği Cumhuriyetlerinden gelen göçmenlerin konut ve sosyal sorunlarının çözümü için derhal müdahale edilmesi, ayrıca soykırımın uluslararası toplum tarafından tanınmasının sağlanması için bir komisyon kurulması kararlaştırıldı. Pontuslular Brüksel Derneği temsilcisi Yorgos Sidiropulos, 'Belki Yunan Hükûmeti, Türkiye ile ilişkileri iyileştirmek istemektedir. Ancak biz mezarları dahi bulunmayan dedelerimizin kemiklerine saygı göstermek için Türkiye'ye gidemiyoruz. Yunan Türk ilişkilerinin gelişmesine karşı değiliz. Ancak Türkiye'nin Pontus soykırımını tanınması ve Karadeniz bölgesinde üçbin yıldan beri yaşayan Yunanlıların haklarına saygı göstermesi gerekir' dedi..."

f. 9 Temmuz 2006 tarihli Eleftherotipia Gazetesi'nin "Pontus Yunanlılığının Evrensel Konfederasyonu'nun Birlik Adımı" başlıklı ve Makis Selamazidis imzalı yazının çevirisi aşağıdaki gibidir:

"Çalışmaları dün sona eren 6. Dünya Pontus Elenizmi Kongresi'nde bütün Pontusluların tek çatı altında toplanması için önemli bir adım atıldı. 600'den fazla delegeler neredeyse tam bir oybirliğiyle (üç karşı oyla) Pontus Yunanlılığı Evrensel Konfederasyon'un kurulmasına karar verdi. Delegeler, dünyadaki bütün Pontus federasyonlarının başkanlarından, kongre divan kurulundan ve iki gençlik temsilcisinden oluşan Konfederasyon'un geçici yönetim kurulunu seçerek, örgütün tüzük taslağını onayladı. Konferansa katılan delegeler aldıkları bu tarihî kararın yanı sıra, Konfederasyon çerçevesinde bir özel komisyon da kurdular. Bu komisyon, üç yüz elli üç bin (353.000) Pontuslunun uğradığı soykırımın uluslararası toplum tarafından tanınması için çaba sarf edecek. Pontus Yunanlıları Kongresi'nin sonuç bildirisinde şunlar talep ediliyor:

- Gürcistan'da yaşayan Pontus yunanlılarının haklarının ve gayrimenkullerinin korunması.
- Tarihî Pontus şahsiyetlerinin yüceltilmesi.
- Türk askerlerinin Kıbrıs'tan çekilmesi ve Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler kararları ve AB ilkeleri temelinde çözülmesi.
- Kongre'de Pontus Yunanlılığının Evrensel Patrikhaneye, Ruhban okulunun yeniden açılmasına ve Yunan Hükûmeti'nin, AB ve uluslararası organlar nezdinde yürüttüğü çabalara verilen destek de vurgulandı..."

g. Yine 9 Temmuz 2006 tarihli Eleftherotipia Gazetesi'nin "Türkiye 'Özür' Borçludur" başlıklı yazıda aynen şunlar yazmaktadır:

"Atina'da düzenlenen '6. Dünya Pontus Yunanlılığı Kongresi'nde bir konuşma yapan PASOK lideri Yorgo Papandreu, Türkiye'yi Pontus soykırımını

tanımaya davet ederek, ‘çağdaş Türk Devleti’nin bir özür borcu vardır’ dedi. Papandreu, ABD Başkanı Clinton’un Yunanistan’ı ziyareti sırasında, ülkesinin diktatörlük rejimine vermiş olduğu desteğin sorumluluğunu çok net bir biçimde üstlenerek, açıkça özür dilediğini, PASOK Hükûmetleri sırasında Pontuslular için yapılan çalışmaları ve özellikle 35. 000 aileyi ev sahibi yapan konut programını hatırlattı. Papandreu, Pontusluların şu sorunlarına çözüm getireceği vaadinde bulundu:

– Aile bağlarını dikkate alarak, soydaşlara vatandaşlık hakkı verilmesi işlemlerinin kolaylaştırılması.

– Konut tahsisi programının yeniden faaliyete geçirilmesi.

– Diplomalara tanınmaması nedeniyle zor duruma düşen (Eski Sovyetler Birliği’nden gelen) Yunanlı bilim adamlarının ve genel olarak soydaşların sosyal güvenlik sorunlarının yeniden gözden geçirilmesi.

– Soydaşların işsizlik sorunlarıyla mücadele için özel programların hazırlanması.”

II. Pontus Kavramı, Kimliği, Nüfus ve Tarihi Süreç

“Pontuslu”, Yunan kamuoyunda anlaşıldığı biçimiyle; Küçük Asya’nın Karadeniz bölgesi Ortodoks Hristiyan Yunanlılarına verilen addır. “Pontuslu Yunanlı” yazar *Agcidi*’ye göre, “Pontus, Küçük Asya’nın Kuzey Doğu ucunda, Kızılırmak nehrinden Sinop ve “Kolhida’ya” kadar uzanan bir coğrafi bölgedir. Bu bölge Küçük Asya’dan yüksek dağlarla ayrılmaktadır.”²⁴ Osmanlı döneminde “Pontus”; Trabzon, Samsun, Amasya, Sinop, Sivas ve Kastamonu gibi illerden oluşmaktaydı.²⁵

1918 senesinin Ocak ve Şubat aylarında Marsilya’da gerçekleştirilen “Panpontuslular Toplantısı”nda kurulacak²⁶ olan veya kurulması düşünülen “Pontus Yunan Cumhuriyeti”nin sınırları; Rusya sınırlarının doğusu ile Sinop’un batısı olarak tespit edildi. Bu bölge 78. 000 kilometrekarelik bir alandır. Başka bir deyişle Makedonya ile Trakya büyüklüğünde bir yerdir.²⁷

²⁴ Αγτζίδη, Βλ. (Agcidi, Vl.), Ποντιακός Ελληνισμός (Pontus Yunanlılığı) Από τη γενοκτονία και το Σταλινισμό στην περεστρόικα (Soykırım, Stalinizm ve Perestrojka), Üçüncü Baskı, Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 1995, s. 1.

²⁵ Ανθεμιδη, Α. Στ. (Anthemidi, A. St.), Τα απελευθερωτικά στρατεύματα του Ποντιακού Ελληνισμού 1912-1924 (Pontus Yunanlılığının Bağımsızlık Askerleri 1912-1924, (Αντάρτικα σώματα στον Πόντου : Pontus’da Gerilla Birlikleri), (Άμυνα και Αντίσταση του Ελληνισμού του Πόντου 1461-1924 : Pontus Yunanlılığının Savunma ve Direnişi 1461-1924), Evstathiu G. Gialturidi Yayınları, Selânik 1998, s. 171.

²⁶ Φωτιάδης, Κ. (Fotiadis, K.), “Η Γενοκτονία (Soykırım)” <http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CatID=270> (Erişim: 16.11.2006)

²⁷ Κωνσταντινίδου, Κ. Γ. (Konstantinidu, K. G.), **Πραγματεία περί Πόντου (Pontus’la İlgili Gerçekler)**, Dionisiu Noti Yayınları, Atina (tarih yok), s. 9, 10: Βαλαβανη, Γ. Κ. (Valavani, G.

Yunanlıların “Pontos” ve bazen de “Mavri Thâlâssa” dedikleri yer Karadeniz’dir. Karadeniz bugün bütün dünyada Türkçe isminin Yunanca’ya “Mavri Thâlâssa” olarak çevirisiyle anılmaktadır. Türkiye’de “Pontus” veya “Pontos” diye bir yer, yerleşim yeri mevcut değildir. Karadeniz bölgesi vardır.

Araştırmacılar, Yunanlıların ilk Karadeniz’e (“Pontus’a”) gelişlerini çok eski tarihlerde denizcilerle, İsa’dan Önce (MÖ) 1000. yıldan itibaren²⁸ ilk ticari seyahatlerin bölgeye altın ve diğer değerli maden ve metallerin aranması için yapıldığını belirtmektedirler. Sömürgecilik veya kolonizasyon nedeniyle Karadeniz’e gelen Yunanlılar, “Pontus’ta” Kral Mihirdat²⁹ (Mithridatis, Mithridatos VI. Eupator) döneminde Yunanca’yı resmi dil yaptılar.³⁰

Romalılar, Neron döneminde, İsa’dan Sonra (MS) 83’te, Karadeniz’i Roma Vilayeti yaptılar. Dağlık bölgelere ulaşılabilme için yollar inşa edildi ve Trabzon’la dağlık yerleşim yerlerinin bağlantısı kuruldu. Böylece bölgede ticaret başladı. Bunun sonucu olarak, ticari iletişim bölge halkının Yunanlılaşmasını sağladı. Halkın Yunanlılaşmasıyla yeni dinin (Ortodoks Hristiyanlığın) bölgede ortaya çıkması ve yayılması ile bölge kültürünün değişmesi aynı zamanda oldu.³¹

III. Mihirdad (Mithridatis) İsa’dan Önce 298’de Pontus Devletini kurdu. III. Mihirdad Kral olunca I. Mihirdad adını aldı ve MÖ 280’de başkent Amasya’da Krallık tacını giydi.³² Pontus Devletinin kurucusu, hanedanı ve tebaası Yunanlı değildir.³³ Yunanlılıkla yakından uzaktan alâkası yoktur. Devletin adı “Pontos” diye onu bir Yunan Devleti olarak saymak hatadır.³⁴ Ayrıca Anadolu’nun bir Yunan memleketi olduğunu sanmak yanlış bir bilgi ve kanaattir.³⁵

İsa’dan Sonra (MS) 1204 yılında Trabzon Devleti (İmparatorluğu³⁶) kuruldu. Trabzon İmparatorluğu 257 yıl (1204-1461) hüküm sürdü.³⁷ Bölge Müslüman

K.), *Σύγχρονος Γενική Ιστορία του Πόντου (Pontusun Çağdaş Genel Tarihi)*, Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 1988, s. 18.

²⁸ Yunanlıların Karadeniz’e gelişleri hakkında çeşitli görüşler öne sürülmektedir. Ancak yine “Pontus’lu Yunanlı” yazar Agcidi, bu konudaki baskın/hâkim görüşü aynen şöyle ifade etmektedir: “Yunanlılar, Pontus’a İsa’dan Önce 8. asırda sömürgeci olarak/kolonizasyon amacı ile yerleştiler.” *Αγτζίδη (Agcidi)*, s. 2.

²⁹ “Mihirdad” a batılılar “Mithridates” der. “Mihir (mithr)” eski Farsçada “ışık”, “Mihra (Mithra)” “ışık tanrısı” anlamındadır. **Bkz.:** Hançerlioğlu, O., *Felsefe Sözlüğü*, İstanbul 1975, s. 418 vd. ; Gedikli, 17.

³⁰ Φωτιάδης, Κ. (Fotiadis, K.), Η. “Ιστορία του Πόντου (Pontus’un Tarihi)” <http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CaltID=268> (Erişim: 16. 11. 2006).

³¹ Ανδρεάδης, Γ. (Andreadis, G.), Tenesur, *Οι Κλωστοί*, Gordios Yayınları, Atina 1993, s.18, 19.

³² Goloğlu, M., *Anadolu’nun Millî Devleti Pontos*, Ankara 1973, s. 53.; Gedikli, s. 17.

³³ Goloğlu, *Pontos*, s. 78: Gedikli, s. 17.

³⁴ Gedikli, s. 18.

³⁵ Gedikli, s. 23.

³⁶ Esasen bu devlet İmparatorluk değildir. Bu konuda **Bkz.:** Gedikli, s. 22.

Türkler tarafından fethedildi. Bölgeye Müslümanlar hâkim oldu ve İslam hukuku uygulanmaya başladı. *Ağcidi*'ye göre; Burada “halkların millî kimliğinin belirlenmesinde/ayırt edilmesinde çok basit bir formül kullanıldı; ‘inanmayanlar’ ile ‘inanmayanlar’ ayırımı yapıldı. İslam sürekli olarak ‘inanmayan millet’ ile rekabet hâlinde oldu. 17. yüzyılda İslam dinî dogmatik tutuculuğunu kaybetti ve ‘cezbeden’ bir din oldu. Bu dönemde toplu hâlde İslam dinine geçişlerin arttığı görülür oldu”.³⁸

Ancak, “Pontus’lu Rum”³⁹ oldukları iddia edilen ve bu bölgede yaşayan insanların çoğunluğunun ana dillerinin Türkçe olması, *Muçopulos* ile *Dimitrokalis*’in; “Türklerin⁴⁰ ortaya çıkmasından 14 asır önce, Pontus Krallığının temel simgesinin (armasının, ambleminin) yarım ay ile yıldız (ay yıldız)⁴¹ olması, aynı zamanda yarım ayın bir Eski Yunan amblemi ve bu simgenin Pontus Krallığı dışında, Eski Bizans tarafından da amblem olarak kullanılması, diğer taraftan Hristiyan Bizans’da haç/stavros yanında yarım ayın/hilâlin İsa’dan sonra 14. yüzyıla kadar korunması”⁴² ilginç ve düşündürücü bir saptamadır.

Ağcidi'ye göre, “1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması’ndan önce olduğu gibi bölgedeki nüfus, Lozan’da da din ölçütü göz önünde bulundurularak, ‘Yunanlılar’ ve ‘Türkler’ olarak iki büyük ana gruba ayrıldı. Bütün Hristiyanlar Yunanlı ve bütün Müslümanlar da Türk olarak kabul edildiler. Küçük Asya’nın Hristiyan Çingeneleri de bu şekilde bir sınıflandırma sonucunda Yunanistan’a mübadele ile geldiler”.⁴³ Pekiyi Hristiyan Türkler ne oldu? Bu konuda Yunanlı yazarların Ortodoks Hristiyan Türkleri yok saymaları ve “Türkçe konuşan Yunanlılar” terimini/kavramını ortaya atmış olmaları ve bunları Yunanlılar gibi empoze etmeleri anlamlıdır.

Diğer taraftan yine Yunanlıların iddialarına göre, bölgeye Müslüman Türklerin (Yunan kaynaklarında bunların “Türkler” olarak ifade edilmeleri dikkat çekicidir/anlamlıdır.) gelmesiyle birlikte bölgede gizli Hristiyanlık da ortaya çıktı. Bu konuda ilginç rivayetler, Yunanistan’da yayımlanan kitaplara konu olmaktadır. Kitaplarda, gizli Hristiyanların, Hristiyanlıklarını –Ortodoks Hristiyan dininin gereklerini evlerinde– gizlice devam ettirdikleri, sözde

³⁷ Gedikli, s. 18.

³⁸ Ağcidi, s. 5, 6.

³⁹ “Rum” deyince esasen “Romalı, Roma devletine tâbi olan kişi”dir. Ancak Yunanlılar, “Rum” teriminin “Yunan, Helen” anlamında olduğunu öne sürmektedirler.

⁴⁰ Tekrarlayalım ki, doğrusu; “Müslüman Türkler” olmalıdır.

⁴¹ Goloğlu, M., **Trabzon Tarihi (Fetihten Kurtuluşa Kadar)**, Ankara 1975, s. 103. ; Gedikli, s. 17.

⁴² Μουτσopoulos, Ν. (Μuçopoulos, Ν.-Διμητροκαλης, Γ. (Dimitrokalis, G.), Η **Ελληνική ημισέλιος (Yunan Yarım ayı)**, Atina (tarih yok), s. 36, 37, 68: Ağcidi, s. 2’deki 6 nolu dipnot.

⁴³ Ağcidi, s. 106.

Müslüman molla ve şeyhlerden söz edilmektedir.⁴⁴ O zamanlar Karadeniz'deki gizli Hristiyanların ibadetlerini yerine getirmede kullandıkları önemli bir taktikten/yöntemden de bahsedilmektedir. Yemek sonunda gizli Hristiyan olan bir kimse; “yedim başım için, kızdım kanım için, hem sağa, hem sola, hem nihayet canıma” diyerek eliyle de aynı zamanda işaret ederek haç çıkarırmış. Yanındaki Müslüman da Hristiyan olduğunu böylece anlamazmış.⁴⁵ İddialara göre, gizli olmayan Hristiyanlar, “gizli Hristiyanları biliyor/tanıyor ancak onların bu sırlarını ifşa etmiyorlarmış.”, “Molla” olan bazı gizli Hristiyanlar dahi varmış. Bu mollalar esasen gizli Hristiyanların İsa'nın dininde kalmalarına/Hristiyan dininin devam etmesine hizmet ediyorlarmış.⁴⁶ Sonunda bütün gizli Hristiyanlar, Gümüşhane Despotu (Metropoliti) Gervasios Sumelidis (1820-1906) döneminde Hristiyan olduklarını açıklamışlar.⁴⁷ *Anthemidi*'nin iddiasına göre, “Yunanlılık, İsa'dan Önce 323'te Büyük İskender'in ölmesiyle birlikte uyumadı ve 25 Mart 1821'de de hemen uyanmadı. Esasen bu dönemlerde Yunanlılık ruhu/bilinci bütün her yerde yaşamaya devam etti. Ya üstü örtülü olarak – Derviş tarikatlarında ve Yunanlılar tarafından kurulan İslam tarikatlarında ki bunlar yeni Platonculuk felsefesinden/görüşlerinden ya açık bir biçimde, ya da gizli olarak etkilenmişlerdir. “Diğer taraftan yine hiçbir zaman unutulmaması gereken, uluslar üstü evrensel Bizans'ta Yunan uygarlığı, geleneği ve mirası egemendi.”⁴⁸

Yunanlıların iddialarına göre, Karadeniz'de, “Pontuslu” nüfusun, eski yerli halkın ve eski sömürgelerinin/kolonilerinin asimile olması, Yunanlılaşması için bir millî birlik oluşturulması bakımından ortak bir Ortodoks Hristiyan kültürün ortaya çıkarılmasında Yunanca'nın ve Yunan felsefesinin kullanılmasının yararı ve önemi çok büyük olmuştur. Böylece Pontus'un büyük ve geniş bir bölümünde Hristiyanlık Yunan geleneği ile birlikte yeni bir birleştirici unsur olarak Yunan bilinci ortaya çıktı. İncil'in ilk vaizi, Havari Andrea Protoklito, daha sonraları 3. asırdan itibaren Başpiskopos Grigorios Neokesarias Karadeniz'de ve Bütün Bizans İmparatorluğunda Hristiyanlıkla birlikte Yunanlılık düşüncesini/bilincini yaymaları ve özellikle Başpiskopos Grigorios, Kilisenin büyük öğretmeni Origeni'nin tavsiyelerinden etkilenmiş olarak, Yunan felsefesi ile Hristiyanlığın aşılmasının zorunluluğunu savunması ve bu yönde hareket etmesiyle birlikte, geleneksel Yunan felsefesi, Hristiyanlık tarafından korunmuştur. Çünkü ikincinin (Hristiyanlığın) birinciye (Yunan felsefesine) ihtiyacı vardı. Diğer taraftan iki büyük Kilise Pederi/babası Vasilius Megas ile Grigorios Theologos Pontus'ta yaşadılar ve Yunan ölçütleri temel alınarak, Asya aşırılıklarını ortadan kaldırarak, inzivada yaşamının

⁴⁴ Ανδρεαδης (Andreadis), s. 14, 57.

⁴⁵ Andreadis, s. 63.

⁴⁶ Andreadis, s. 75.

⁴⁷ Andreadis, s. 78.

⁴⁸ Ανθεμιδη (Anthemidi), s. 74.

(manastırda tek başına yaşamının) kurallarını oluşturdular. Çünkü her ikisi de Yunanlılık eğitim ve öğretimi (“Ελληνική παιδεία: Elliniki pedia”) almışlardı.⁴⁹ İşte böylece, bugün Yunanlıların “Pontuslu” dedikleri insanların Yunanlılaştırılması (ellinopiisi) gerçekleşmiş oldu.

1461’de Trabzon Müslüman Türklerin eline geçti. 1570 senesinde “Pontus”taki Yunan nüfusunun 180.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Yunanlıların iddiasına göre 17. asra kadar bu nüfus % 30 oranında çoğaldı. Diğer taraftan 1750’den sonra ise, % 50 oranında bölgedeki Yunan nüfusun azaldığı iddia edilmektedir. 1865 yılında bölgedeki Yunan nüfusu 260.000’den 1909 senesinde 600.000’ne yükselmiş.⁵⁰ Yine Yunanlı Yazar *Anthemidi*’nin iddialarına göre; “170 kilometre karelik Pontus bölgesinde I. Dünya Savaşı’nda 3.500.000 (üç buçuk milyon) kişi yaşamaktaydı. Bunlardan 1.500.000 (bir buçuk milyon) Ortodoks Hristiyan Yunanlı, 500.000 Yunanca konuşan Helen Müslüman’ı, 250.000’ini de Yunan (Helen) Müslüman’ıdır. (Bunlar ‘Teneşür’ olarak tabir edilenlerdendir. Ancak bunlar esasen gizli Hristiyanlar olarak da bilinmektedir.) Geriye kalan nüfuslar ise Türk, Gürcü, Türkmen, Çerkez ve diğerlerinden oluşmaktaydı.” Aynı yazarın iddialarına göre, “Pontuslu Yunanlılar”, 11 kentte, 41 ilçede, 1.013 köyde yaşamaktaydılar. Ayrıca 1.459 din adamı, 1.131 tapınak, 22 manastır, 1.236 eğitimci, 1.057 eğitim yeri (okul, kurs), 27 sivil toplum örgütü yani dernek bulunmaktaydı. Bu sivil toplum örgütlerinin olağanüstü millî ve sosyal nitelikli çalışmaları dikkat çekiciydi. Yine yazarın iddiasına göre, “Pontus”, “İonia” ve diğer bölgelerdeki Yunanlılığın millî kimliğini bütün olumsuzluklara rağmen koruması tesadüfi değildi, olamazdı. Bu bölgedeki “Pontus Yunanlılığı”, aktif bir birlik oluşturdu.⁵¹

Diğer bir Yunanlı yazar *Skalieri*’ye göre ise, “Pontus Yunanlılığının” nüfus sayısı aşağıdaki gibidir. Bu sayılara bölgedeki 500.000 “Yunan Müslümanı” ile binlerce gizli Hristiyan dâhil değildir. “Ortodoks Yunanlı 697.000, Kilisenin ruhban sınıfı 1.459, kent 11, ilçe 41, köy 1.013, ortaokul 3, yarı ortaokul niteliğindeki 7, ilkokul⁵² 1.047, öğretmen 1.236, öğrenci 75.953, tapınak 1.131, Bay (erkek) Manastırları 12 adet, Bayan Manastırları 10 adet, küçük kiliselerin sayısı 1.647, hayır derneklerinin sayısı 14, yoksul dostu dernekler, hastane 2 adet, lise 1 adet”⁵³ Diğer taraftan başka bir Yunan kaynağının iddiasına göre, 1682’de söz konusu bölgede ilk Yunan okulu Trabzon’da “Trabzon Kursu”

⁴⁹ Νικόλαου, Κ. (Nikolau, K.): “Πόντος και Θρησκεία (Pontus ve Din)” <http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CatID=273> (Erişim: 16.12.2006).

⁵⁰ “Η οθωμανική κυριαρχία (İ Othomaniki Kiriaria: Osmanlı Egemenliği)” <http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16/935.asp> (Erişim: 19.5.2001).

⁵¹ Anthemidi, s. 44, 45.

⁵² O dönemde Pontus’da yüzlerce okul, kurs ve diğer eğitim ve öğretim kurumları açılmış ve çalışmaktaydı. **Bkz.:** Anthemidi, s. 491.

⁵³ Σκαλιερη, Γ. Κ. (Skalieri, G. K.), *Λαοί και φυλαί της Μικράς Ασίας (Küçük Asya’nın Halkları ve Kavimleri)*, Atina 1922.

adıyla açılmıştır. Daha sonra da 1722 senesinde Gümüşhane’de; “Gümüşhane Kursu” adıyla ikinci okul açılmıştır. 19. yüzyıla kadar bu iki okul bölgede büyük ilerlemeler kaydetti. 1846’da Trabzon’da kız mektebi açıldı. 1865 yılında Yunanlıların deyimi ile “Pontus”da 100 adet ilk dereceli ve 15 adet de ikinci dereceli okul bulunmaktaydı. Ayrıca Yunanistan’dan bölgeye gelen öğretmen sayısında da 1922 yılına kadar artış gözlemlenmektedir. Bölgede özellikle Yunan anaokulları ile ilkokulları (6 yıl süreliydi) dikkat çekmektedir. Ortaokuldan sonra öğrenciler genellikle Atina Üniversitesine öğrenim için gitmekteymiş. Eğitimde esas söz sahibi olan kiliseymiş. Çünkü okulların kurulmasını, yönetimini ve ders kitapları ile programlarının belirlenmesi kilise üstlenmiştir. Bu da İstanbul’daki Patrikhanede bulunan “Patriklik Merkez Eğitim Kurulu” tarafından gerçekleştirilmekteymiş ve her Patrik de bu kurulun başkanı olmaktadır. Mahalli düzeyde, söz konusu okulların yönetimi ve denetimi Okul Mütevelli ve Okul Kurulları tarafından icra edilmekteymiş. Öğretmenler, tekrar ifade edelim ki, Yunanistan’ın çeşitli bölgelerinden gelmekteydi ve Okul Mütevellileri tarafından öğretmenler işe alınmakta ve maaşları da yine bunlarca ödenmekteydi.⁵⁴ 1919 yılında Karadeniz Bölgesi’ndeki Yunan okullarının sayısı 1.401 adet ve 86.000 civarında da öğrenci bulunduğu yine Yunanlılar tarafından iddia edilmektedir.⁵⁵

Bazı Yunanlılar, “Pontus Yunan” Devleti’nin kurulması için olumlu kanıt ve koşulları sayarlarken dil birliğinden ve bunun “Yunan dili” olduğunu iddia etmektedir.⁵⁶ Oysa bu doğru değildir. Çünkü yukarıda sözünü ettiğimiz nedenler yanında, yazar *Anthemidi*; Pontus dilinden ve Türkçeden söz ederken “Pontusluların” kullandığı dil ve bu konuda verdiği örneklerde birçok Türkçe yer isimlerinden de söz etmektedir.⁵⁷ Ayrıca, yukarıda atıfta bulunduğumuz iki Yunanlı yazar nüfus verilerini sıralarken “Türkçe konuşan Yunanlılar”dan yani, Ortodoks Hristiyan Türklerden söz etmemesi ve buna karşılık devamlı olarak bölgedeki Yunanlıların Türkleştirilmesinden yakınmaları dikkat çekicidir. Akla gelen bir soru da: Peki, Yunanlılaştırılan hiç yerli halk veya Türk yok muydu?

1828 senesinde Türk-Rus savaşı ilân edildi. Ruslar Kars ile Erzurum’u işgal ettiler ve Gümüşhane’ye kadar geldiler. *Andreadis*’e göre, Ruslar Karadeniz’e gelince bazı gizli Hristiyanlar, gizliliği bıraktılar. Trabzon Despotu, gizli Hristiyanlara dikkatli olmalarını ve bu konuda acele etmemelerini tavsiye etti.

⁵⁴“Η Ελληνική παιδεία (İ Elliniki pedia: Yunan Eğitimi)” [http://flashfiles. flash. gr/flash/Rid16/936. asp](http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16/936.asp) (Erişim: 19. 5. 2001).

⁵⁵ “Η Γενοκτονία των Ποντίων και ο Πόντος που πάντα να θυμόμαστε (İ genoktonia ton Pontion ke o Pontos pu panta na thimomaste: Pontusluların Soykırımı ve Her Zaman Hatırlayacağımız/Unutmayacağımız Pontus)” [http://72.14.221.104/serch?q=cache:2uJBNgjmoKMJ:www.apodimos.com/arthra/05/jun/H_GENOKTONIA_TON_PONTION_KAI_TON_PONTO:POY_PANTA_PREPEI_NA_THYOMOMSTE/index. htm](http://72.14.221.104/serch?q=cache:2uJBNgjmoKMJ:www.apodimos.com/arthra/05/jun/H_GENOKTONIA_TON_PONTION_KAI_TON_PONTO:POY_PANTA_PREPEI_NA_THYOMOMSTE/index.htm) (Erişim: 16.11.2006).

⁵⁶ Anthemidi, s. 490.

⁵⁷ Anthemidi, s. 490’da 2’nolu dipnota bkz.

Ancak onu pek dinlemediler ve çoğu Hristiyan olduklarını açıkladılar. Savaş sona erince, Ruslar çekilirken Ruslarla birlikte 2.000 aile bu nedenle Rusya'ya gitmek zorunda kaldı.⁵⁸ Güney Rusya'daki "Pontusluların" büyük bir çoğunluğu, tarihî "Pontus Bölgesinden" ve Küçük Asya'nın içlerinden Rusya'ya gidenlerdir. Bunlar 18. yüzyılda II. Katerina ya da 19. yüzyıldaki Türk-Rus Savaşından sonra, Kırım Savaşı, 1908 Savaşı ve Yunanlıların tabiriyle "Yunanlılığın Küçük Asya felâketinden" sonra, "Pontusluların" bir kısmı Yunanistan'a yönelirken bir kısmı da dindaşlarının devletleri olan Rusya'ya gittiler. 1828'den 1884 yılına kadar 19. asırda Rusya'ya göç eden "Pontusluların" 384.300 kişi oldukları Yunanlılar tarafından iddia edilmektedir.⁵⁹ Yine Yunanlılara göre, Hattı Hümayun'la birlikte Osmanlı tebaası dinini seçmekte serbest bırakıldı.⁶⁰ Bu bağlamda 15 Temmuz 1857 tarihinde Trabzon'daki Avrupa Konsolosluklarından cesaret alan 45 gizli Hristiyan bir manifesto yayınlayarak, Doğu Ortodoks Hristiyan Kilisesi'ni benimsediklerini ilân ettiler. Müslüman Türkler bu olay karşısında; "Uzun Sokak çamur oldu. Krumılı'lar gâvur oldu." diyerek tepkilerini dile getirdiler. Gizli Hristiyanlara "Tenesur" sıfatı ile hitap edilmeye başlandı ve onlar için artık Türkiye'de yaşam zorlaştı.⁶¹ Kilise, gizli Hristiyanların Ortodoks Hristiyan dinî kimliklerini açıklarken, Müslüman Türk isimleri ve soyadları yerine Yunan isimlerini almalarını istiyordu. Gizli olanlar ile gizli olmayan Hristiyanlar, Hattı Hümayundan sonra bir moda olarak başlayan o malûm eski Yunan isimlerini almaya başladılar. Kilise bu eski Yunan isimlerine itiraz etmedi. Bunun sonucu olarak, "Pontusluların soyadları '-idis', '-adis', '-pulos' gibi ekler alarak; Pilpil; Aidonopulos, Tohum; Spiridis, Topçin; Kanonidis, Çipah (çıplak); Gimnopulos, Heras; Orfanidis, Tahçis; Lithoksoos, Lokman; Mikropulos, Çamurlu; Pilidis vesaire gibi oldu. Bazı soyadları Türkçe olarak kaldı. Ancak '-idis' eki eklendi. Örneğin; Muhtaridis, Masmanidis. Patmanidis vs. gibi. Pontus; Miltiadis'ler, Aristidis'ler, Mikales'ler, Afrodites'ler, Kirus'lar, Themistoklis'ler ile ve

⁵⁸ Andreadis, s. 84.

⁵⁹ Φωταδη, Κ. (Fotiadi, K.), **Οι εξισλαμισμοί της Μικράς Ασίας και οι κρυπτοχριστιανοί του Πόντου (Küçük Asya'nın İslamlaştırılması ve Pontus'un Gizli Hristiyanları)**, Selânik 1993, s. 249-253. ; Κασιματη, Κου. (Kasimati, Ku.), **Πόντιοι μετανάστες από την πρώην Σοβιετική Ένωση: Κοινωνική και οικονομική τους ένταξη (Eski Sovyetler Birliğinden Pontuslu Göçmenler: Sosyal ve Ekonomik Katılımları)**, Atina 1993, s. 28. ; Παπαζογλου, Γ. Κ. (Papazoglu, G. K.), "Ο Ποντιακός Ελληνισμός χθές και σήμερα (πληθυσμιακή σύνθεση και διασπορά)," Διεθνές επιστημονικό συνέδριο, Πρακτικά, Ξάνθη, 30 Ιουνίου-3 Ιουλίου 1995 (Pontus Yunanlılığı Dün ve Bugün (Nüfus Yapısı ve Yurtdışındaki Soydaşlar (: Diaspora), **Uluslararası Bilimsel Toplantı, Bildiriler**, İskeçe, 30 Haziran-03 Temmuz 1995, **Ο βίαιος εξισλαμισμός και εκτουρκισμός των λαών της Μικρας Ασίας και της Κυπρου από τους Τούρκους (Türkler Tarafından Küçük Asya ve Kıbrıs Halklarının Zorla İslamlaştırılması ve Türkleştirilmesi)**, Trakya Dimokritos Üniversitesi, Tarih ve Etnoloji Bölümü Yayını, Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 2000, s. 17.

⁶⁰ Andreadis, s. 94.

⁶¹ Andreadis, s. 101.

aydınların eskilerden –Eski Yunandan– kalma dolaplardan/çekmecelerden çıkardıkları isimlerle doldu.”⁶²

“Pontusluların” konuştuğu dile Yunanlılar “Pontus Lehçesi” anlamına gelen “Pontiaki dialekto” diyorlar. Bu konuşulan “Pontus Lehçesinde” çok sayıda Yunanlılaşmış Türkçe sözcüğün bulunduğu da yine Yunanlılar tarafından ifade edilmektedir. Bu konuda bir örnek vermemiz gerekirse; Türkçedeki “aramak” fiili; “αραέω (araevo)” olarak “Pontus Lehçesi”nde” karşımıza çıkmaktadır.⁶³

Yunanlıların iddialarına göre Atina’da, 1922 senesi “Pontus Merkez Kurulunun” açıklanan istatistik verilerine göre, 1914’ten 1922 yılına kadar sözde “soykırıma” uğrayanların sayısı 303.238 kişi olarak bildirilmektedir. Bunlardan 232.556’sı I. Dünya Savaşı’nda (1914-1918), 1922 yılından 1924 senesinin Bahar aylarına kadar da 50.000 “Pontuslu Yunanlı” çoğunluğu kadın ve çocuk olmak üzere öldürüldüğü iddia edilmektedir.⁶⁴

Peki bunlar öldürülmüşse/katledilmişse, nasıl ve hangi koşullarda katledilmişler/öldürülmüşlerdir?

Yine bu sorunun cevabını Yunan kaynaklarında arayalım. “Yunanlılar, 1789 Fransız ihtilalinden de etkilenecek, Türk egemenliğinden kurtulmak ve millî bir devlet kurmak arzu ediyorlardı. Bunun sonucu olarak, 14.1.1844 tarihinde İonnis Kolletis Yunan Meclisi’nde yaptığı bir konuşma ile “Büyük Ülkülerini” (Megali İdealarını) Yunan kamuoyuna açıkladı. Böylece Yunanlıların “Büyük Ülküleri”nin ideolojisi esas olarak Yunanistan devletinde ortaya çıkmış, gelişmiş ve ondan sonra Yunanistan dışındaki Yunanlıları/Rumları da etkileyerek, Yunan devletinin sınırlarının genişletilmesi⁶⁵ yani yayılcı bir amaç gütmüştür. Bu “Büyük İdeal” ideolojisinin savunucuları, uygulayıcıları ve tanıtıcıları Yunan Devleti ile Yunan Kilisesi idi. Zaman içerisinde bu ideoloji bir taraftan Yunanlıların “millî kurtuluşu” Bizans İmparatorluğunun “dirilişi” ile özdeşleştirilirken, diğer taraftan da Karadeniz’de “Pontus Yunan Devleti” kurulmak istenmekteydi. Karadeniz’de bir “Pontus Yunan Cumhuriyeti” kurmak fikri ilk olarak 1904 senesinde Merzifon’da ortaya çıktı. Pontuslu isyancıların bir kısmı Yunanistan’la birleşmek istiyordu.⁶⁶ Esasen bu konuda Karadeniz’i de kapsayacak şekilde bir Büyük Yunan Ulusal Devleti kurmak isteyenler olduğu gibi –örneğin Venizelos⁶⁷–, Karadeniz’de ikinci bir Yunan

⁶² Andreadis, s. 103.

⁶³ “Ποντιακή διάλεκτος (Pontus Lehçesi)”, <http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16/937.asp> (Erişim: 19.5.2001).

⁶⁴ Βαλαβανη (Valavani), s. 24.; Agcidi, s. 29.

⁶⁵ Agcidi, s. 11.

⁶⁶ Agcidi, s. 39.

⁶⁷ Φωτιάδης, “Η Γενοκτονία (Soykırım)”. <http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CatID=270> (Erişim: 16.11.2006).

devletini; “Pontus Yunan Devletini” kurma görüşünde olanlar da vardı.⁶⁸ Fakat Venizelos Ocak 1918’de başlayıp, iki yıl sonra, 1919’da sona eren Paris Barış Konferansı’nda, “Pontus’u” talep etmedi ve “Pontus’un” Ermenilere verilmesi ve bölgede Ermeni Cumhuriyeti’nin kurulması konusunda anlaştı. “Pontuslu Yunanlılar”, Venizelos’un ve Hükûmeti’nin bu görüşüne, Baku, Batum ve Marsilya gibi yerlerde düzenledikleri toplantılarda karşı çıkıp, kınadılar. 27 Şubat 1919 tarihinde İstanbullu “Pontuslular”, Yunanistan Dışişleri Bakanı N. Politi’ye gönderdikleri mektupta; “Pontuslu Yunanlıların, kendi geleceklerini kendilerinin tayin etmek istediklerini, Yunanistan’la birleşmeleri mümkün olmazsa bile, en azından Pontus Yunan Cumhuriyeti Devletinin tanınması” gerektiğini ifade ediyorlardı.⁶⁹

Yine Yunanlılara göre, “Pontuslu Yunanlılar bu amaçları gerçekleştirebilmek için “Pontus gerilla birliklerini” kurdular. Kendi millî kimliklerini savunmak için Müslüman Türklere karşı örgütlendiler. Yunanlı yazar *Anthemidi*; “Bazen bu, Pontus’da öç almak ve misilleme için ve kaybedilenlerin yeniden kazanılması bakımından Müslüman Türklere karşı saldırgan eylemlere dönüştü. Türklere karşı bu saldırı eylemleri, Müslüman Türklere Cuma günü camide ibadet yükümlülüklerini yerine getirirken dahi olabilmekteydi”⁷⁰ diye ifade ediyor. Ama buna rağmen aynı Yunanlı yazar; “Ermenilerin ve Yahudilerin ortadan kaldırılması, yok edilmesi yöntemlerinin aynılarının Pontus Yunanlılığına karşı da uygulandığı”⁷¹ni iddia etmekten kendini alamıyor.⁷¹ Yazara göre “Pontusluların bu mücadelesi bir ulusal kurtuluş mücadelesi ve bütün Yunanlılığın bir mücadelesidir. Pontuslular, başlangıçta Rus askerlerinin Türklere karşı olan savaşlarında Ruslara yardımcı oldular.”⁷² Pontus Yunan Devleti’nin kurulmasında, diğerlerin yanında öncü rolde yine Ortodoks Hristiyan Yunanlı din adamlarını görmekteyiz.⁷³

Yunanlı yazar *Anthemidi*’ye göre, “Pontus gerilla birliklerinin” ortaya çıkışı 1914 tarihî olarak gösterilmekle birlikte 1912 senesinden itibaren Yunanlıların tabiriyle “gerillaların”, bize göre eşkıyaların bölgede harekete geçtiği bilinmektedir. Bu eşkıyaların dağdan temizlenmesi 1923 ve hatta 1924 senesinin başlarını bulmaktadır.⁷⁴ Pontuslu eşkıyalarla, Çerkez eşkıya grupları iş

⁶⁸ Ροζακης, Χ. (Rozakis, H.), *Η Ελλάδα στο διεθνή χώρο (Yunanistan, Uluslararası Alanda), Ελληνισμός, Ελληνοκότητα (Yunanlılık), Estia Yayınları*, Atina 1983, s. 104: Αγτζιδιη (Agcidi), s. 13.

⁶⁹ Φωτιαδης, “Η Γενοκτονία (Soykırım)” <http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CatID=270> (Erişim:16.11.2006). <http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16924.asp> (Erişim: 19. 5.2001).

⁷⁰ Anthemidi, s. 92.

⁷¹ Anthemidi, s. 140.

⁷² Anthemidi, s. 148.

⁷³ Agcidi, s. 70, 75.

⁷⁴ Anthemidi, s. 136.

birliği yapmaktaydı.⁷⁵ Bu eşkıyalar Müslüman Türk ahaliye, kasabalarına ve köylerine saldırmaktaydı, insanların canına malına kast etmekteydi. Dolayısıyla can ve mal güvenliği kalmadığı gibi kamu güvenliği ile kamu düzeni de bu şekilde bozulmaktaydı.

Yunanlıların bir iddiası da Türklerin “İonia” ve “Pontus’a işgalci olarak geldikleri ve bölgedeki insanları aynı Romalı ve Bizanslılar gibi bir siyaset izleyerek köleleştirdikleri yönündedir.⁷⁶ Oysa Yunanlıların da adı geçen bölgeye, sömürge/kolonileştirme niyetiyle geldiklerini yine bazı Yunanlı yazarlar ifade etmektedir.

Yine bir Yunanlı yazara göre, “Küçük Asya felâketi, hukuki bakımdan kapatıldı. Ancak tarihi sunmak, değerlendirmek ve ardılık/halefiyet bakımından ilgili devletler ve gelecek kuşaklar için kapatılmadı.”⁷⁷

Yunanlı yazar *Anthemidi*, “Belli bazı yazarlar tarafından ‘Türkiye’nin yayılcı amaçları’ olduğu yönündeki görüşlerin kanıtlanmış olduğunu öne sürerek bunun aksinin ispatlanamayacağını”⁷⁸ iddia etmektedir.

Yunanistan ve/veya Yunanlılar, Osmanlı Devleti tarafından kendilerine tanınan ayrıcalıklara/ımtiyazlara ve ihtimama rağmen, Türklere karşı, Ermeniler gibi bir vefasızlık örneği göstererek yıllarca Türkler aleyhine gizli veya açık olarak mücadele vermişlerdir. Osmanlıdaki “millet sistemi” içinde Müslüman Türklerin “gâvur” dediği Ortodoks Hristiyan Türklerin –Karadeniz, Kapadokya ve diğer bölgelerdekiler de dâhil– hepsinin Yunanlaştırılması, Müslüman Türklerin benimsediği millet sistemi sayesinde, Yunanlılar tarafından başarılı olmuş görünmektedir. Ayrıca Cumhuriyet döneminde Türkiye, Yüce *Atatürk*’ün “Yurtta Sulh, Cihanda Sulh” sözüne uygun bir biçimde hareket ederken, Yunanistan, 1931 senesinde 3 deniz mil olan hava sahasını 10 deniz mil olarak belirlemiş, 1936 yılında 3 deniz mil olan karasularını 6 deniz mile çıkarmış, Türkiye ise bu durum karşısında ancak 1964 yılında karasularını Ege Denizi’nde 6 deniz mil olarak belirlemiş, yine Yunanistan İkinci Dünya Savaşından sonra 1947 tarihli Paris Antlaşmasıyla Menteşe Adalarını İtalyanlardan kendisine verilmesini ve 1950 ile 1952 yıllarında Ege’deki FIR hattını ele geçirmeyi başarmış, ardından da 1955 senesinden itibaren Kıbrıs adasını Yunanistan’la birleştirme yolunda hâlâ siyasi ve hukuki manevralarına devam ederken, 1980’li yıllardan itibaren Ege Denizi’nde karasularını 12 deniz miline genişletmek istemesi ve Ege Denizi’ni bir Yunan gölü hâline getirmeye çalışması, Yunanlıların deyimi ile “tarihî Pontus” devletinin yeniden kurulmasını istemeleri, İstanbul Rum Başpiskoposluğu’nun idari ve siyasi

⁷⁵ Agcidi, s. 32, 34.

⁷⁶ Anthemidi, s. 154.

⁷⁷ Anthemidi, s. 504.

⁷⁸ Anthemidi, s. 503.

yetkileri Lozan Barış Konferansı'nda iptal edilmiş olmasına rağmen, bugün Türkiye'den İstanbul Başpiskoposluğuna "Evrensellik" statüsü tanınması/verilmesi konusunda baskı yapılması "küçük Yunanistan'ın yayılmacı" politika izlediğinin kanıtları değil midir? Türkiye'nin bütün bunlara itiraz etmesi, "Dur!" demesi ve kendisini savunması üzerine, Türkiye'yi "yayılmacı bir siyaset izlemekle suçlamak" ve bunda da nispeten başarı kaydetmeleri elbette doğru olamaz. Çünkü yukarıda saydığımız nedenlerden dolayı bu iddiaları dayanaktan yoksundur.

Mübadeleden sonra bile Yunanistan'a gidenler, "Anadolu'ya" geri dönmeyi çok yıllar sonra dahi hep hayal ediyorlardı.⁷⁹ 1930 senesinde Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan Dostluk, Tarafsızlık, Uzlaşma ve Hakem Anlaşması ve buna Ek Protokol'den sonra Yunanistan'daki Ortodoks Hristiyan Lozan "muhacirleri vatanlarını bir daha göremeyecekleri kararını aldılar. O dönemdeki Yunan Devleti, hiçbir geri dönüş formülünü/planını çalışma/görüşme konusu yapma hususunda hiç istekli değildi. Venizelos, Ankara'da 1930 tarihli Dostluk Anlaşması'nı, imzalayarak göçmen/muhacir sorununun artık bittiğini ve unutulması gerektiğini ortaya koymaktaydı. 1930 tarihli anlaşma ile Türklerin katliamları Yunanistan Devleti tarafından affedilmekte ve tarihî Anadolu Yunan toprakları kesin olarak Türk Devleti'ne bırakılmaktaydı".⁸⁰

Bazı Türk yazarlarına göre, 1923'ten sonra Karadeniz Bölgesi'nde artık günümüzde Rum Ortodoks Hristiyan ve Yunanlı kalmadığı için "Pontus sadece bir hayal, bir rüya olarak da kalmayacak, tarihin derinliklerine gömülen ve gittikçe unutulmuş bir hayal hatırası olarak zaman mezarlığında yerini alacaktır."⁸¹ Oysa bize göre Yunanistan'daki durumun hiç de böyle olmadığı gözlemlenmektedir. Çünkü Yunanistan'da, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde "300.000 Yunanca konuşan Müslüman Pontuslu" yaşadığı ve "bunların Yunan kökenli olup, Müslümanlaşmış ve bazılarının da gizli Hristiyan" oldukları, "Yunanca dillerini ve Yunan geleneklerini hâlâ korudukları... Türkiye'de bulunan bu soydaşlarının, tarihin Yunanlılığa yaptığı çok önemli bir armağanı olduğu" iddia edilmektedir. Diğer taraftan Yunanistan, 1923 Lozan Barış Antlaşmasından sonra yine Karadeniz bölgesinden bazı gençlere Yunanistan'da okumaları için Yunan Devlet Bursları (IKY) vermektedir.⁸²

⁷⁹ Αναστασιάδου, Ι. (Anastasiadu, I.), **Ο Βενιζέλος και το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930 (O Venizelos ke to Ellinoturkiko Simfono Filias tu 1930: Venizelos ve Yunan-Türk Dostluk Anlaşması 1930)**, Filipoti Yayınları, Atina 1982, s. 393: Agcidi, s. 107.

⁸⁰ Agcidi, s. 107, 108, 109.

⁸¹ Gedikli, s. 28.

⁸² **Δελθηθαναση, Μ. (Delithanasi, M.)**, "Ούτε Τούρκοι ούτε Έλληνες (Ute Turki ute Ellines: Ne Türk, Ne de Yunanlılar)" 28/29.10.2000 tarihli **Kathimerini Gazetesi**. Ayrıca bu gazetede habere göre, Yunanistan Karadenizli öğrencilerin Yunanistan'da okumaları için devlet bursu vermektedir. Bu burslardan 2000 senesinde yararlananların sayısı 50 kişidir. Bugün bu sayı

Sonuç olarak, Yunanlıların iddialarına göre, Türkler tarafından milyonlarca Yunanlıya karşı, “Yunan Soykırımı, sistematik işkence, boğazlanma/kesilme ve etnik temizlik uygulanmıştır.” Bu sözde “Yunan Soykırımı; Küçük Asya, Doğu Trakya ve İstanbul’da, Bozcaada, Gökçeada, Makedonya, Kapadokya ve Pontus bölgelerinde uygulanmıştır. Mağdurların çoğu 1895 (I. Dünya Savaşı’ndan çok önceleri) ile 1955 (I. Dünya Savaşı’ndan çok daha sonra) yılları arasında katledildi. Bu dönemde 2.000.000 civarında Yunan kökenli çocuk, erkek ve kadın öldürüldü.”⁸³ Özet olarak, günümüzde Yunanlıların iddiaları, amaçları ve hayallerileri bu yöndedir.

III. Yunanistan Meclisi’nin Sözde “Pontus Soykırım” ile İlgili Hukuksal Düzenlemeleri

Yunanistan’da “Pontus Soykırımı” iddiaları ilk kez 1992 senesinde o dönemin ana muhalefet PASOK Partisi lideri Andreas Papandreu tarafından gündeme getirildi ve “19 Mayıs Pontus Soykırımı Günü Olmalıdır.” dedi. Papandreu, Başbakan olunca Şubat 1994’te Yunan Millet Meclisi 19 Mayıs gününü; “Pontus Yunanlılarının Soykırımını Anma Günü” olarak tanıyan yasayı kabul etti. Yasayı Yunanistan Cumhurbaşkanı imzaladı. 8 Mart 1994 tarihinde **Yunan Hükümet (Resmî) Gazetesi**’nde yayımlandı ve yasa yürürlüğe girdi.⁸⁴ Bu arada Türkiye’nin de, işlendiği iddia edilen bu sözde “Pontus Soykırımı” suçunu tanıması ve “özür dilemesi” devamlı gündemde tutuldu. Bugün de tutulmaktadır. Yunanlıların diğer bir amacı da “soykırımın” bir taraftan AB gündemine taşınması –Türkiye’nin AB üyeliği sürecinde bunun siyasi bir malzeme/baskı unsuru olarak kullanılması ve aynı zamanda bu sözde iddialarının bu süreçte tanınmasıdır. Türkiye “soykırımı” tanımadığı takdirde AB üyesi olamaz. Bu bakımdan burada Yunanistan neden Türkiye’nin AB üyeliğini daha doğru bir ifade ile “perspektifini” desteklemektedir, destekliyormuş gibi görünmektedir? Sorusunun cevabı da gizlidir. Diğer taraftan Yunanistan’ın diğer bir amacı da sözde “Pontus Soykırımı”nın uluslararası alanda tanınması ve tanıtılmasının sağlanmasıdır.

1994 senesinde Yunan Meclisi’nde kabul edilen sözde “Pontus Soykırım” yasasından sonra, Mayıs 1997’de Yunan Meclisi’nde 14 Eylül gününün de

artmıştır, diye düşünülmektedir. Bu burslardan yararlananların isimlerinden bazıları gazetede yer almaktadır.

⁸³ <http://www.ellinikigenoktonia.org/>; Ayrıca Bkz.: <http://www.asxetos.gr/article.aspx?i=1385>; <http://pontos-wiesbaden.nostos.gr/genoktonia.html> (Erişim: 16.11.2006).

⁸⁴ Yunanistan Cumhurbaşkanı’nın imzalayarak yürürlüğe koyduğu “Pontus Soykırım” yasası aynen şöyledir:

“**1. Madde:** 19 Mayıs Pontus Yunanlılarının soykırımını anma günü olarak kabul edilir. **2. Madde:** Anma törenlerinin karakteri, içeriği, düzenleyecek mercii ve düzenleme türü, yasal Pontus Derneklerinin/Cemiyetlerinin görüşü alındıktan sonra, içişleri Bakanının önerisiyle yayımlanacak bir kararname ile belirlenir. **3. Madde:** Yasanın yürürlüğü, Hükümet/**Resmî Gazete** yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer. İmzalar: Cumhurbaşkanı Konstantin Karamanlis, İçişleri Bakanı Akis Çohacopoulos, Adalet Bakanı Yorgo Kivelis. 8 Mart 1994.”

“Türk Devleti tarafından Küçük Asya Yunanlılığının soykırımını anma günü” olması yönündeki yasa önerisi 24 Eylül 1998 tarihinde Yunan Meclisi’nde görüşüldü ve oy birliği ile kabul edildi. Ancak bu kanun hükmündeki kararname Kültür Bakanı tarafından 9 Şubat 2001 tarihinde imzalandı ve daha sonraları hiçbir işlem yapılmadı ve bu şekilde donduruldu. Çünkü çeşitli çevrelerden itirazlar gelmişti. Sinaspismos Genel Başkanı Konstantopulos, o dönemde, Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu ile yaptığı görüşmede, Meclis’in “soykırım” hakkında aldığı Kanun Hükmünde Kararname kararının yeniden gözden geçirilmesini istedi ve bu kararın “ne tarihî gerçeklerle ne de bilimsellikle bağdaştığını” söyledi. Diğer taraftan St. Manos açık olarak, bu kanun hükmünde kararnameye işlerlik kazandırılmamasını istedi. Dora Bakoyani ise daha uzlaşmacı bir tavırla adı geçen kanun hükmünde kararnameyi “uyduruk, fırsatçı” olarak değerlendirip, “ülkenin uluslararası görümünün zarar göreceğini” iddia etti. Diğer bazı Yunanlı siyasetçiler de “soykırım kavramının tarihî gerçeklerle bağdaşmadığı görüşünü benimsediler. Hükûmet, o dönemdeki gelişmeleri ve Türk-Yunan yakınlaşmalarını göz önünde bulundurarak, Kanun Hükmünde Kararname’den ‘soykırım’ sözcüğünü çıkardı.”⁸⁵ *Aggelos Elefantis* ise yazısında; 14 Eylül 1922 tarihini “Millî Anma/Hatırlama” günü olarak tayin etmenin herhangi bir nedeni olmadığını yazdı. Yunanlı yazar *Elefantis*’e göre, “Küçük Asya felâketi, 1922’den bugüne kadar toplumun kolektif vicdanında bir mahvoluştur/felâkettir. ...Yunan ordusunun mahvoluşu, Küçük Asya Yunanlılığı’nın mahvoluşu, asırlar öncesinden beri Yunan medeniyetinin ve insanların doğup büyüdükleri, gelişme yerlerinin mahvoluşu yaşanmıştır. Bunun nedeni nedir? Bu mahvoluş/felâket, Yunan “Büyük İdeali”nin bir sonucudur. Kanlı bir savaşın sonucudur. Bu savaşı ilk el ve haksız olarak Yunanistan başlattı. Yunanistan, bu savaşa, çıkmaza, işgalci amaçlarla kalkıştı ve felâkete uğradı. Kurtuluş/bağımsızlık amacıyla kalkışmadı... . (Yunanistan) ‘beş deniz ve üç kıta’ya sahip olma hayalini benimsedi. Bu Yunanistan’ın gücünü aşmaktaydı. Diğer taraftan Türk halkının, haklı direnişini de umursamadı. O zamanki uluslararası koşulları da küçümsedi ve acımasız bir savaşa karıştı. Bu savaşta, savaş felâketleri yaşanmasının yanında, silahsız halk aleyhine de birçok haksızlıklar ve canavarlıklar yaşandı.”⁸⁶

⁸⁵ Καραμπελιας, Γ.: (Karabelias, G.), “Ελληνική γενοκτονία (και την Αρμενική) (Elliniki genoktonia (ke tin Armeniki): Yunan Soykırımı (ve Ermeni)” http://www.ardn.gr/ArxeioArdin38-39/karampeliaskatastrofigenoktonia/karampelias_katastrofi_genoktonia.txt.htm. (Erişim: 28. 9. 2006); 25.2.2001 tarihli *Avgi Gazetesi*’ndeki haber yazıya Bkz.: Φιλής, Ν. (Filis, N.), “Το σχ. Π. Δ. για τη “γενοκτονία” αναπέμπεται για μελέτη... (Το sh. Ρ. Δ. ya ti ‘genoktonia’ anapempete ya meleti: ‘Soykırım’ Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname Tasarısı Yeniden İncelemeye Gönderiliyor. . .”

⁸⁶ Ελαφαντης, Ε. (Elefantis, E.), “14 Σεπτεμβρίου: Ημέρα εθνικής αμνησίας (14 Septemvriu: imera ethnikis amnisiyas; 14 Eylül: Millî Hafıza Kaybı Günü)”, 24. 2. 2001 tarihli *Ta Nea Gazetesi*; Καραμπελιας (Karabelias), http://www.ardn.gr/ArxeioArdin38-39/karampelias_katastrofi_genoktonia/karampelias_katastrofi_genoktonia.txt.htm. (Erişim: 28.9.2006).

Sonuç olarak, yazara göre, bu mahvoluş Yunan “Megali İdeası”nın bir sonucudur. Söz konusu felâkete neden olan bu savaşı haksız yere başlatan da yine Yunanistan’dır. Türkiye, Türk milleti, haklı olarak meşru müdafada bulundu. Her iki taraftan da eli silah tutmayan, sivil halka karşı ihlaller, canavarlıklar yaşandı ve kayıplar oldu. Bu nedenle “soykırımı” oluşturan koşullar oluşmadığı gibi “millî anma günü”nün de mantığı, felsefesi/temelleri dayanaktan yoksundur. Buna karşılık bu sadece “tarihî hafıza kaybı günü” ile ilgili olabilir.⁸⁷

Leonidas Kallivretakis de 14 Eylül 1922’nin, başka bir deyişle Küçük Asya felâketinin “soykırım” olmadığı görüşünün ateşli savunucularındandır. *Dimitris Skalkos* da “soykırım” olmadığı görüşündedir.⁸⁸

Yukarıda kısaca ortaya koymaya çalıştığımız nedenlerden ve diğer siyasi – Türk-Yunan ilişkilerinin bozulması gibi– nedenlerden dolayı Yunanistan, 14 Eylül gününü “Küçük Asya Yunanlılığının Soykırımı” olarak anmak konusunu düzenleyen Kanun Hükmünde Kararname’yi 2001’de yürürlüğe koymadı/dondurdu.

Yunan ordularının, Türkiye’yi işgali ardından Türk ordusunun Yunan ordusunu vatandan kovması ile, işgalci Yunan ordusunda görev almış ve yerli Türk halkını katletmiş olan Osmanlı Devleti tebaası Ortodoks Hristiyanlar, Yunan ordusu kaçarken onlar da Yunanistan’a kaçmak ve tebaası oldukları devleti terk etmek zorunda kalmışlardır. Destek vermenin bedelini bu şekilde ödemişlerdir.

Son olarak, 2001 yılında Yunanistan’da 1922’nin Yunanlılık için “felâket/mahvoluş” mu? Yoksa bir “soykırım” mı olduğu konusunda yapılan tartışmalar, gerçeklerin ortaya çıkması bakımından karakteristik ve özel bir önem arz etmektedir.

IV. Uluslararası Hukukta Soykırım

Soykırım kavramı ilk olarak 1943 yılında Polonyalı hukukçu ve Yahudi kökenli olan Raphael Lemkin tarafından ifade edildi. Daha sonra bu kavram 1945 senesinde Nürnberg Mahkemelerinde dillendirilmeye başlandı. Bu mahkemede Naziler, savaş suçluları olarak yargılandı. Soykırım uluslararası bir suç niteliğini Birleşmiş Milletlerin 9.12.1948 tarihli genel kurul toplantısında kazandı. Genel kurulda kabul edilen “Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Hakkındaki Sözleşme” 12.1.1951 tarihinde yürürlüğe girdi.⁸⁹ Türkiye adı geçen Sözleşmeyi 31.7.1950 tarihinde imzaladı ve onaylayarak

⁸⁷ Aynı görüş için **Bkz.:** Karabelias, http://www.ardn.gr/ArxeioArdn38-39/karampelias_katastrofi_genoktonia/karampelias_katastrofi_genoktonia.txt.htm. (Erişim: 28.9.2006).

⁸⁸ 27.3.2001 tarihli **Avgi Gazetesi**.

⁸⁹ Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (CPPCG), Gen. Assembly Resolution 260’a (III) of 9.12.1948 Ayrıca **Bkz.:** “International Legal Definition of Genocide”, www.preventgenocide.org.

19.3.1954 tarihli **Resmî Gazete**'de yayınladı. 1948 tarihli Birleşmiş Milletler Soykırımı'nın Önlenmesi ve Cezalandırılması Hakkındaki Sözleşme, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin kararıyla kurulan Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi (YUCM) ile Rwanda (Ruanda) Uluslararası Ceza Mahkemesi (RUCM) Statüsü'nde ve son olarak 1.7.2002 tarihinde yürürlüğe giren ve Roma Statüsü ile kurulan Uluslararası Ceza Divanı'nın kurucu antlaşmasınının 6. maddesinde soykırım suçuna ilişkin düzenlemeler yapıldı.

Böylece soykırım suçunu, savaş suçlarını ve insanlığa karşı suç işleyen bir kimsenin mahkemeye verilmesini, güvence altına alan Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) kurumu yapılandırıldı.

A. Soykırım

1929 senesinde Devletler Hukuku Enstitüsü New-York toplantısında “insanın milletlerarası hakları hakkında milletlerarası bildiri projesi”ni meydana getirdi. I. Dünya Savaşı'ndan sonra birçok bildiri ve sözleşmelerde insan hakları ve bunların korunması hakkında esaslar yer aldı. Bunlar arasında en önemlisi 1948 tarihli Birleşmiş Milletler Soykırım Suçu'nun Önlenmesi ve Cezalandırılması Hakkındaki Sözleşme'dir. Bu Sözleşme, 9 Aralık 1948 tarihinde 260 A (III) kararıyla Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edildi. 12 Ocak 1951'de yürürlüğe girdi. 1948 tarihli Soykırım Sözleşmesi'nin soykırımı yasaklayan hükümlerinin devletlerarası örf ve âdet kuralları hâline geldiği, hatta aksine antlaşma dahi yapılamayan emredici (jus cogens) kurallar olduğu genellikle kabul edilmektedir.⁹⁰

1968 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, XXIII. Toplantısı'nda savaş suçları ile insanlığa karşı işlenen suçların zamanaşımına uğramayacaklarına karar verdi. 25.1.1974 tarihinde Avrupa Konseyi, insanlığa karşı işlenen suçların ve bu suçlara ait cezaların zaman aşımına uğramayacağı hakkında bir sözleşme yaptı. Söz konusu bu sözleşme gereği, 1949 Cenevre Sözleşmelerinin yasakladığı eylemleri kapsayan suçlar da zaman aşımına uğramamaktadır.

Soykırım Sözleşmesi'nin 1. maddesi, soykırımın, ister barış, isterse savaş zamanında işlenmiş olsun bir uluslararası hukuk suçu olduğunu ifade etmektedir.⁹¹ U.A.D. 28.5.1951 tarihli Soykırım Sözleşmesi'ne Çekinceler konusundaki danışma görüşünde, “anılan Sözleşme'nin temelindeki ilkelerin devletleri her türlü sözleşme bağının dışında da bağlayan uygar uluslarca tanınan ilkeler olduğunu bildirmek suretiyle, soykırımın yasaklanmasının bir hukuk genel ilkesi olduğunu da teyit etmiş olmaktadır”⁹² Türkiye'nin taraf

⁹⁰ Gündüz, A., **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Teşkilatlar Hakkında Temel Metinler**, 5. Bası Beta Yayınları, İstanbul 2003. s. 324.

⁹¹ **Madde 1.** aynen şöyledir: “Sözleşen Taraflar, Jenosit'in ister barış ister savaş zamanında işlenmiş olsun bir Devletler hukuku suçu olduğunu tasdik ederler ve bu suçu önlemeyi ve cezalandırmayı taahhüt ederler.”

⁹² Pazarıcı, H., **Uluslararası Hukuk**, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2004, s. 203.

olduğu 1948 tarihli Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesinin 2. maddesinde yer alan soykırım⁹³ kavramı, Roma Statüsünün 6. maddesinin aynısı olarak kaleme alınmıştır; “... ulusal, etnik, ırksal veya dinî bir grubu, sırf bu niteliği nedeniyle (as such; comme tel) tamamen veya kısmen yok etmek kastıyla/amacıyla birtakım ağır fiilleri ika etmek”⁹⁴ şeklinde tanımlanmaktadır. 1948 tarihli Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesinin 2. maddesine göre soykırım⁹⁵ –ırkçı kin ve nefretin en üst derecesi olmak üzere– ulusal, ırksal veya dinsel bir grubun üyelerini, sadece o grubun üyesi oldukları için yok etmek eylemidir. Bu sözleşme, taraf devletlere bu suçu kendi ulusal mevzuatlarında suç sayma ve işlenen suçları kovuşturma yükümlülüğünü getiren bir uluslararası anlaşmadır. Taraf devletlerin sorumluluğu bununla sınırlıdır. Genel amaç, bu suretle gelecekte soykırım eylemlerinin önlenmesi, aksi hâlde sorumlu kimselerin kovuşturulması ve cezalandırılmasıdır.⁹⁶

Madde hükmünde bahsedilen ağır fiiller şunlardır:⁹⁷

- a. Grup üyelerini öldürmek;
- b. Grup üyelerine ciddi/ağır bedensel veya psikolojik/zihinsel zarar vermek;
- c. Grubu, fiziksel olarak kısmen veya tamamen yok etme niyetiyle/kasten yaşam koşullarını ağır biçimde kötüleştirmek;
- d. Grup içi doğumları bilinçli olarak önlemeye yönelik tedbirler almak ve bunları dayatmak;
- e. Grubun çocuklarını zorla başka bir gruba zorla nakletmek;

Soykırım suçu hakkında önemle söylenmesi gereken en önemli özellik, bunun ancak özel kastla⁹⁸ (dolus specialis) işlenebilen bir fiil olmasıdır. Başka bir deyişle maddi unsur olarak belirtilmiş beş davranış türünün, “... ulusal, etnik, ırki veya dinî bir grubu, kısmen veya tamamen yok etmek” kastıyla işlenmiş

⁹³ 1948 tarihli **Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesi**’nin metni için **Bkz.: Düstur, Tertip III**, 1950, Cilt: XXXI, s. 1941. ; **R. G.:** 29. 3. 1950, Sayı: 7469. ; **Gündüz**, s. 325. ; İngilizce metin için **Bkz.: United Nations Treaty Series**, Vol.: 78., s. 277.

⁹⁴ Sur, M., **Uluslararası Hukukun Esasları**, Geliştirilmiş 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2006, s. 274.

⁹⁵ 1948 tarihli Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesi’nin 2. maddesi aşağıdaki gibi kaleme alınmıştır: “İşbu Sözleşme’de, jenosit, millî, etnik, ırki veya dinî bir grubu kısmen veya tamamen imha etmek maksadıyla aşağıdaki fiillerden herhangi birinin irtikâp olunması demektir: a. Grup âzalarının katli; b. Grup âzalarının bedenî ve akli melekelerinin ciddi surette hâleldar edilmesi; c. Grubun, bedenî varlığının kısmen veya tamamen imhasına müncer olacak hayat şartlarına kasten tâbi tutulması; d. Grup içinde doğumları sekteye uğratan tedbirler alınması; e. Bir grup çocuklarının diğer bir gruba zorla nakledilmesi.”

⁹⁶ Çaycı, S., “Uluslararası Hukuk Açısından Ermeni Sorunu”, http://www.iksaren.org/bilgibankasi/tr/Ermeni_Sorunu_Bilgi_Belgeler_CD_dosyalar/2/Tr/SADI.doc(Erişim: 20.10.2006)

⁹⁷ Alpkaya, G., **Eski Yugoslavya için Uluslararası Ceza Mahkemesi**, Turhan Kitabevi, Ankara 2002, s. 124, 125.

⁹⁸ **Kast:** Bir eylemin ve neticelerinin bilerek ve isteyerek işlenmesidir.

olması aranır. Statüde de, “intent to destroy ... a group, as such” demek suretiyle, as such” vurgulamasıyla, grubun bu aidiyeti, niteliği sebebiyle özellikle hedef alınması gerektiği aranan bir koşuldur.⁹⁹

Uluslararası Hukuk Komisyonu’na göre de, soykırım suçunda aranan özel kast, bu suçun “ayırt edici niteliğini” ortaya koymaktadır. Maddi unsurlarda belirtilen fillerden birini işleme yönündeki genel kastla birlikte, mağdurlar bakımından söz konusu fiilin doğuracağı muhtemel neticelerin genel olarak farkında olmak, soykırım suçunun oluşmasına yetmez. Suçun tanımı, yasak eylemlerin genel neticeleri itibarıyla belirli bir zihinsel durumun, belirli bir kastın varlığını gerektirmektedir. Bu bakımdan planlı bir soykırım uygulaması çerçevesinde, mağdurları öldürme görevini yerine getiren bir kimse bile genel kastın yanında, ayrıca bu planın bilincinde olarak, belirli bir “... ulusal, etnik, ırki veya dinî bir grubu, kısmen veya tamamen yok etmek” amacıyla hareket etmiyorsa, bu suçtan sorumlu tutulamaz.¹⁰⁰ Bu açıdan soykırım suçunun manevi unsuruna dair söylenenlerden; Ermeni soykırımı iddiaları ile Yunanlıların “Pontus, Küçük Asya ve Trakya Soykırım” iddialarının 1948 tarihli Soykırım Sözleşmesi ve bugünkü anlamıyla soykırım suçunun unsurları bakımından asılsız olduğu anlaşılmaktadır. Türkler tarafından Ermenilere, “Pontuslulara, Küçük Asyalılara, Trakyalılara” uygulanan tedbirler savaş koşulları içinde; meşru müdafaa millî güvenlik, askerî zorunluluk gerekçelerine dayanılarak yerine getirilmiştir. Buna karşılık, “Pontus’ta,” “Küçük Asya’da”, “Trakya’da” iddia edildiği gibi sırf belirli bir etnik gruba ait oldukları için kasten ve özel olarak hedef alma amacı yoktur. Dağda eşkıyalık yapan, düşman (Rus) ordusuna yardım eden onunla birlikte, tebaası olduğu devletin güvenlik güçlerine karşı savaşan, devlete karşı ayaklanarak, “Megali İdea” hayallerini, “Pontus’u” Yunanistan’la birleştirmek veya “Pontus Yunan Cumhuriyeti’ni” veya “Pontus Yunan Devletini” kurmak amacıyla silahlı mücadeleye ve terör faaliyetlerinde bulunan kişilere karşı, kamu güvenliğinin ve kamu düzeninin sağlanması için alınan zorunlu tedbirler soykırım suçu olarak değerlendirilemez. Çünkü o dönemde alınan bu zorunlu tedbirlerin amacı, “Rumları” yok etmek, ortadan kaldırmak değildir. Meşru müdafaa hakkı çerçevesinde yurtda kamu güvenliğini ve kamu düzenini, barışı ve huzuru, “yurtta sulhu” ve dolayısıyla da “dünyada sulhu” sağlamaktır.

Kaldı ki Osmanlı Devleti, 9.12.1868 tarihinde Yunanistan’ın Türkiye’deki “Rumları” ayaklanmaya özendirerek içişlerine karışması ve ülke barışını bozduğu gerekçesiyle, söz konusu Yunanistan Devleti’yle diplomatik ilişkilerini dahi kesmiştir.¹⁰¹

⁹⁹ Önok, M., **Tarih Perspektifiyle Uluslararası Ceza Divanı**, Turhan Kitabevi, Ankara 2003, s. 151.

¹⁰⁰ Önok, S. 151, 152.

¹⁰¹ Pazarcı, H., **Uluslararası Hukuk Dersleri**, III. Kitap, Turhan Kitabevi, Ankara 1994, s. 200.

Statünün 4/3. maddesine göre şu eylemler cezalandırılır:¹⁰²

- aa. Soykırım;
- bb. Soykırım işlemek üzere anlaşmak;
- cc. Soykırım işlemek üzere doğrudan ve açık/aleni kışkırtmak;
- dd. Soykırım girişimi;
- ee. Soykırım suçuna katılmak;

Soykırım Sözleşmesi tazminat hukuku konularını kapsamamaktadır. Sözleşme 12 Ocak 1951 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 1968 tarihli ve zamanaşımı konulu Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ise, soykırım suçlarının soruşturulmasında ve kovuşturulmasında zamanaşımının söz konusu olmayacağını hükme bağlamaktadır. Bu Sözleşme, 1948 tarihli Sözleşme'nin yürürlük tarihini etkilememektedir.¹⁰³

Soykırım suçunu teşkil edebilecek fiillerin, önceden tasarlanmış belirli bir plan çerçevesinde işlenmesi gerekir. Bir fiilin, resmi bir devlet politikası olarak, bunun yerine getirilmesi daha doğru bir ifade ile bunun icrası kapsamında işlenmesi, devletlerarası yargı tarafından gerekli görülmemiştir.¹⁰⁴

Uluslararası Ceza Divanı Statüsü'nün 30. maddesi, yargı yetkisine giren suçların oluşması için gerekli olan manevi unsurları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

1. Aksi kanıtlanmadığı müddetçe, bir kimse Divan'ın yetkisi içinde olan suçlardan ancak suçun maddi unsurlarını kasıt ve bilgi ile işletilmişse ceza bakımından sorumlu tutulacaktır.

2. Bir kimse, bu maddenin amaçları bakımından aşağıdaki durumlarda kasıtlı hareket etmiş olabilir;

- a. Eylemle ilgili olarak, bir kimsenin söz konusu fiili isteyerek işlemiş olması,
- b. Bir kimsenin söz konusu sonuca neden olmayı istemesi veya olayların doğal akışı sonucunda gerçekleşeceğinin bilincinde olması,

3. Söz konusu maddenin amaçlarına uygun olarak, "bilgi" bir durumun varlığının veya olayların doğal seyrinde bir sonuç doğuracağını farkında olunmasıdır. Bilmek ve bilerek kavramları bu şekilde yorumlanmalıdır.

¹⁰² Alpkaya, s. 125.

¹⁰³ Çaycı, http://www.iksaren.org/bilgibankasi/tr/Ermeni_Sorunu_Bilgi_Belgeler_CD_dosyalar/2/Tr/SADI.doc (Erişim: 20.10.2006)

¹⁰⁴ Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi (EYUCM) İstinaf Dairesi'nin 5 Temmuz 2001 tarihli Jelisić Kararı; Aynı yöndeki görüş için Bkz.: Alonzo-Maizlish, D., **In Whole or in Part: Group Rights, the Intent Element of Genocide, and the 'Quantitative Criterion'**, New York University **Law Review**, Vol.: 77, November 2002, s. 1381: Önok, R. M., "5237 Sayılı Yeni TCK'ya Göre Uluslararası Suçlar", **Hukuk ve Adalet, Eleştirel Hukuk Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 5, Nisan 2005, s. 185.

Uluslararası Ceza Divanı'nın kapsamına giren diğer suçlara göre, soykırım suçu manevi unsur bakımından farklılık göstermektedir. Soykırım suçundan bahsedebilmek için genel kastın yanında, soykırım suçunun gerçekleşebilmesi bakımından suçun özel kasıtlı işlenmiş olması da gerekmektedir. Bu temel bir unsurdur.

B. İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar

İnsanlığa karşı suçlar, soykırım, katliam, zulüm, kıtal,¹⁰⁵ mukatele gibi kavramların ne anlamlara geldiklerinin hem uluslararası ceza hukuku hem de uygulamaları bakımından, araştırılması ve bu kavramların doğru anlaşılması gerekmektedir.

Uluslararası Ceza Mahkemesi, ister uluslararası, ister ulusal nitelikte olsun, bir silahlı çatışma sırasında işlenen ve herhangi bir sivil topluluğa yönelik aşağıda sayacağımız ve Roma Statüsü'nün 7. maddesinde düzenlenmiş bulunan bu suç, maddede bentler olarak sayılmış belirli eylemlerden/fiillerden herhangi birisinin “saldırının bilincinde olarak, herhangi bir sivil nüfusa karşı yöneltilmiş yaygın veya sistematik bir saldırının parçası” biçiminde işlenmesidir. **Söz konusu eylemler şunlardır:**¹⁰⁶

- a. Adam öldürmek,
- b. Top yekûn öldürme/imha etmek,
- c. Köleleştirmek,
- ç. Nüfusun zorla nakli/göç ettirme ya da sürgün edilmesi,
- d. Uluslararası hukukun temel kurallarını ihlal eder biçimde hapsetmek ya da fiziksel özgürlüklerden diğer şekillerde ağır mahrumiyet,
- e. İşkence,
- f. Irza geçmek/tecavüz, cinsel kölelik, zorla fahişelik, zorla hamile bırakmak, zorla kısırlaştırmak veya kıyaslanabilir ağırlıkta diğer herhangi bir cinsel şiddet şekli,
- g. Tanımlanabilir herhangi bir grup ya da topluluğa karşı; siyasi, ırksal, ulusal, etnik, kültürel ya da dinî temelde zulüm,
- h. Kişilerin zorla yok edilmesi/kaybedilmesi,
- i. Irk ayrımcılığı/aparrheid suçu,
- j. Kasten büyük ezaya veya vücut ya da zihinsel veya fiziksel sağlıkta ciddi zarara yol açan, benzer nitelikte diğer insanlık dışı fiiller/eylemler.

Burada, insanlığa karşı suçların tanımında iki temel unsur bulunmaktadır:

- aa. Maddi ölçüt unsuru, bir sivil topluluğa karşı geniş ya da sistematik bir saldırının parçası olarak sayılan eylemlerden birini gerçekleştirmek,

¹⁰⁵ **Kıtal:** “birbirini öldürme, vuruşma, muharebe (slaughter, battle)” anlamlarına gelmektedir.

¹⁰⁶ Bu konuda daha geniş bilgi için **Bkz.:** Önok, s. 156, 157 vd. ; Alpkaya, s. 126, 127 vd.

bb. Zihinsel ölçüt ise, bu saldırıya katıldığını bilmektir.¹⁰⁷

Sonuç olarak, insanlığa karşı suçlar, soykırım suçundan çok daha geniş bir eylem yelpazesini kapsamaktadır. İnsanlığa karşı suçlarda, soykırım suçunun ayrılmaz bir parçası olan özel kastın varlığı aranmaz. Özel kastın varlığı, aynı zamanda, soykırım suçunu etnik temizlikten ayıran en önemli kilit unsurdur.¹⁰⁸

C. Etnik Temizlik

Etnik temizlik kavramı uluslararası hukuk tarafından henüz tanımlanmamıştır. Ancak Eski Yugoslavya Ceza Mahkemesi (YUCM) ile Birleşmiş Milletlerin bazı kararlarında etnik temizlik kavramına rastlanmaktadır.¹⁰⁹ Ama tanımı bulunmamaktadır. Akademisyenler, diplomatlar ve hukukçular tarafından yapılan “etnik temizlik” tanımların birçoğu şöyledir; “belli bir bölgeyi etnik açıdan türdeş/homojen hâle getirmek ve söz konusu bölge üzerinde hak iddiası için zemin hazırlamak amacıyla, belirli bir gruba mensup sivillerin söz konusu bölgeden başka bir bölgeye zor kullanılarak sürülmesidir.”¹¹⁰ Görüldüğü gibi etnik temizlikte, soykırım suçunda var olan özel kasıt bulunmamaktadır. Ancak etnik temizliğin soykırımın habercisi olarak değerlendirilebileceği de unutulmamalıdır. Dolayısıyla etnik temizlik kavramı soykırımdan farklı da olsa, soykırım ile ilgili bir biçimde yorumlanmakta ve kullanılmaktadır.¹¹¹

V. Devletler Hukuku Bakımından “Pontus Soykırım” İddiaları

“Pontus, Trakya ve Küçük Asya Yunanlılığının Soykırımı” tabi tutuldukları iddiaları meselesi diplomasi, siyaset, siyasi tarih, savunma, sosyoloji, psikoloji, kamu yönetimi ve özellikle hukuki boyutları bakımından ele alınıp incelenmelidir. Bu genel çerçeveye ek olarak, ayrıca ve özellikle sözde “Pontus Soykırım” iddiaları, Osmanlı Devleti’nin savunması, kamu düzeni ve kamu güvenliği/emniyeti bağlamında askerî boyutu yanında Yunanlıların “Pontuslu” olarak tabir ettikleri kişilerin çetecilik, eşkıyalık, isyan faaliyetleri sivil Müslüman Türk halka ve Müslüman Türk köylerinde uyguladıkları katliamlar, düşmanla (Ruslarla) iş birliği yapmaları, ayaklanma, Müslüman Türk ahalinin ve bunun yanında yıkılmakta olan Osmanlı Devleti’nin ve ordusunun bu ayaklanmaya karşı koyması gibi hukuki hakları ve boyutları açısından ele alınıp, bu süreçte alınan askeri, idari önlemlerle birlikte, karşılıklı olarak işlenen haksız eylemlerden (wrongful acts-torts) ve suçlardan (crimes)

¹⁰⁷ Alpkaya, s. 127, 128.

¹⁰⁸ Elekdağ, S., “İnsanlığa Karşı Suçlar”, **Stratejik Öngörü 2023**, ASAM, Ekim 2006, s. 9.

¹⁰⁹ Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararı A/RES/47/80(16 Aralık 1992) ve Prosecutor v. Radislav Krstic, Case No. IT-98-33-T, Tial Judgement, 2 Ağustos 2001, paragraf 16.; Elekdağ, s. 10.

¹¹⁰ Elekdağ, s. 10.

¹¹¹ Elekdağ, s. 10.

kaynaklanabilecek hukuki (civil) ve cezai (penal-criminal) bakımdan sorumlulukların değerlendirilmesi gerekmektedir. “Pontusluların” bağımsızlık ya da Yunanistan’la birleşmek isteği ile ayaklanmaları, çetecilik ve terör faaliyetlerine kalkışmaları, Müslüman Türklere karşı kasaba ve köylerde katliamlar/kırımlar yapmaları, düşmanla iş birliğinden kaçınmaması, savaş zamanında tebaasında buldukları Osmanlı Devleti’ne karşı, vatana ihanet suçlarını işlemeleri ve buna karşılık Müslüman Türklerin kendilerini korumak/meşru müdafaa durumunda kalarak, bu amaçla meşru müdafaaada bulunmaları, kendilerini savunmaları, ancak bu savunmanın da zaman, zaman maksadını ve hatta sınırlarını aşması, intikam, misilleme veya zarar karşılık eylemlerini kapsar nitelik kazanması, **sonuç olarak** Osmanlı Devleti’nin ve Müslüman Türk milletinin gerekli gördükleri orantılı önlemleri almaları ve bunları uygulamaları çerçevesinde planlanmış ve icra edilmiş olan bir olay söz konusudur. Bu da hukuk bakımından soy kırım olarak nitelenemez.

Bütün bu olaylar çerçevesinde silahlı bir çatışmada düşmanın yararlanabileceği “Pontuslu” bütün erkekler orduda silah altına alınmış olması ve bunların o dönemde bazı bölgelerde “zorunlu” olarak “amele taburlarında” çalıştırılmış olmalarının hukuka aykırı olup olmadığı tartışılabilir. Diğer taraftan çeşitli cephelerde savaşmakta olan Osmanlı ordusu dışında kalan Müslüman sivil Türk halkı, kendi yörelerindeki, kendisine karşı girişilen katliamlara, kırımlara karşı kendi imkânlarıyla kendini –kendi can ve mal güvenliğini– savunmaya çalışmış olduğunun/meşru müdafaaasının gözden ırak tutulmaması gerekir. Zaman, zaman intikam, zaman zaman zarar karşılık, zaman, zaman da misilleme düşüncesiyle hareket edildiği de olabilir. Ancak, çökmekte olan Osmanlı Devlet otoritesinin zaaf içinde bulunduğu durumları fırsat bilen “Pontuslu Rumlar” veya Müslüman Türkler karşılıklı olarak köy basma, gasp, soygun, adam öldürme gibi eylemleri gerek kişiler ve gerekse gruplar etkin bir biçimde işlemişlerdir. Bütün tarafları olumsuz yönde etkileyen ve bu acı olayları tetikleyenler, Yunanlıların iddia etmeğe çalıştıkları gibi yıkılmakta olan Osmanlı Devleti’nin kolluk kuvvetleri, Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları ile Müslüman Türk Milleti değildir. Bu olayları tetikleyenler, Ruslarla (düşmanla) iş birliği içinde hareket eden ve kendilerince bir “ulusal kurtuluş mücadelesi” veya savaşı başlatmayı, “Büyük İdealleri”ni gerçekleştirmeyi düşünen ve bu nedenle harekete geçen Yunanistan yönetimi ile Rum Ortodoks Kilisesi ile üyeleri –Despotlar (Metropolitler), papazlar– silahlı “Pontuslu”lardan oluşan çetelerin, savunmasız ve masum sivil Müslüman Türk milletine karşı bölgede giriştikleri bir etnik temizlik, kıyım, katliam faaliyetleri, eylemleri oluşturmaktadır.

Türkiye’nin bugün karşı karşıya olduğu “Pontus soykırım” iddiaları, devletlerarası hukuk açısından Birleşmiş Milletler Antlaşması (sınır, toprak, tazminat talepleri vs.), uluslararası ceza hukuku (soykırım iddiaları vs.) ve uluslararası özel hukuk (tazminat talepleri) bakımından araştırılıp değerlendirilebilir. Ayrıca Türkiye’ye yönelik “Pontus soykırım” iddiaları

öncelikle Birleşmiş Milletler Antlaşması ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 24 Ekim 1970 tarihli ve 2625 (XXV) sayılı kararı, Birleşmiş Milletler Antlaşmasına Uygun Olarak Devletlerarasında Dostça İlişkiler ve İş Birliğine Dair Uluslararası Hukuk İlkeleri Bildirisi ile 1969 tarihli Birleşmiş Milletler Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi çerçevesinde incelenmesi gereken konulardandır.

Yine bu konuda hukuki çerçeveyi oluşturan başlıca temel devletlerarası düzenlemeler şunlardır: Birleşmiş Milletler Uluslararası Adalet Divanı Statüsü, 1948 tarihli Birleşmiş Milletler Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Hakkında Sözleşme,¹¹² 1968 tarihli Birleşmiş Milletler Savaş Suçlarına ve İnsanlığa Karşı Suçlara Zaman Aşımının Uygulanmaması Hakkında Sözleşme,¹¹³ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1973 tarihli ve 3074 (XXVIII) Sayılı Kararı; "Savaş Suçları ve İnsanlığa Karşı Suçlardan Suçlu Bulunanların Aranmasında, Yakalanmasında, İade Edilmesinde ve Cezalandırılmasında Uluslararası İşbirliği İlkeleri", 1998 tarihli Uluslararası Ceza Divanı Roma Statüsü¹¹⁴ ve son olarak da Uluslararası Örf ve Âdet Hukuku Kuralları ile Uluslararası Hukuk'un Emredici Hükümleridir.

Konumuzla ilgili olan ve belki de en önemli hukuki belge, 1914'ten itibaren Karadeniz'in Yunanlıların deyimiyle "Pontus"un ve genel olarak bütün Osmanlı Devleti'nin birlik ve dirliğini bozan savaş durumuna 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması'yla son verilmesine dair olan 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması'dır. Bir taraftan Lozan Barış Antlaşması, diğer taraftan Türk ve Rum Ahali'nin Mübadelesine ilişkin antlaşmayla geçmişte yaşanan olayların muhasebesi/hesabı görülmüştür ve yeni bir sayfa açılmıştır. Osmanlı Devleti ortadan kaldırılmıştır. Onun yerine yeni bir devlet olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti uluslararası camiada; egemen, bağımsız ve diğer devletlerle eşit olarak yerini almıştır. Yine bu noktada Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan arasında Ankara'da 30 Ekim 1930 tarihinde imzalanan "Dostluk, Tarafsızlık, Uzlaşma ve Hakem Anlaşması ve Buna Ek Protokol" ile geçmişte yaşanan tatsız olaylardan sonra yeni bir dönem dostluk dönemi başlatılmıştır. Bütün bu önemli anlaşmalar imzalanırken gündeme getirilmeyen bu iddiaların, aradan geçen bunca yıldan sonra gündeme getirilmesi manidardır.

Sonuç olarak, Türkiye ile Yunanistan ve konumuzla ilgili olarak Yunanlıların deyimi ile "Pontus, Trakya ve Küçük Asya Yunanlılığı" arasındaki sorunlar 1923 Lozan Barış Antlaşması ve 30 Ekim 1930 tarihli Ankara Anlaşması'yla birlikte kesin olarak çözümlenmiştir. Hukuki durum yukarıda ifade etmeye çalıştığımız gibidir. Bunun dışındaki bütün iddia ve girişimler, hukuksal dayanaktan yoksun olup, siyasi baskı ve taktiklerle sonuç alınmaya

¹¹² 12 Ocak 1951 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

¹¹³ 11 Kasım 1970 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

¹¹⁴ 1 Temmuz 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

yönelik stratejiler olup, Yüce Atatürk'ün ifade ettiği ve bizlere/insanlara miras bıraktığı barışı, “Yurtta sulh ve cihanda sulh”ü bozucu niteliktedir.

VI. Yunan Kaynaklarından Öğrendiğimiz, Yunanlıların Uyguladığı Türklerin “Unuttuğu” Kıyımlar ve Soykırımlar

Burada Yunanistan'da yaşayan herkesin bildiği ama konuşmadıkları, sustukları/konuşmaktan kaçındıkları tarihî gerçeklerden, olaylardan ve Yunanlıların Müslüman Türklere uyguladığı soykırımlardan da söz etmek yerinde olacaktır. Bazı Yunanlıların bu konuda yazdıklarından ve özellikle Yunanistan millî marşında/şiiirinde Türklere karşı soykırımın nasıl övülmekte olduğuna ilişkin örnekler vererek başlayalım.

Selânik'te yayımlanan Makedonia (Makedonya) **Tis Kiriakis Gazetesinde** *Thanasis Triaridis*'in “**Savunmasız Sivillerin Kıyımına Neden Olan Özgürlük**” başlıklı dizi yazısında aynen şunlar yazmaktadır:¹¹⁵ “22 Eylül 1821 günü Theodoros Kolokotronis önderliğinde ayaklanan Yunan kuvvetleri, 40.000 kadar Moralı Türk ve Yahudi ile birlikte şehrin esas savunma birliklerini oluşturan 1.500 kadar silahlı (Müslüman) Arnavut'un toplanmış olduğu Trebliçe'yi (Tripoliça'yı) ele geçirdi. Hemen ardından gerçekleştirilen katliam Mora Yarımadası'nın o güne kadar görmüş olduğu kıyımların belki de en büyüğüdür. Yunanlılar üç gün boyunca savunmasız Türk ve Yahudileri kadın, çocuk, bebek demeden (önce tecavüz ve işkence ederek, camdan atarak, yakarak, bebeklerin kafalarını duvarlara çarparak parçaladıktan sonra) boğazlamışlardır/kesmişlerdir. Yunan okul kitaplarına göre bu şekilde Ortodoks Hristiyan Yunanlılar ‘kutsal görevlerini’ ifa etmişlerdir. Batı Avrupa'da Yunan dostları (filhellenist) akımın kurucularından olan tarihçi yazar Fransua Pukevil, Trebliçe katliamını tarif etmek için ‘Kutsal Kitapta (bible) anlatılan ve evcil hayvanlara varıncaya kadar kestiklerini ve yaşanan bu felaketleri hayal edebilmeniz hâlinde ancak Trebliçe katliamının gerçek görüntüsünü elde edebilirsiniz’ demekte tereddüt etmemiştir. Katliamın elebaşısı (instigator) Theodoros Kolokotronis 1836'da Georgios Terçetis'e okuduğu ‘Hatıraları’nda benzeri görülmemiş bir içtenlikle ve etkili bir sadelikle, daha önce anlaşmaya vardığı 1.500 kadar silahlı Arnavut'un sağ salım şehri terk etmelerini sağladıktan sonra, ki bu da Kolokotronis'in emrindeki askerler üzerinde tam bir denetiminin bulunduğu kanıtını teşkil eder, ‘içerideki Yunan askerî Cuma

¹¹⁵ Τριαριδης, Θ. (Triaridis, Th.), “Η Ελευθερία που σφάζει αμάχους (Savunmasız Sivillerin Kıyımına Neden Olan Özgürlük)”, **Makedonia Tis Kiriakis Gazetesi**, Selânik 10, 17, 24 Nisan 2005 tarihli Pazar sayısı. ; Ayrıca bu konuda **Bkz.:** “Υμνος στην Ελευθερία ή μήπως στην Θηριωδία; Οι στίχοι του Σολωμού δοξολογούν και ταυτόχρονα καθαγιάζουν την γενοκτονία 32.000 Τούρκων του Μωριά που σφαγιάστηκαν από το ασκέρι του Κολοκοτρώνη το 1821 (Solomos'un Şiirinin Kıtaları, 1821'de Mora'da Kolokotronis'in Askerleri tarafından Kesilen 32.000 Türk'ün Soykırımının Hamdüsena Ayini ve Aynı Zamanda Takdisi, Özgürlüğe Mi? Yoksa Vahşete Mi Övgü?)” <http://www.geocities.com/massacre1821/anthem.htm> (Erişim: 23.3.2007).

gününden Pazar gününe kadar Trebliçe’de bir saatlik mesafede 32.000 kadın, çocuk ve erkeği kesiyor/boğazlıyor ve öldürüyordu’ der (Bkz: Diigisis Simvandon Ellinikis Filis, Apomnimonevmata Kolokotroneon: Yunan ırkının olaylarının anlatımı, Kolokotronis’in Hatıraları, Nastı Yayınları, Cilt: I., S. 112).” Bu noktada *Triaridis* günümüzle de ilgili şöyle bir mukayese yapmaktadır: “Trebliçe’de kesilenlerin sayısının daha anlaşılabilir hâle gelmesi bakımından şunları hatırlatmak isterim; Beslan’daki Okulda öldürülen çocukların sayısı 600, Amerika’da 11 Eylül 2001 olayında ölenlerin yaklaşık 4.000 kişi, Sabra ve Satila’daki ölü sayısının 2.000, Sebreniça’da ölenler yaklaşık olarak 7.000 kişidir... 1919-1922 yıllarında da Yunanlılar Küçük Asya Türklerini temizlemeye kalkışmışlardı...

“Yunanistan, ‘kutsal topraklarını’ ‘pis köpeklerden’¹¹⁶ temizledikten sonra ‘kendi kuvvetiyle özgürlüğüne kavuşmuştu’. Trebliçe’de katledilen siviller için kullanılan ‘pis köpekler’ tabirini 1823’te yazılan ve görülmemiş bir milliyetçilik kinyile dolu uzun bir şiirde görüyoruz. Bu şiirin yaklaşık dörtte birinde kurbanlar hiçe sayılarak ve katiller övülerek ‘zavallı Trebliçe’nin düşüşü anlatılmaktadır. İşte bu şiir ne yazık ki ‘Özgürlük marşı’ adını taşımaktadır ve yazan kişi de Diyonisios Solomos’dur. Bu Marş’ın ilk iki kıtası Yunan Devleti’nin ‘millî Marşı’ olmuştur. ...bu şiirin orta kısmındaki 35 ilâ 73. kıtaları içine alan 39 kıtasında ‘zavallı Trebliçe’nin kıyımı anlatılmaktadır.¹¹⁷ Fakat

¹¹⁶ Burada Türkler kastedilmektedir.

¹¹⁷ 35. kıtadan 73’e kadarki kritik kıtalarda neler vardır ve neler anlatılmaktadır? Burada 65., 68., 69., 72. kıta üzerinde durmak istiyoruz. Linos Politis’in, İkaros Yayınlarından 1986 yılında yayınlandığı şekliyle aynen aktarıyorum.

65. kıta:

*“Hem palaskalar hem kılıçlar,
Etrafa saçılmış beyinlere,
Baştan başa yarılmış kafataslarına,
İştah açıcı (“kımıl kımıl) iç organlarına bulanmış.*

Bir an için insan şairin kendisinin bile kendi anlatımına katlanamadığını hisseder gibi olmaktadır. Çünkü şair 66. kıtada birdenbire öldürmelerin artık durmasını ister ve ‘Yeter; öldürmeler ne kadar sürecek!’ der. Fakat buna rağmen çarçabuk o ana kadar bilinen ritmine tekrar döner: Öldürmeler ‘köpekler’ yok olduğunda bitecektir. (Burada yine ‘köpekler’ ve ‘pisler’ katledilmekte olan savunmasızlardır. Yani Türklerdir.)

68. kıta

*Köpekler azalıyorlardı
Ve Allah! Diye bağırıyorlardı, Allah!
Ve Hristiyanların dudakları
Ateş! Diye bağırıyorlardı ateş!*

69. kıta

*Aslanlar gibi vuruşuyorlardı,
Hep Ateş! Diye bağırıyorlardı,*

esasen neyi okumaktayız acaba? ‘Yunanlıların kutsal kemiklerinden çıkartılmış özgürlük’ şimdi ‘pis köpeklerin’ yani Trebliçe’deki savunmasız kadınların, çocukların ve erkeklerin katledilmesini gerekli kılmaktadır. Başka bir biçimde söylemek gerekirse, insan hayatının değersizleştiği, kanın safra sayıldığı, sivillerin katlini öven bir metin okumaktayız. Böyle bir şey özgürlük marşı, şiiri olamaz, böyle bir şey katillere bir marştır...”

Diğer taraftan yine başka bir yazar, *Dimitris Lithoksou*,¹¹⁸ “21 Programı: Müslümanların Soykırımı” başlıklı yazısında aynen şunları yazmaktadır:¹¹⁹

“Türk kalmasın Mora’da, Ne de bütün dünyada” 1821’ler döneminin bir Yunan Halk Türküsünde, Rus Çarı I. Aleksandır ile Rus Dışişleri Bakanı İoannis Kapodistrias’ın¹²⁰ planladıkları ayaklanmanın ilk döneminde

Ve pisler dağılıyorlardı, sağa sola, Bögürerek hep Allah!

72. kıtada kesilen sivillerin hem bedensel olarak hem de hafızalarda kalacak değerini sıfıra indirmek üzere en aşırı denemesini yapar: Ovada dere misali oluk, oluk akan kanlarının bir bakıma ‘su yerine kan için masum otları kirlettiğinden söz eder. Dikkat edelim: 32.000 sivil Türk’ün kanı ‘köpeklerin kirli kanı’ olarak nitelendirilirken ‘masum’ sıfatı ovadaki ot için kullanılmaktadır.

72. kıta

Kan nehir olmuş,

Ovada akmakta,

Ve masum otlar serinlik yerine,

Kan içmekte.

“Zavallı Tripoliça’nın” düşüşü tamamlanmıştır. Devamında yer alan 74. kıta sanki mantık dışılığın tanırsallaştırılmasına benzemektedir: 32.000 kesilmiş Türk ve Yahudi’nin kanını “masum otlar” içmiş ama her halükârda özgürlük hâlâ “Yunanlıların kutsal kemiklerinden çıkartılmış” olmaya devam etmektedir. 39 kıtalık bölüm boyunca “kutsal kemiklerin” sahibi Yunanlıların kıyımı yapan taraf olmasına gelince sağırlaştırıcı sessizlik... 35’ten 73’e kadarki bu 39 kıtalık kısım, edebiyat tarihi boyunca bir şairin sadece savunmasız kadın ve çocukların kıyımını haklı göstermeye çalışmakla kalmamış, insan katliamını överek şiirini katillerin hizmetine sunduğu tek örnektir... Özgürlüğe adanan bir marşta 32.000 insanın kasaplar tarafından kesilmesinin övülmeye karar verilmesi şair ve diğer pek çokları bakımından Mora’daki etnik temizliğin Yunan bağımsızlığı için ne kadar önemli bir temel ilke olarak kabul edilmiş olduğunun göstergesidir... Yunanistan’ın kendi yeni dönem kültürünün temellerine “katı milliyetçi ve ırkçı” öğretileri yerleştirmiş olduğunun kanıtıdır. **Bkz.:** Triaridis, Th., “Savunmasız Sivillerin Kıyımına Neden Olan Özgürlük”, **Makedonia Tis Kiriakis Gazetesi**, Selânik, 10, 17 ve 24 Nisan 2005 tarihli Pazar Sayıları.

¹¹⁸ Yazar Dimitris Lithoksou 1954 Atina doğumludur. Doğu Trakya göçmeni bir Ortodoks Hristiyan baba ile Ortodoks Hristiyan Arnavut (arvanit) bir ananın oğludur. Yunanistan’daki Makedon Azınlığın Gökkuşluğu Partisi’nin Kurucularındandır.

¹¹⁹ Λιθοξοου, Δ. (Lithoksou, D.), “Το πρόγραμμα του ’21: η γενοκτονία των Μουσουλμάνων (’21 Programı: Müslümanların Soykırımı)”, <http://www.sitemaker.gr/antiethnikistik/assets/genoktoniamousoulmanon.doc> (Erişim: 11.01.2007).

¹²⁰ İoannis Kapodistrias, daha sonra Yunanistan’ın ilk Başbakanı olmuş ve Mavromihalis ailesinden iki kişi tarafından öldürülmüştür.

Yunanistan'daki Türk ve Arnavut Müslümanların toplu hâlde yok edilmeleri öngörülmekteydi.

“Sadece böyle bir kitlesel katliam, İmparatorluğun Müslüman halkının tepkisine yol açacak ve suçlu-suçsuz ayrımı yapılmadan Ortodoks Rum ve Arnavutlara (Arvanitlere) yönelik kanlı misilleme hareketlerine girişmelerine neden olacaktı. Müslümanlar tarafından yapılan bu misilleme, Avrupa kamuoyunun katledilen Hristiyanlar lehine dönmesine neden olacak şekilde hassasiyet göstermesi ve Yunan dostu bir hareketin oluşmasıyla birlikte Batı Hükümetlerinin ayaklananları ‘İsyan Edenler’ olarak tanımlamak suretiyle meşru kılmaları için gerekli bir ön koşuldu. İsyan etmiş olan bu Hristiyan Halk ve üstelik ‘Eski Yunanlıların torunları’ (Avrupa'nın romantik düşüncesi, ayaklananları uzaktan ve hatalı gösteren ayaklananların merceklelerinden görmekteydi) olan bu halk, bildirileri dönemin ilerici kişilerini demokratik idealleriyle heyecanlandıran (aslında ayaklananlar arasında bu ideallerin ne olduğunu, bildirileri hazırlayan birkaç Filiki Eteriya üyesinin dışında anlayan yoktu; bu kişiler de ‘demokrasi’ sözcüğü ve türevlerinin sadece propaganda gücünü anlamaktaydı) bu halk kısa süre içinde kendinden kat ve kat güçlü askerî güçlerle karşı karşıya kalacaktı. Filiki Eteriya üyeleri Müslümanların toplu soykırımıyla ilgili Rus planlarını uygulayarak, Yunanistan'da yaşayan Hristiyanların hepsini suçlu duruma düşürüyor ve Müslümanların beklenen kan intikamına da maruz hâle getiriyorlardı. Bu, Rus planının sondan bir önceki aşamasıydı. O tarihte ve daha sonraki zamanda Büyük Rus Ortodoks Kardeş için çalışacaktı. Halkları tarafından baskıya maruz kalan Avrupa Hükümetleri, Babı Âli'ye olan desteklerini çekecekler ve Rus silahlarının Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalamasına izin vereceklerdi.

“Müslümanların Filiki Eteriya üyeleri tarafından yönetilen bir soykırımına maruz kalmaları kesin ve sistematik bir biçimde gerçekleştirilmiştir. İlk katliamlar Aleksandros İpsilantis'in yönetiminde Eflak (Buğdan'da) gerçekleştirilecek ve Yunanistan'da olacak olanların bir habercisi niteliğini taşıyacaktı. Bu katliamda başrolü oynayan kişi Filiki Eteriya üyesi çetebaşı Vasilis Karavias'tı. Söz konusu bu kişi, o dönem Galaçi'deki jandarma birliklerinin komutanıydı. İpsilantis'in adı geçen beylikler bölgesine gelmesinin arifesi olan 21 Şubat tarihinde Karavias paralı askerleriyle birlikte kentteki Osmanlı garnizonunun yanı sıra, Galaçi'de bulunan bütün sivil Türk tüccar ve denizcileri boğazladı/kesti ve Türk dükkânlarını yağmaladı. Karavias, birkaç gün sonra bu kez İpsilantis'in huzurunda o bölgede teslim olmuş Osmanlı garnizonunun ve bütün Türk tüccarların kesilmesini emretti. İpsilantis, esir askerlerle, sivil tüccarların katledilmelerini, yayınladığı bir bildiriyle ‘kahramanca başarılar’ olarak niteledi. İpsilantis'in bu açıklaması, söz konusu kişinin niyetini açıkça ortaya koymaktaydı.

“Mora'daki ayaklanma 21 Mart günü Kalavrita'da patlak verdi. Başlı çekenler ise Filiki Eteriya üyeleri Sotiris Haralambis, Asimakis Fotilas, Vasilis Petmezas, Sotiris Theoharopulos ve Nikos Soliotis idi. Kasabanın 300 kadar

Türk sakini kısa süren bir direnişten sonra anlaşarak teslim oldular, ancak galipler bu anlaşmaya uymadılar. Fransız subayı Maksim Reybo'nun yazdıklarına göre erkek esirler boğazlandı ve kadınlarla çocuklar bölgenin güçlü Rumlarının evlerinde köle oldular. Bunu 23 Mart tarihinde Patra izledi. Ayaklanmanın başında Filiki Eteriya üyeleri Paleon Patron Germanos, İoannis Vlassopoulos (Rus Konsolosu) Andreas Zaimis, Andreas Lordos ve İoannis Papadiamantopoulos vardı. Müslümanlar kaleye çekildiler. Fransız Konsolosu Pouquevillé günlüğüne şöyle not düşmüştür: 'O korkunç geceden sonra bir kez daha gün ışığını görebileceğimi sanmamıştım. Her tarafta birbirini tutmayan çığlıklar duyuluyor, yirmi bin kişilik bir şehir yok oluyordu. Yunanlılar Müslüman mahallesini ateşe veriyorlar. Yollar ceset dolu. Başpiskopos Germanos büyük bir vebal altına girdi. Yunanlılar köylerden 'Türlere ölüm!' çığlıklarıyla geliyorlardı. Haçlı bayrak camilerin üzerinde dalgalanıyor. Papazlar pek çok Türk çocuğunu vaftiz ediyorlar. Şehre Vostiça eşrafı geliyor. Önlerinde mızraklara takılmış 5 Türk'ün kellesini taşıyan adamlar yürüyor.'

"Patra'daki İsveç Konsolosu ve Filiki Eteriya üyesi Ludovikos Stranis de, İstanbul'daki İsveç Büyükelçisine gönderdiği 26 Mart 1821 tarihli mektubunda 'Bütün Türk evlerinin yıkılarak yağmalandığını, çoğunun da ateşe verildiğini' belirtiyor. İngiliz Konsolosu Phillip Green de benzer olaylardan bahsediyor: 'Şehre bir karışıklık ve yağma ortamı hâkimdi. Türklerin evleri açılarak yağmalandı. Camiler yakıldı veya yerle bir edildi.'"

"23 Mart 1821 günü Filiki Eteriya üyeleri Theodoros Kolokotronis, Anagnostis Papageorgiu (Anagnostaras), Petrobey Mavromihalis ve Nikitas Turkoleka –daha sonra Türkkıran (Turkofagos) Nikitaras veya Nikitaru gibi takma adlar alacaktır– başkanlığında ayaklananlar Kalamata'ya girdiler."

"Şehrin Türk sakinleri, canlarına ve namuslarına dokunulmayacağına dair yemin ederek teslim oldular... Esirler, köle olarak pay edildi. Filiki Eteriya üyesi Amvrosios Francis'in ifadesine göre güzel kızlar dışında bu esirlerin çoğu 'karanlıklar içinde yitip gitti.'"

"24 Mart 1821 tarihinde armatol¹²¹ ve Filiki Eteriya üyesi Ksirodimitris Panurgias, kuzeni çetebası Yannis Guras'la birlikte Salona'ya (Amfissa) karşı yapılan bir saldırıyı yönettiler. Vostiça'dan Salona'ya gelen Müslüman halk kaleye çekildi. Kuşatma altındakiler susuzluk nedeniyle şartlı olarak teslim oldular. Bunların büyük birçoğunluğu boğazlandı; hayatta kalanlar ise köle yapıldı."

"Armatol ve Filiki Eteriya üyesi Athanasios Diakos 30 Mart 1821 tarihinde Livadya'ya saldırdı. Türkler ve Müslüman Arnavutlar kaleye çekilerek 25 Nisan

¹²¹ Eşkıyalarla savaşması için kendilerine yetki verilen diğer, başka eşkıyalara verilen ad.

1821 tarihine kadar direndiler. Sonunda teslim oldular ve hepsi ayırım yapılmadan boğazlandı/kesildi.¹²²

“1 Haziran tarihinde Misolongi düştü. Şehrin Müslüman sakinleri ya boğazlandı, ya da köle olarak dağıtıldı. Misolongi’yi, 9 Haziran’da Vrahori (Agrinio) izledi. Vrahori’de anlaşmayla silah bırakan 500 Müslüman ailesi ve şehrin bütün Musevi nüfusu –200 kişi– boğazlandı. Zapadi’deki Müslümanlar da aynı kaderden kurtulamadılar. Batı Rumeli’deki katliamlarda başrolü oynayan kişi armatol Yorgakis Nikolu ya da diğer adıyla Varnakiyotis’ti. Adıgeçen, daha sonra ayaklanan hemşehrilerine karşı Osmanlıların yanında savaşmış, Kapodistria’nın Yunanistan’a gelişinden sonra yine Yunan tarafına geçmiştir.”

“1821’in en büyük tarihçilerinden biri olan George Finnley, Rumeli’deki ilk günlerde yapılan katliamlarla ilgili şunları yazıyor: ‘Sunio Burnu’ndan, Sperhios Ovası’na kadar olan bütün bölgedeki yüzlerce köyde Müslüman aileler yok edildi. Erkeklerin, kadınların ve çocukların cesetleri, köyün kenarında bir eve konuldu ve ev ateşe verildi. Bunun nedeni, hiçbir Hristiyan’ın bir kâfiri/inançsız gömmek için bir çukur kazacak kadar alçalmayı kendine yedirememesiydi.’”

“Finnley, Mora bölgesinde de benzeri olayların meydana geldiğini belirtiyor: ‘yarım adanın her tarafındaki Hristiyanlar ayaklanmış, Müslümanları öldürüyorlardı. Kuleleri ve tarlaları ateşe verdiler, Müslümanların mülklerini, kalelere çekilenlerin her türlü geri dönme umudunu yok edecek şekilde ortadan kaldırdılar. 26 Mart tarihinden, o sene 22 Nisana denk gelen Paskalya’ya kadar geçen süre içinde 10-15.000 kişinin öldürüldüğü ve 3.000 kadar Türk mülkü ve tarlasının yok edildiği tahmin edilmektedir. Finnley, devam ederken son derece doğru bir tespitte bulunuyor: ‘Türklerin yok edilmesi önceden hazırlanan bir plana göre yürütüldü. Bu, daha çok aydınların ve Filiki Eteriya üyelerinin intikamcı teşvikleri sonucu gerçekleştirildi.’”

“Dimitris İpsilantis, 19 Haziran tarihinden itibaren ağabeyi Aleksandros İpsilantis’in tam yetkili temsilcisi ve Filiki Eteriya’nın Yunanistan başkanı olarak Yunanistan’da bulunmaktadır. Söz konusu kişi gerçekten de tüyler ürpertici bir harekette bulunur. Dimitris İpsilantis, bütün Müslüman erkeklerin başlarına ödül koyar. Getirilen kesilmiş her Türk kellesi için 3 akçe ödül verilecektir. Trebliçe kuşatması sırasında İpsilantis’in çadırının etrafına atılmış o kadar çok kelle vardı ki, üzerlerine basmadan çadırın içine girmek mümkün değildir.”

“İki Avrupalı subay, daha önce de sözü edilen Fransız Reybo ile İngiliz William Humphrey, Dimitris İpsilantis’in kelle avcılarının ödül karşılığı

¹²² Ayaklanmanın başlarında Alamana Köprüsü’ndeki çarpışma sonrası yakalanan Diakos, kazığa oturtularak idam edilmiştir. Daha sonra bu olay uzun yıllar boyu Yunan ders kitaplarında yer almış ve vatan için yapılan fedakârlıklara bir örnek olarak anlatılmıştır.

kelleleri getirme olaylarını iğrenerek anlatmaktadırlar. Her iki durumda da Yunanlı katiller umutsuzca kırlarda yiyecek arayan üç aç Müslüman'ı yakalamışlardı. İkisini derhal öldürmüşler ve kelleleri İpsilantis'e kadar taşımak yükünden kurtulmaları için de, üçüncüye yüklemişler. Tabii İpsilantis'in çadırına geldiklerinde, üçüncü kişiyi diğer yüklerin yanında kendi kellesinin yükünden de kurtaracaklarmış. Bu durum, iki yabancı subayın orada olmalarından dolayı engellenmiş.

“Müslümanları toplu şekilde yok edilmelerinin arasında Neokastro veya diğer adıyla Navarin'de (Pilos) olanı vardır ki, insanın aklına hayaline güç sığar. Buradaki canavarlık, iki perdede gerçekleşmiştir.

“Birinci perde: Aç kadınlar, çocuklar ve yaşlılardan oluşan 350 kadar Müslüman 14 Temmuz tarihinde kuşatmacılara teslim olurlar. Bu kişilerden 65 yaşın altında olan 16 erkek Arkadia (Kiparissia) kalesine götürülürler ve surlardan aşağı atılırlar. Diğerleri, kayıklarla Sfaktiria yakınlarındaki ıssız Helonaki adasında açıklıktan ölüme terk edilirler. Orada olan tarihçi Protosigelos¹²³ Amvrosios Francis bu kişilerin sonlarını şöyle tarif ediyor: ‘Bu zavallıların, hayatta kalmak için ölen hemcinslerinin etlerini yemeleri yetmezmiş gibi karaya çıkabilmek için bir araçları olmadığından dolayı, ölenlerin cesetlerini sal gibi kullanıyor ve elleriyle kürek çekerek karaya çıkmaya çalışıyorlardı. Ancak bunu da başaramıyorlardı. Çünkü Yunanlılar ya kendilerini vuruyorlar, ya da karaya çıkmalarını engelliyorlardı. Sonunda bu insanların hepsi acı bir şekilde öldüler.’”

“İkinci perde: Navarin'de kuşatma altındaki Müslümanlar, 7 Ağustos tarihinde can ve namuslarına dokunulmayacağı şartıyla teslim olurlar. Teslim anlaşması, mülklerini ve servetlerini teslim etmeleri ve teslim olanların gemilerle Mısır'a götürülmelerini öngörmektedir. Galiplerin bundan sonra yaptıkları, ancak insan suretindeki canavarların yaptıkları şeyler olarak tanımlanabilir. Francis'in tanık oldukları bunun kanıtıdır: ‘Böyle acı bir katliam ve cinayeti tarih asırlar boyunca kaydetmemiştir. Ateşli silahların mermileriyle ölenler kurtulmuş sayılırlardı. Kadın ve erkek yaralıları ise kendilerini yarı ölü bir şekilde denize atıyorlar ve yüzerken vurularak öldürülüyorlardı. Diğerlerinin acımasızca öldürülmelerini gören ve ölmekten korkan kadınlar bebekleri kucaklarında, çıplak bir şekilde –hepsini çıplak soyuyorlardı– denize atıyorlardı ve Yunanlılar da denizdeki bu insanlara ateş ediyorlardı. Denizin suları bile bu zavallıların kanlarından kıpkırmızı kesilmişti. Keza Yunanlılar yaşları 3-5 arasında değişen çocukları ve bebeklerin bazılarını kaldırıp taşlara atmak, bazılarını da denize atarak suyun içindeyken ateş etmek suretiyle öldürüyorlardı. Bu zavallılar, boğulurken bile mermilere hedef oluyorlardı.’”

¹²³ Hristiyan dininin hiyerarşi yapılanmasında Despotun (Metropolitin) altında bir papaz rütbesidir.

“Sivil Müslümanların toplu katliamlarının Langadia, Monemvasia, Atalanti ve Susam¹²⁴ Vathisi’nde de gerçekleştiği tarihî kayıtlarda vardır. Magnisia’ya bağlı Lehonía’da Filiki Eteriya üyesi Arhimandritis¹²⁵ Anthimos Gazis’in teşvikleri sonucu yerleşim biriminin tamamı, yani 600 kişi yok edilir. Atina’da 2 saat içinde 600 Türk öldürülür.”

“Akrokorinthos’da, 1.300 Müslüman’ın açlık ve hastalıklardan arta kalan yarısı teslim olduğunda, güzel kızlar ve oğlanlar köle olarak satılmak için alıkonur; diğerleri ise boğazlandıktan sonra iki tekneye doldurulur ve tekneler Korinthos Körfezinde Panurgias’ın talimatıyla batırılır.”

“Naksos, Speçes ve Çirigos (Kithira) adalarına da esir olarak nakledilen çok sayıda Müslüman boğazlanır.”

“Sahturis ve Pinoçis yönetimindeki iki İdra adası gemisi Osmanlıların en üst düzeydeki din görevlisi, yani Ortodoksların Patriğinin karşıtı olan Şeyhülİslamın da içinde bulunduğu bir gemiyi ele geçirirler. Gemide çok sayıda Türk ailesi de vardır. Finnley, İdralı tayfaların, bunların hepsini vahşi bir biçimde öldürdüklerini belirtir: ‘Savunmasız ihtiyarlar, asil kadınlar, güzel köle kızlar, hatta bebekler bile güvertede koyun gibi boğazlandılar.’”

“Yukarıdaki bütün olaylar, hatta Navarin bile Trebliçe kuşatması sırasında yaşanan vahşetin önünde hiçbir şeydir. Trebliçe kelimesi, soykırım kelimesinin eşanlamlısı, 19. asrın Srebreniça’sı olarak değerlendirilebilir.”

“Mora’nın idari başkenti olan müstahkem Trebliçe’ye daha ayaklanmanın ilk günlerinde çok sayıda Müslüman sığınmıştır. Şehir kuşatıldığında, Fotakos’a göre söz konusu kentin içinde 35.000 kadar Türk, Hristiyan ve Musevi yaşamaktadır. Kâhya Bey başkanlığında 4.000 kadar Arnavut ve farklı bölgelerden gelen 8.000 kadar Barduniote, Mistriote, Fanarite, Leontarite, Karitini ve diğerleri (Müslüman) de Trebliçe’ye sığınmışlardır. Kentte yaşayan 7. 000 kadar Hristiyan’ın çoğu, ayaklanmadan önce şehri terk etmişler.”

“Ayaklananların lideri Dimitris İpsilantis’dir. Dört askerî birliğin başkanları ise Theodoros Kolokotronis, Petrobey Mavromihalis, Yatrakos ve Anagnostaras’tır. Kısacası her şey Filiki Eterya üyelerinin elindedir ve bu bağlamda soykırım da tamamen onların eseridir. Trebliçe’nin kuşatmasından birkaç gün önce, şehirdekiler zaten tifo ve açlıktan kırılıyorlardı. Olacakları bilen İpsilantis, Avrupalıların katliamdan kendisini sorumlu tutmamaları için, bir Türk filosunu izlemek amacıyla küçük bir birlikle bölgeyi terk eder. Kentin liderleri bir teslim antlaşmasının koşullarını görüşürler. Kuşatmacıların çetebaşları Türklerin soylu ailelerine ayrı ayrı servetleri karşılığında koruma vaat ederler. Binlerce ziraatçı Hristiyan köylerini bırakarak yağmadan pay almak için Trebliçe dolaylarına gelmiştir. Kolokotronis, ayrı bir anlaşma satar!

¹²⁴ Bugünkü Yunanca adı “Samos” adası.

¹²⁵ Kilise hiyerarşisinde “papaz” rütbesidir.

Bu anlaşma, Elmaz Bey'in Arnavutlarının serbest kalması için yapılan 4 Milyon kuruşluk bir anlaşmadır. Bu meblağ, 13 sandık içinde teslim edilir. –Bunun sayesinde 800 kişi Rumeli'ye geçecektir–. Bubulina¹²⁶ kente girer ve umutsuz Türk soylu kadınlarının mücevherlerini toplarlar. Topçu komutanı olarak kuşatmada görev alan Fransız Reybo, bu son günlerde meydana gelen olayları şöyle yazmaktadır: 'O zaman bu utanç verici değiş tokuşlar başladı. Bunlar birkaç gün içinde Bubulina'ya, Kolokotronis'e Mavromihalis ve diğerlerine akıllara durgunluk verecek servetler kazandırdı. Kendi ve yakınlarının hayatlarından endişe eden Türkler ve Museviler muazzam meblağlar vererek düşmanlarının çadırlarında bir yer sağlamak için çırpınıyorlardı. Pazarlıklar gündüz yapılıyor, ancak bu kan bedeli geceleri veriliyordu. Gün batımından şafağa kadar geçen sürede mücevher, altın ve gümüş yüklü yük hayvanları şehirden çıkıyor ve çeteci kaptanların çadırlarına gidiyorlardı.' Korkunç gün, Cuma 23 Temmuz günüdür. O gün, şehrin savunması küçük bir saldırıyla yarılr ve kuşatmacılar aç kurtlar gibi şehrin dört bir yanına dağılırlar. Reybo, bundan sonra olanların tarifinin imkânsız olduğunu belirtmektedir: 'Adım başı, pencerelerden kadınlar, kızlar ve çocukların fırlatıldıklarını görüyorduk, haremın gölgelerinde tek başına büyüyen bakireler, birden bire vahşi bir askerin kanlı elinin kendilerini kavradığını ve yükseklerden yollara fırlattığını dehşet içinde, kanları donarak görüyorlardı. Askerler zengin evlerine giren ilk kişi olabilmek için birbirleriyle çatışıyorlardı. Gözü dönmüş bu grup eski dönemlerden kalma bir koç başı gibi saldırıyor, koskoca duvarlar bir çırpıda yıkılıyordu. Ortalık bir ateş ve kan cehennemine dönmüştü. Yıkılan evlerin gürültüsü, bitmek, tükenmek bilmeyen tüfek sesleri, top patlamaları, ölmek üzere olan yaralıların canhıraş çığlıkları ve galiplerin vahşi naraları birbirine karışıyor, tüyler ürpertici bir senfoniye dönüşüyordu. Yunanlılar düşmana saldırırken kendilerine özgü bir nara atarlar; bu nara gırtlaktan kopup gelen bir ulumayı andırır. Ancak bu çığlık, hançer veya yatağanları kurbanlarının üzerine inerken daha farklı bir şekil alır. Bu sesi tarif etmem olanaksız; zaferin acı ironisi, oç çılgınlığı, insanlık dışı kana susamışlık; bütün bunların hepsi, genelde vahşi, korkunç ve acımasız bir kahkahayla biten bu çığlığın içindedir. Bu bir kaplan-insanın, başka bir insanı parçalayarak yiyen bir insanın çığlığıdır."

"Filimonas bu sahneye son fırça darbelerini atıyor: Kardan bile daha beyaz, ölümün bile bu beyazlıklarını yenemediği genç kadınlar ve bebekler... Kadınlar bebeklerine süt verdikleri memelerini tutmuşlar; bebeklerin ağızları ise hâlâ analarının kan içindeki memelerine yapışık duruyor. Gençler, ihtiyarlar erkekler; hepsi karmakarışık, yerde yatıyorlar. İnsanın içini burkan bir manzara. Özellikle Kalavrita Kapısının'dan, Hükûmet Konağı'na kadar uzana taş kaplı yol, tabir-caizse ceset kaplı yol olmuş; atlar ve yayalar yere değil, cesetlere basarak gezebiliyorlar."

¹²⁶ 25 Mart 1821 tarihli Yunan ayaklanmasının kadın ileri gelenlerindedir.

“Kolokotronis de bu cesetle kaplanmış yoldan bahsetmektedir: ‘Atım, surlardan saraylara kadar olan yolda toprağa basmadı.’ Şöyle devam ediyor Kolokotronis: ‘İçeride olan Yunan asCuma gününden Pazar gününe kadar, Trebliçe’den 1 saatlik mesafe çapındaki bölgede kadın, erkek ve çocuk 32.000 kişiyi kesti ve öldürdü.’”

“Şehrin Musevi sakinleri de Müslümanlarla aynı kaderi paylaştılar. Tecavüzlere, binlerce kurbanın kanına, yağmaya (evlerin duvarlarındaki pash çivileri bile söküldü) ve köle olarak satmak için yakaladıkları güzel çocuklara doyamayan galipler, mezarları açıp iskeletleri dışarı atmak amacıyla Müslüman ve Musevi mezarlıklarına yöneldiler; daha sonra da birbirlerinin ganimetlerini almak için birbirlerine saldırmaya başladılar. Sonunda galipler ganimet ve kölelerle yüklü olarak Trebliçe’yi terkeder ve köylerine dönerler. Geride ise harabeler ve başıboş köpek sürüleri tarafından parçalanan binlerce ceset kalır. Ayaklanmacıların başkanları voliyi vurmuştur. Aralarında en başarılı olan, 40 Milyon akçelik ganimeti kaldıran Kolokotronis’tir; bu yüzden kendisine ‘ganimetçi’ denir. Bir çadır dolusu ganimet kaldıran Yatrakos, 2 Milyon akçelik ganimet elde eden Petrobey Mavromihalis’in gerisinde kalmıştır. Petrobey, bunun dışında Mani köyüne 2 deve ve 20 katır yükü ganimet göndermiştir. Bubulina ise bir kadına göre hiç de fena işler başarmamış ve kemerine 4 Milyon akçe sığdırmıştır.”

“Dimitri İpsilantis Trebliçe’ye döner ve Filiki Eteryası’nın felaket eserini teftiş eder. Bu katiller Eteryası Müslümanların lanetini Rumların üstüne çekmiş, kısacası 1821 Rus planının en kritik bölümünü başarıyla gerçekleştirmiştir.”

Yunanlılar sadece Türklere karşı değil, Müslüman Arnavutlara (Çameryalılara) karşı da soykırımlar uyguladılar. Çavuşoğlu’na göre, Çameryalılar, “İtalyan düşmanı olmayan tutumları” nedeniyle Yunanlılar tarafından I. Dünya Savaşı’nda ağır bir biçimde cezalandırıldılar. “Açıkça soykırıma uğradılar. Zervas’a bağlı EDES kuvvetleri, 27 Haziran 1944’te ‘Çamerya Arnavutları Soykırımı’ni başlattı. Çaresiz Arnavut halkın çeşitli uzuvları kesildi, parçalandı, hamile kadınlar, bebekler katledildi. Göz çıkarma, burun, kulak kesme vb. akıl almaz-yürek dayanmaz vahşet sonucunda ilk 24 saat içerisinde sadece Paramithi’de 600’den fazla Arnavut feci şekilde öldürüldü. 1945 Martına kadar devam ‘soykırım’ sürecinde Filat’ta 1286, Gümenice ve çevresinde 192, Margelliç ve Parga’da 626 Arnavut katledildi... Belgelere göre Haziran 1944-Mart 1945 arasında bütün Çamerya’da sivil halktan vahşice öldürülen Arnavut sayısı 3242’ye ulaştı. Bunların 2900’ü yaşlı veya genç erkek, 214’ü kadın, 96’sı çocuktur. Vahşet bununla bitmedi, Yunan kuvvetleri 745 Arnavut kadına tecavüz etti, 76’sını kaçırdı, 3 yaşından küçük 32 bebeği katletti, 68 köyü yerle bir etti, 5800 ev ve (camiler dâhil) ibadethaneyi yaktı-yıktı, tahrip ve talan etti. Bunlara ek olarak 85.752 kg zeytinyağı, 674.344 kg buğday, 4453 iş ve koşum hayvanı ile 48.435 ev/kümes hayvanını çaldı... Çamerya Arnavutları, günümüzde Tiran’da ‘Çamerya Siyasi Yurtsever Derneği’

aracılığıyla haklarını arama ve vatanlarına dönme mücadelesi vermektedir. Arnavutluk Halk Meclisi 30 Haziran 1994'te aldığı bir kararla 27 Haziranı 'Çamerya Soykırımı'nı Anma günü' olarak kabul ve ilân etti.¹²⁷

SONUÇ

Yukarıda genişçe bir biçimde incelediğimiz askerî, sosyolojik, siyasi ve hukuki gerekçeler çerçevesinde vardığımız sonuçları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

Türkiye'de "Pontus" veya "Pontos" diye bir yer olmadığı gibi "Pontuslu Rum" veya "Pontuslu Müslüman" veya "Rum" da yoktur. İstanbul'da Ortodoks Hristiyanlar vardır. Yunanlılar Karadeniz bölgesine "Pontos" diyerek, soykırım iddialarında bulunarak Karadeniz bölgesinde Müslüman Türklerin aleyhine siyasi bazı emellerinin, taleplerinin olduğunu ortaya koymaktadırlar. "Pontus'lu Yunanlılar" veya "Pontus'lu Rum" oldukları iddia edilen ve adlandırılan insanların bir kısmı Karadeniz bölgesine Yunanistan'dan göçmen olarak gelmişler ve bölgedeki yerli halkı zamanla Yunanlılaştırmışlardır. Yunanlılaştırmada en önemli rolü İstanbul'daki Rum Kilisesi/Patrikhane, okullar ve yardım kurum ve kuruluşları ile dernekler üstlenmiştir. Bunların yanında tabii ki kültürel faaliyetlerin, tiyatro, kitap ve gazetelerin çok büyük rolü olmuştur.

Esasen tarihte kurulan "Pontos Rum Devleti'nin" kurucusu, hanedanı ve tebaası Yunanlı değildir. Devletin adında "Pontos" terimi bulunuyor diye onu Yunan Devleti saymak hatadır. Ayrıca Anadolu'nun bir Yunan memleketi olduğunu varsaymak da yanlış bir bilgi ve kanaattir. "Pontoslu Rum" başka bir deyişle Yunanlı oldukları kastedilerek "Rum" denilen bu insanların çoğunluğunun Yunanca bilmemesi/konuşamaması, ana dillerinin Türkçe olması ve temel simgelerinin, amblemlerinin ayyıldız/yarım ay ile yıldız olması onların Türk millî kimliğinden, soyundan olduklarını kanıtlamaktadır diyebiliriz. Yunanlıların bu konudaki temel tezleri, Ortodoks Hristiyan Türkleri yok saymak ve bunlara "Türkçe konuşan Yunanlılar" diyerek, her zaman olduğu gibi Yunanlı olmayanları asimile etmek Yunanlılaştırmak olmuştur.

Millî/ulusal kimlik ile dinî kimlik farklı nitelikteki kavramlardır ve birbirleriyle karıştırılmamalıdır. Din inançla ilgilidir. Kişi dilerse inancını istediği zaman değiştirebilir. Millî kimlik ise soyla/ırkla ilgili olup, soyla intikal eder ve kural olarak değiştirilemez. Değiştirilmesi yıllar sürer. Esasen değiştirilen inançtır, düşüncedir.

21. yüzyıl ekonomik sınırların kalktığı; dilsel, ulusal ve dinsel azınlıkların öbek, öbek gruplar hâlinde yaşayacağı ve bu süreçte bazı dillerin, dinlerin ve kültürlerin yok olacağı tek bir dünya devleti olma sürecine doğru gidilmektedir diye düşünülmektedir. Fakat bu arada bizim yaşadığımız bölgede Yunanlı yazar

¹²⁷ Çavuşoğlu, H., **Yunan Vatandaş(sız)lık Kanunları (3370/1955 ve 3284/2004)**, Naturel Yayınları, Ankara 2007, s. 43, 44, 45.

Anthemidi'nin iddiasına göre, “adım adım, yavaş ama emin adımlarla Eski Roma'nın (Romanias) yapılanması veya yeniden yapılandırılması devam etmektedir. Halihazırda Avrupa Devletlerinin, eski Romanın ülkesi (toprakları) üzerinde yayılarak birleşmesi bir gerçektir. Bazı Balkan devletleri ve Türkiye bu oluşumun dışındadır. Fakat onlar da Avrupa Birliği'nin kapısını çalmaktadır. Bu defa Türkiye saldırgan bir biçimde ve savaş naraları ile değil, ‘zeytin dalı’ ile Avrupa'nın kapısını çalmaktadır. Türkiye'deki bir grup asker, siyasi ve bürokratin oluşturduğu sözde aslanlaşma/şahinleşme mekanizmaları ile ilgili, Turancı elit yapılanma, AB sayesinde düşürülecek ve ortadan kaldırılacaktır.”¹²⁸ İşte tam bu noktada hem “soykırım” hem de “kaybedilen ama unutulmayan vatan” iddialarının önemi, bu iddiaların siyasi önemi ortaya çıkmaktadır. Yunanistan bakımından vazgeçilmeyen amaç; “Megali İdeadır”. Bizans'ın daha doğru bir ifade ile, Roma İmparatorluğunun, Doğu Roma'nın yeniden kurulması ile, bu hayalin gerçekleşmesi ve diri tutulması arzusu ve rüyasıdır. Başka bir deyişle Türklerin yayılmacı siyaset izlediğini iddia eden Yunanistan, “küçük Yunanistan”, aslında hesabı görülmüş olan “tarihî sebepleri” öne sürerek, esasen kendisi bölgede yayılmacı bir siyaset, siyasi bir strateji izlemektedir.

Konumuzla ilgili olarak, başka bir ifade ile “soykırımın” gerçekleşmediği konusunda belki en önemli hukuki belge, 1914'ten itibaren Karadeniz'in, Yunanlıların deyimiyle “Pontus'un” ve genel olarak bütün Osmanlı Devleti'nin birlik ve dirliğini bozan ve ortaya çıkan savaş durumuna son veren 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması'dır. Lozan Barış Antlaşması ile, geçmişte her iki taraf bakımından yaşanan acı olayların hesabı hukuksal açıdan görülmüştür ve yeni bir sayfa açılmıştır. Osmanlı Devleti ortadan kaldırılmıştır. Onun yerine yeni bir devlet olarak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti uluslararası camiada; egemen, bağımsız ve diğer devletlerle eşit olarak hukuken ve resmen tescil edilmiş, yerini almıştır. **Sonuç olarak**, Türkiye ile Yunanistan ve konumuzla ilgili olarak Yunanlıların deyimi ile “Pontus, Trakya ve Küçük Asya Yunanlılığı Sorunları” veya iddia edildiği üzere “soykırım” 1923 Lozan Barış Antlaşması ve yine Lozan'da imzalanan nüfus mübadelesine ilişkin antlaşma da olmak üzere 30 ekim 1930 tarihli Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti arasındaki “Dostluk, Tarafsızlık, Uzlaşma ve Hakem Anlaşması”nın –bu iki, üç önemli antlaşmanın– imzalanmasıyla birlikte kesin olarak ve hukuken çözümlenmiştir. Hukuki durum tam olarak budur. Bunun dışındaki bütün iddia ve girişimler, hukuksal dayanaktan yoksun olup, siyasi baskı ve taktiklerle sonuç alınmaya yönelik, siyasi nitelikli ve düşmanca stratejilerdir. Yunanlıların ve diğerlerinin bu taktikleri barışı bozucu niteliktedir ve uluslararası hukuka aykırıdır. Türk ulusu, büyük önder Atatürk'ün dediği gibi “Yurtta sulh cihanda sulh” ilkesiyle hareket etmektedir. Ancak, uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru müdafaa hakkını da saklı tutmaktadır.

¹²⁸ Anthemidi, s. 77.

1923 Lozan Konferansı ve Antlaşması'ndan sonra "Küçük Asya'dan, "Pontus'tan" kısacası bütün Türkiye'deki Ortodoks Hristiyanlar (İstanbul'dakiler hariç) hatta ana dilleri Türkçe olan Ortodoks Hristiyan Türkler de millî kökenlerine, soylarına bakılmaksızın Yunanistan'a gönderilmişlerdir. Böylece Karadeniz'de "Yunan" veya "Rum" tabir edilen hiç kimse kalmamıştır. Bugün Karadeniz'de yaşayan insanlar, Türk ve Türk vatandaşı olup, onların başka bir kimlikten gelme olduklarını öne sürmek veya bu konuda onları yönlendirmek cehalet kaynaklı hainlik ve/veya vatana ihanet/vatan hainliğidir. Çünkü ihanet, bir bağlılık görevinin/sorumluluğunun ihlalini içerir. Vatan hainliği kavramı, genel olarak, devletin ülke bütünlüğünü, Cumhuriyet'in temel niteliklerini, temel anayasal düzeni veya milletin toplumsal yapısını bozmaya yönelik eylemleri ifade eder. Ceza hukuku bakımından bunun suç teşkil etmesi için bu düşünceleri ceza hukukunun suç saydığı şekilde eyleme dönüştürülmesi veya eyleme geçirilecek hedef kitlenin özellikleri göz önüne alınarak, azmettirme seviyesinde söz yazı ve saire iletişim araçlarıyla yönlendirme, teşvik etmek gerekir.¹²⁹ Bu konuda, AB üyesi Yunanistan'daki görüşü/bakışı öğrenmek için hukukçu Öğretim Üyesi *Ahileas Anthemidis*'in Yunanistan'la ilgili olarak yaptığı değerlendirmenin Türkçe çevirisi aynen aşağıdaki gibidir:¹³⁰

"1913 Bükreş, 1919 Neilly Sur Seine (Su Seine-Növi) ve 1923 Lozan Antlaşmasından sonra Yunanistan'da yabancı azınlıklar (Müslüman azınlık dışında) kalmadı. Çünkü Bulgar olanlar veya Sırp olanlar kendi özgür iradeleri ve tercihleri ile vatanlarına gittiler. Böylece, Batı Makedonya sınır bölgelerinde yaşayan iki dilliler Yunanlıdır. Bunların hakları ve yükümlülükleri uluslararası antlaşmalardan kaynaklanmaktadır. Burada vurgulanması gereken, vatandaşlarımızın Yunanlı olmadıklarını, fakat 'Slav-Makedon', 'Türk' vesaire olduklarını beyan etmeleri vatan hainliği, vatana ihanettir."

Yunanlı yazarlar, Osmanlı Dönemi'nde Karadeniz'deki nüfus verilerini sıralarken hiç "Türkçe konuşan Yunanlılar"dan yani Ortodoks Hristiyan Türklerden söz etmemektedir. Buna karşılık devamlı olarak bölgedeki Yunanlıların Türkleştirilmesinden yakınmaları dikkat çekicidir. Akla gelen bir

¹²⁹ Türk hukukunda, "vatana ihanet/vatan hainliği" kavramı doktrinde, **Anayasa**'da ve yasalarda kullanılmakta olmasına rağmen, vatana ihanet/vatan hainliği kavramlarının tanımına rastlanmamakta ve bu terimlerin ihtiva ettiği suçların neler olduğu konusunu eksiksiz gösteren bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Vatan hainliği suçlarının ilk ve açık niteliği, bunların ancak bir vatandaş tarafından işlenebilecek olmasıdır. Buna göre, bir askerî sırrı satmak, vatandaş için "vatana ihanet/vatan hainliği" olduğu hâlde, yabancı uyruklu için ise "casusluk" dur. Türk hukukunda ve bazı yasalarda yer alan "vatana hıyanet" sözü belli bir suçu değil, bazı –birden fazla– suçları içine alan bir deyimdir. Vatan hainliği başlıca şu Türk yasalarında düzenlenmiştir; 29 Nisan 1920 tarihli "**Hıyaneti Vatanîye**" yasası, "**Askerî Ceza Kanunu**"nun Birinci Başlık, 3. Bölümü, Eski "**Türk Ceza Kanunu**"nun İkinci Kitap, Birinci Başlık, Bir ve İkinci Bölümleri. Adı geçen suçlar, devletin iç ve dış şahsiyetini, birlik ve bütünlüğünü, emniyetini/güvenliğini doğrudan doğruya ilgilendirmektedir. Bkz.: Erem, F.-Toroslu, N., **Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler**, Savaş Yayınları, Ankara 1983, s. 65; Gözübüyük, A. P., **Türk Ceza Kanunu Açıklaması**, Kazancı Hukuk Yayınları, 4. Bası, Cilt: II., s. 511.

¹³⁰ Anthemidi, s. 505.

soru da peki, Yunanlılaştırılan hiç yerli halk veya Türk yok muydu? Ermenilerin bir kolunun da aynı Yunanlılarda olduğu gibi aslen Türk kökenli oldukları bilinmektedir. Yunanlıların ve Ermenilerin soykırım iddialarının altında yatan nedenlerden bir tanesi de her hâlde budur. Çünkü ortaya atılan Türk düşmanlığı iddiaları ile bu Türk kökenliler daha kolay asimile edilebilmektedir.

Yunanistan, öncelikle “soykırım” iddialarının uluslararası alanda kabul görmesini yani uluslararasılaştırmak istemektedir ve bu yönde çalışmaktadır. Bu arada da devamlı olarak Yunanlılar; “Türkiye’nin Pontus soykırım suçunu tanımamasını ve özür dilemesini” talep etmektedir.

Soykırım suçu hakkında önemle söylenmesi gereken en önemli özellik, bunun ancak özel kastla –yani bir eylemin ve neticelerinin bilerek ve isteyerek– işlenen bir fiil olmasıdır. Başka bir deyişle maddi unsur olarak belirtilmiş beş davranış türünün, “... ulusal, etnik, ırki veya dinî bir grubu, kısmen veya tamamen yok etmek” kastıyla işlenmiş olması aranmaktadır. Soykırım suçundan bahsedebilmek için genel kastın yanında, soykırım suçunun gerçekleşebilmesi bakımından suçun özel kasıtlı işlenmiş olması da gerekmektedir. Bu temel bir unsurdur. Özel kastın varlığı, soykırım suçunu etnik temizlikten ayıran en önemli kilit unsurdur. Uluslararası Hukuk Komisyonuna göre de, soykırım suçunda aranan özel kast, bu suçun “ayırt edici niteliğini” ortaya koymaktadır. Maddi unsurlarda belirtilen fiillerden birini işleme yönündeki genel kastla birlikte, mağdurlar bakımından söz konusu fiilin doğuracağı muhtemel neticelerin genel olarak farkında olmak, soykırım suçunun oluşmasına yetmez. Suçun tanımı, yasak eylemlerin genel neticeleri itibarıyla belirli bir zihinsel durumun, belirli bir kastın varlığını gerektirmektedir. Bu bakımdan planlı bir soykırım uygulaması çerçevesinde, mağdurları öldürme görevini yerine getiren bir kimse bile genel kastın yanında, ayrıca bu planın bilincinde olarak, belirli bir “...ulusal, etnik, ırki veya dinî bir grubu, kısmen veya tamamen yok etmek.” amacıyla hareket etmiyorsa, bu suçtan sorumlu tutulamaz. Bu açıdan soykırım suçunun manevi unsuruna dair söylenenlerden; Ermeni soykırımı iddiaları ile Yunanlıların “Pontus, Küçük Asya ve Trakya soykırım” iddialarının 1948 tarihli Soykırım Sözleşmesi ve bugünkü anlamıyla soykırım suçunun unsurları bakımdan asılsız olduğu anlaşılmaktadır. Türkler tarafından Ermenilere, “Pontuslulara, Küçük Asyalılara, Trakyalılara” uygulanan tedbirler savaş koşulları içinde; meşru müdafaa millî güvenlik, kamu düzeni, askerî zorunluluk gerekçelerine dayanılarak yerine getirilmiştir. Buna karşılık, “Pontus’ta,” “Küçük Asya’da”, “Trakya’da” iddia edildiği gibi sırf belirli bir etnik gruba ait oldukları için kasten ve özel olarak hedef alma amacı yoktur. Dağda eşkıyalık yapan, düşman (Rus) ordusuna yardım eden onunla birlikte, tebaası olduğu devletin güvenlik güçlerine karşı savaşan, devlete karşı ayaklanarak, “Megali İdea” hayallerini, “Pontus’u” Yunanistan’la birleştirmek veya “Pontus Yunan Cumhuriyeti’ni” veya “Pontus Yunan Devleti’ni” kurmak amacıyla silahlı mücadeleye ve terör faaliyetlerinde bulunan kişilere karşı, kamu güvenliğinin ve kamu düzenininin sağlanması için alınan zorunlu tedbirler soykırım suçu olarak değerlendirilemez. Çünkü o dönemde alınan bu zorunlu tedbirlerin amacı,

“Rumları” yok etmek, ortadan kaldırmak değildir. Meşru müdafaa hakkı çerçevesinde yurttan kamu güvenliğini ve kamu düzenini, barışı ve huzuru, “yurttan sulhu” ve dolayısıyla da “dünyada sulhu” sağlamaktır.

Hukuk bakımından ve diğer bakımlardan soykırım gerçekleşmemiştir. Soykırımın gerçekleşmediğini bazı yunanlılar dahi kabul etmektedir. İddia edilen soykırımın vukuu bulunmadığı hakkında başta Türk halkı olmak üzere bütün uluslararası toplum bilgilendirilmelidir. Bu konuda Türk ve dünya kamuoyunda büyük bir bilgi eksikliğinin varlığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Yunanistan’ın uyguladığı katliamlar ve soykırımlar unutulmamalı, araştırılmalı ve gündeme getirilmelidir.

KAYNAKÇA

Αγτζιδη, Βλ. (*Agcidi*, VI.), **Ποντιακός Ελληνισμός (Pontus Yunanlılığı) Από τη γενοκτονία και το Σταλινισμό στην περestroϊka (Soykırımdan, Stalinizme ve Perestroïkaya)**, Üçüncü Baskı, Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 1995.

Αναστασιαδου, Ι. (Anastasiadu, İ.), **Ο Βενιζέλος και το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930 (Ο Venizelos ke to Ellinoturkiko Simfono Filias tu 1930: Venizelos ve Yunan-Türk Dostluk Anlaşması 1930)**, Filipoti Yayınları, Atina 1982.

Ανδρεαδης, Γ. (Andreadis, G.), **Tenesur, Οι Κλωστοί**, Gordios Yayınları, Atina 1993.

Αναγνωστακης, Η. (Anagnostakis, İ.)-Μπαλτα, Ε. (Balta, E.), **Η Καρπαδοκία “ζώντων μνημείων” (İ Karadokia “zonton mnimion”: Karadokya “Yaşayan Anıt”)**, Poria Yayınları, Atina 1990.

Ανθεμιδη, Α. Στ. (*Anthemidi*, Α. St.), **Τα απελευθερωτικά στρατεύματα του Ποντιακού Ελληνισμού 1912-1924 (Pontus Yunanlılığının Bağımsızlık Askerleri 1912 –1924, (Αντάρτικα σώματα στον Πόντου : Pontus’da Gerilla Birlikleri), (Άμυνα και Αντίσταση του Ελληνισμού του Πόντου 1461-1924 : Pontus Yunanlılığının Savunma ve Direnişi 1461-1924)**, Evstathiu G. Gialturidi Yayınları, Selânik 1998.

Alpkaya, G., **Eski Yugoslavya İçin Uluslararası Ceza Mahkemesi**, Turhan Kitabevi, Ankara 2002.

Alonzo-Maizlish, D., **In Whole or in Part: Group Rights, the Intent Element of Genocide, and the ‘Quantitative Criterion’**, New York University Law Review, Vol. 77, November 2002.

Βαλαβανη, Γ. Κ. (Valavani, G. K.), **Σύγχρονος Γενική Ιστορία του Πόντου (Pontusun Çağdaş Genel Tarihi)**, Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 1988.

Çavuşoğlu, Η., **Yunan Vatandaş(sız)lık Kanunları (3370/1955 ve 3284/2004)**, Naturel Yayınları, Ankara 2007.

Çaycı, S., “Uluslararası Hukuk Açısından Ermeni Sorunu”, **Bkz.:**
<http://www.iksaren.org/bilgibankasi/tr/ErmeniSorunuBilgiBelgelerCDdosyalar/2/Tr/SADI.doc>
 (Erişim: 20.10.2006)

Δελιθαναση, Μ. (Delithanasi, M.), “Ούτε Τούρκοι ούτε Έλληνες (Ute Turki ute Ellines: Ne Türk, Nede Yunanlılar)” 28/29.10.2000 tarihli **Kathimerini Gazetesi**.

Διεθνες Επιστημονικο Συνεδριο (Uluslararası Bilimsel Toplantı) Πρακτικά (Tutanaklar/Zabıtlar) Ξάνθη (İskeçe), 30 Ιουνίου (Haziran)-3 Ιουλίου (Temmuz) 1995, “Ο βίαιος εξισλαμισμός και εκτουρκισμός των λαών της Μικράς Ασίας και της Κύπρου απο τους Τούρκους (Türkler Tarafından Küçük Asya ve Kıbrıs Halkının Zorla İslamlaştırılması ve Türkleştirilmesi)”, Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 2000.

Elekdağ, S., “İnsanlığa Karşı Suçlar”, **Stratejik Öngörü 2023**, ASAM, Ekim 2006.

Ergene, T., **İstiklâl Harbinde Türk Ortodoksları**, İstanbul 1951.

Erem, F.-Toroslu, N., **Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler**, Savaş Yayınları, Ankara 1983, s. 65.

Fehmi, H., “Anadolu’da Gregoryen ve Ortodoks Türkler”, **Ülkü**, Cilt: 4., Sayı: 21, İkinci teşrin 1934.

<http://www.xronos.gr/view.cgi?newsid1134363600,94858>.

Φωτιαδης, Κ. (Fotiadis, K.), **Οι εξισλαμισμοί της Μικράς Ασίας και οι κρυπτοχριστιανοί του Πόντου (Küçük Asya’nın İslamlaştırılması ve Pontus’un Gizli Hristiyanları)**, Selânik 1993.

Φωτιαδης, Κ. (Fotiadis, K.), “Η Γενοκτονία (Soykırım)”
<http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CatID=270> (Erişim: 16. 11. 2006).

Φωτιαδης, Κ. (Fotiadis, K.), Η “Ιστορία του Πόντου (Pontus’un Tarihi)”
<http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CaltID=268> (Erişim: 16. 11. 2006).

Gedikli, Y., **Pontus Meselesi**, Bilge Karınca Yayınları, İstanbul 2002.

Goloğlu, M., **Anadolu’nun Millî Devleti Pontos**, Ankara 1973.

-----, **Trabzon Tarihi (Fetihten Kurtuluşa Kadar)**, Ankara 1975.

Gözübüyük, A. P., **Türk Ceza Kanunu Açılması**, Kazancı Hukuk Yayınları, 4. Bası, Cilt: II., (tarih yok).

Gündüz, A., **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Teşkilatlar Hakkında Temel Metinler**, 5. Bası Beta Yayınları, İstanbul 2003.

Hançerlioğlu, O., **Felsefe Sözlüğü**, İstanbul 1975.

Καψη, Γ. Π. (Kapsi, G. P.), **Χαμένες Πατρίδες (Hamenes Patrides: Kaybedilen Vatanlar)**, Nea Sinora A. A. Livani Yayınları, Atina 1989.

Κασιματη, Κου. (Kasimati, Ku.), **Πόντιοι μετανάστες από την πρώτη Σοβιετική Ένωση: Κοινωνική και οικονομική τους ένταξη (Eski Sovyetler Birliğinden Pontuslu Göçmenler: Sosyal ve Ekonomik Katılımları)**, Atina 1993.

Καραμπελιας, Γ. (Karabelias, G.), “Ελληνική γενοκτονία (και την Αρμενική) (Elliniki genoktonia (ke tin Armeniki): Yunan Soykırımı (ve Ermeni)”, http://www.ardin.gr/ArxeioArdin38-39/karampeliaskatastrofigenoktonia/karampelias_katastrofi_genoktonia_txt.htm. (28.9.2006).

Κωνσταντινίδου, Κ. Γ. (Konstantinidu, K. G.), “Πραγματεία περί Πόντου (Pontus’la İlgili Gerçekler)”, **Dionisiu Noti Yayınları**, Atina (tarih yok).

Λιθοξοου, Δ. (Lithoksou, D.), “Το πρόγραμμα του ‘21: η γενοκτονία των Μουσουλμάνων (‘21 Programı: Müslümanların Soykırımı)”, <http://www.sitemaker.gr/antiethnikistik/assets/genoktoniamousoulmanon.doc> (Επίσημο: 11.01.2007).

Μουτσοπουλος, Ν.-Διμητροκαλης, Γ., (Muçopulos, N.-Dimitrokalis, G.), **Η Ελληνική ημισέλιος (Yunan Yarımayı)**, Atina 1988.

Νικολαου, Κ. (Nikolau, K.), “Πόντος και Θρησκεία (Pontus ve Din)”, [http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp? CatID=273](http://domain797713.sites.fasthosts.com/default.asp?CatID=273) (Επίσημο: 16.12.2006).

Önok, M., **Tarihî Perspektifiyle Uluslararası Ceza Divanı**, Turhan Kitabevi, Ankara 2003.

Önok, R. M., “5237 Sayılı Yeni TCK’ya Göre Uluslararası Suçlar”, **Hukuk ve Adalet, Eleştirisel Hukuk Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 5, Nisan 2005.

Pazarıcı, H., **Uluslararası Hukuk Dersleri**, III. Kitap, Turhan Kitabevi, Ankara 1994.

----, **Uluslararası Hukuk**, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.

Παπαζογλου, Γ. Κ. (Papazoglu, G. K.), “Ο Ποντιακός Ελληνισμός χθές και σήμερα (πληθυσμιακή σύνθεση και διασπορά)”, **Διεθνές επιστημονικό συνέδριο, Πρακτικά, Ξάνθη, 30 Ιουνίου-3 Ιουλίου 1995** (Pontus Yunanlılığı Dün ve Bugün (Nüfus Yapısı ve Yurtdışındaki Soydaşlar (:Diaspora), **Uluslararası Bilimsel Toplantı, Bildiriler, İskeçe, 30 Haziran-03 Temmuz 1995**, Ο βίαιος εξισλαμισμός και εκτουρκισμός των λαών της Μικρας Ασίας και της Κυπρου από τους Τούρκους (Türkler Tarafından Küçük Asya ve Kıbrıs Halklarının Zorla İslamlaştırılması ve Türkleştirilmesi), Trakya Dimokritos Üniversitesi, Tarih ve Etnoloji Bölümü Yayını, Adelfon Kiriakidi Yayınları, Selânik 2000.

Ροζακης, Χ. (Rozakis, H.), **Η Ελλάδα στο διεθνή χώρο (Yunanistan, Uluslararası Alanda), Ελληνισμός, Ελληνικότητα (Yunanlılık)**, Estia Yayınları, Atina 1983.

Sezgin, M. N., “Anadolu Türklüğünün Kayıp Halkası: Gregoryen Türkler”, **2023 Dergisi**, 15, Sayı: 55, Kasım 2005.

Sur, M., **Uluslararası Hukukun Esasları**, Geliştirilmiş 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2006.

Σκαλιερη, Γ. Κ. (Skalieri, G. K.), **Λαοί και φυλαί της Μικράς Ασίας (Küçük Asya'nın Halkları ve Kavimleri)**, Atina 1922.

Τριαριδης, Θ. (Triaridis, Th.), “Η Ελευθερία που σφάζει αμάχους (Savunmasız Sivillerin Kiyımına Neden Olan Özgürlük)”, **Makedonia Tis Kiriakis Gazetesi**, Selânik 10, 17, 24 Nisan 2005 tarihli Pazar sayıları. <http://www.geocities.com/massacre1821/anthem.htm> (Erişim: 23.3.2007).

25. 2. 2001 tarihli **Avgi Gazetesi**.

24. 2. 2001 tarihli **Ta Nea Gazetesi**.

27. 3. 2001 tarihli **Avgi Gazetesi**.

29. 09. 2005 tarihli **Hronos Gazetesi**,

27. 07. 2005 tarihli **Hronos Gazetesi**.

26 Eylül 2006 tarihli **Eleftherotipia Gazetesi**.

Yunanca-Türkçe Sözlük, Rodamos Yayınları, Atina 1994.

“Η οθωμανική κυριαρχία (İ Othomaniki kiriarhia: Osmanlı Egemenliği)” <http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16/935.asp> (Erişim: 19.5.2001)

“Η Ελληνική παιδεία (İ Elliniki pedia: Yunan Eğitimi)” <http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16/936.asp> (Erişim: 19.5.2001).

“Η Γενοκτονία των Ποντίων και ο Πόντος που πάντα να θυμόμαστε (İ genoktonia ton Pontion ke o Pontos pu panta na thimomaste: Pontusluların Soykırımı ve Her Zaman Hatırlayacağımız/Unutmayacağımız Pontus)” http://72.14.221.104/serch?q=cache:2uJBNgjmoKMJ:www.apodimos.com/arthra/05/jun/H_GENOKTONIA_TON_PONTION_KAI_TON_PONTO:POY_PANTA_PREPEI_NA_THY MOMSTE/index.htm (Erişim: 16.11.2006).

Ποντιακή διάλεκτος (Pontus Lehçesi)”, <http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16/937.asp>(Erişim:19.5.2001).

WEB

<http://flashfiles.flash.gr/flash/Rid16/924.asp>(Erişim:19.5.2001).

<http://www.ellinikigenoktonia.org/>.

<http://www.asxetos.gr/article.aspx?i=1385>.<http://pontos.wiesbaden.nostos.gr/genoktonia.html>(Erişim:16.11.2006).

www.preventgenocide.org.

